

00 10 11 001 0 00111 01 111 110 0001 0 1 00 1101 00 11
11 0 111 01 01 01 00 01 01 0 1 0 10 001 110 0110 1 0 1
11 0 0 11 11 00111 001001 0 0 11 0011 0110 0 0 1
00 1 1 1 1100 0 0 011 00 0 1 100 110 00 01 0
0 10 111 0 01 0 1 0 011 01 000 1 01 001
0101 00 1 0 1 1011 000 1 1 00 11 0 0
0 00 11 10 1 10 11 00 0011 10
00 1 101 0 111 0 111 11 0
1 0110 111 00 1 0
01 11 01 1110
001 11 01
011 11 0
1 01
001
1 1
0
1

Datu valsts inspekcijas

**2009. gada
publiskais pārskats**

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

00 10 11 001 0 00111 01 111 110 0001 0 1 00 1101 00 11
11 0 111 01 01 01 00 01 01 0 1 0 10 001 110 0110 1 0 1
SATURS 11 11 00111 001001 0 0 11 0011 0110 0 0 1
00 1 1 1 1100 0 0 011 00 0 1 100 110 00 01 0
0 10 111 0 01 0 1 0 011 01 000 1 01 001
0101 001 0 1 1011 000 1 1 00 11 0 0
00 1 101 0 111 0 111 11 0
1 0110 111 0 1 0
01 11 01 1110
011 11 0
1 01
1 1
0
1

Datu valsts inspekcijas direktores Signes Plūmiņas ziņojums	3.lpp
1. Pamatfunkcijas un pienākumi	6.lpp
2. Aktivitātes normatīvo un politikas dokumentu izstrādē	10.lpp
3. Personas datu apstrādes un personas datu aizsardzības speciālistu reģistrācija	18.lpp
4. Personas datu aizsardzības uzraudzības pasākumi, izskatot iedzīvotāju un citu personu sūdzības	22.lpp
5. Pārbaudes uz iestādes iniciatīvas pamata	38.lpp
6. Atzinumi un skaidrojumi	42.lpp
7. Komerčiāla paziņojuma sūtīšanas uzraudzība	73.lpp
8. Uzticama sertifikācijas pakalpojumu sniedzēja darbības uzraudzība	77.lpp
9. Datu aizsardzības uzraudzība elektronisko sakaru nozarē	78.lpp
10. Dalība tiesvedības procesos	81.lpp
11. Personas datu apstrādes audits un auditori	90.lpp
12. Sabiedrības informēšana	92.lpp
13. Informācijas atklātības likuma uzraudzība	95.lpp
14. Starptautiskās aktivitātes	97.lpp
15. Budžets un tā izlietojums	108.lpp
16. Personāls un tā kvalifikācijas celšana	109.lpp
17. 2009.gadā veicamie nozīmīgākie uzdevumi un plānotie pasākumi	112.lpp

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

Datu valsts inspekcijas direktores Signes Plūmiņas ziņojums

Datu valsts inspekcija 2010.gada 2.janvārī atzīmēja savas pastāvēšanas devīto gadadienu, izvērtējot paveikto personas datu aizsardzības un informācijas atklātības jomā. Gada pārskats sniedz ieskatu par konkrētajā gadā paveikto, kā arī norāda uz tiem jautājumiem, kas sabiedrībai bija svarīgi, kur saskatīti problēmjaudājumi personas datu aizsardzības jomā, kādi risinājumi rasti, lai šādas problēmas novērstu nākotnē.

Datu valsts inspekcijas darbības laikā ir notikušas dažādas izmaiņas, bet 2009.gadu varētu raksturot kā izmaiņu gadu, kad būtiskas pārmaiņas savā dzīvē izjuta ikviens Latvijas iedzīvotājs un ikdienas darbā arī ikviens Datu valsts inspekcijas darbinieks. Turklāt 2009.gads ir iezīmējis izmaiņu periodu valstī kopumā, paredzot šī procesa turpināšanos arī 2010.gadā. Personas datu aizsardzības jomā izmaiņas ir neatņemama sastāvdaļa, ņemot vērā informācijas tehnoloģiju attīstību, interneta plašo pielietojamību. Informācijas tehnoloģiju attīstība un internets uzskatāmi par globalizācijas procesa stūrakmeņiem, kas gan veicina datu aizsardzības efektīvāku nodrošināšanu, gan vienlaicīgi tiek uzskatīti par lielāko apdraudējumu personas datu drošībai, kas ekonomikas lejupslīdes laikā nereti tiek ļaunprātīgi izmantoti un noved pie tālejošām, negatīvām sekām. Interneta vides radīto apdraudējumu personas datu aizsardzībai apliecina arī iedzīvotāju iesniegtās sūdzības un jautājumi, ar kādiem Datu valsts inspekcijā vērsušies iedzīvotāji. Par to, ka personas datu aizsardzības nodrošināšana Latvijai ir svarīga, liecina, piemēram, grozījumi Krimināllikumā, kas kopš 2009.gada paredz kriminālatbildību par nelikumīgu personas datu apstrādi.

Personas datu aizsardzība globalizācijas ietekmē un attīstoties informāciju tehnoloģijām piedzīvojuši nepārtrauktu attīstību gan ES, gan nacionālajā līmenī. Viens no ES līmeņa svarīgākajiem notikumiem datu aizsardzības jomā 2009.gada ietvaros ir saistīts ar Lisabonas līgumu, kurā iekļauta personas datu aizsardzības atruna, tādējādi ES līmenī nostiprinot personas tiesības uz savu personas datu aizsardzību. 2009.gadā Eiropas

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

00 10 11 001 0 00111 01 111 110 0001 0 1 00 1101 00 11
11 0 111 01 01 01 00 01 01 0 1 0 10 001 110 0110 1 0 1

Komisija uzsāka darbu izvērtējot Direktīvu 95/46/EK, lai rastu risinājumu, vai un kā nepieciešams izdarīt grozījumus spēkā esošajā juridiskajā regulējamā personas datu aizsardzības jomā, ņemot vērā informācijas tehnoloģiju attīstību. Savukārt 2009.gada Starptautiskajā personas datu aizsardzības komisāru konferencē tika apstiprināts priekšlikums starptautiskajam standartam par privātuma aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi. Minētie piemēri norāda uz datu aizsardzības institūciju centieniem gan ES līmenī, gan starptautiski vienoties par kopējiem risinājumiem personas datu aizsardzības labākai nodrošināšanai praksē. Demokrātiskā valstī personas datu aizsardzība tiek uzskatīta par sabiedrības interesēm, jo tā veicina personu savstarpējo uzticēšanos un tādejādi sekmē valsts attīstību kopumā.

Šajā gada pārskatā Datu valsts inspekcija pēdējo reizi informē par vienu no savām funkcijām – Informācijas atklātības likuma uzraudzību, kas tika īstenota no 2004.gada līdz 2009.gada 1.jūlijam bez valsts budžetā paredzēta finansējuma.

Izvērtējot ikdienas darbu, var secināt, ka liela daļa Datu valsts inspekcijā saņemto iesniegumu ir bijuši saistīti ar praktisku, ikdienas jautājumu risināšanu, lai novērstu datu aizsardzības pārkāpumus (piemēram, nelikumīga personas datu apstrāde, tai skaitā, pases kopiju izmantošana, citas personas datu izmantošana, personas datu publiskošana internetā utml.) un sodītu pārkāpējus. Datu valsts inspekcija sniegusi konsultācijas gan klātienē, gan telefoniski valsts pārvaldes, pašvaldību iestāžu darbiniekiem, komersantiem un interesentiem, skaidrojot gan normatīvo aktu būtību un to piemērošanas iespējas, gan sniedzot skaidrojumu par konkrētām likumu normām un norādot uz nepieciešamajām darbībām, lai nodrošinātu personas datu apstrādi atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Neskaitāmās iespējas, kādas piedāvā informāciju tehnoloģijas, sniedz iespēju indivīdam un dažādus ieguvumus sabiedrībai, par kuriem pirms desmit gadiem pat nespējām iedomāties, bet kas šodien kļuvuši par neatņemamu ikdienas sastāvdaļu.

Indivīdam kā datu subjektam informācijas tehnoloģiju laikmetā aizvien grūtāk nodrošināt savas tiesības uz datu aizsardzību, jo, piemēram, viens no lielākajiem personas datu aizsardzības draudiem ir saistīts ar neskaitāmajām un bezgalīgajām iespējām datus vākt, saglabāt un publiskot, turklāt šādas iespējas ir iespējams īstenot indivīdam to nezinot. Izmaiņas, kuras ikdienas dzīvē ienesis internets, mobilā telefonija un citi informāciju tehnoloģijas risinājumi, arī turpmāk no personas datu aizsardzības viedokļa radīs gan izaicinājumus, gan draudus, tādēļ paredzams, ka arī nākamajā gadā Datu valsts

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

inspekcijas uzmanības lokā būs jautājumi, kas saistīti ar „*digitālajām pēdām*”, kas tiek atstātas virtuālajā vidē un liecina par tiešsaistē veiktajām aktivitātēm, kā arī nepieciešamība rast līdzsvaru starp privātumu un inovatīviem risinājumiem dažādu informācijas tehnoloģiju piedāvāto iespēju kontekstā.

Lai spētu efektīvi risināt personas datu aizsardzības problēmjautājumus, būtisks ir bijis un būs Datu valsts inspekcijas darbinieku ieguldījums, kā arī nepieciešama izpratne par savām tiesībām un savu datu vērtību, kas sekmē dažādu personas datu aizsardzības pārkāpumu novēršanu. Tādēļ pateicōs visiem par ieguldītajām pūlēm personas datu aizsardzības jautājumu aktualizēšanā!

Datu valsts inspekcijas
direktore

Signe Plūmiņa

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

1. Pamatfunkcijas un pienākumi

Datu valsts inspekcija (turpmāk – DVI):

- veic personu datu aizsardzības uzraudzību saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likumu;
- veic uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniedzēju akreditāciju un uzraudzību saskaņā ar Elektronisko dokumentu likumu;
- uzrauga datu aizsardzību elektronisko sakaru nozarē saskaņā ar Elektronisko sakaru likumu;
- uzrauga nevēlama komerciāla paziņojuma sūtīšanas aizlieguma ievērošanu, saskaņā ar Informācijas sabiedrības pakalpojumu likumu;
- veic Informācijas atklātības likuma ievērošanas uzraudzību (funkcija tika īstenota līdz 2009.gada 1.jūlijam).

DVI prioritātes 2009.gadā:

- 1) iesniegt Datu valsts inspekcijas likumprojektu Ministru kabinetā, kas nostiprinās DVI kā pastāvīgas iestādes statusu atbilstoši Eiropas Savienības (turpmāk tekstā – ES) tiesību aktu prasībām;
- 2) nodrošināt personas datu aizsardzības uzraudzību Šengenas informācijas sistēmas ietvaros;
- 3) nodrošināt personas datu aizsardzības speciālistu reģistrāciju;
- 4) veikt pirmsreģistrācijas pārbaudes personas datu apstrādes riska jomās;
- 5) izstrādāt rekomendācijas datu aizsardzības principu ievērošanai dažādās sfērās.

Izmaiņas DVI darbībā

Lai ieviestu 2008.gada 29.decembra Ministru kabineta rīkojumu Nr.882 „Par fiskālās disciplīnas un uzraudzības nodrošināšanas pasākumiem”, kas nosaka valsts iestāžu budžeta samazinājumu, kā arī Ministru prezidenta 2009.gada 29.septembra rezolūciju par darbinieku skaita samazināšanu valsts pārvaldē, 2009.gada vidū DVI ieviesa būtiskas izmaiņas normatīvajā regulējumā, kas nosaka DVI funkcijas.

Grozījumi tika attiecināti uz administratīvās slodzes mazināšanu gan komersantiem, gan DVI darbiniekiem. Grozījumi likumā „Par valsts budžetu 2009.gadam” noteica ievērojamu finansu resursu samazinājumu, līdz ar to radot nepieciešamību pārskatīt DVI funkcijas un izvērtēt tās funkcijas, no kurām DVI varētu atteikties:

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

1. Lai optimizētu fizisko personu sūdzību izskatīšanu un personas datu apstrādes reģistrāciju, kā arī mazinātu administratīvo slodzi, DVI izstrādāja likumprojektu „Grozījumi Fizisko personu datu aizsardzības likumā”, paredzot likuma grozījumus galvenokārt šādās jomās:

- Fizisko personu datu aizsardzības likums nosaka, ka datu subjektam ir tiesības iegūt visu informāciju, kas par viņu savākta jebkurā personas datu apstrādes sistēmā, pieprasīt lai tos labo, pārtrauc to apstrādi un ja pārzinis atsaka vai apmierina daļēji iepriekš minētās datu subjekta prasības, tad datu subjektam ir tiesības pārsūdzēt inspekcijā šādu pārziņa atteikumu. Praksē vairumā gadījumu datu subjekts neizmanto savas tiesības pieprasīt datu labošanu, dzēšanu vai apstrādes pārtraukšanu, bet uzreiz iesniedz DVI sūdzību par pārzini. DVI ir pienākums, izskatot jebkādas datu subjekta sūdzības piemērot Administratīvā procesa likumu, t.sk. tiek uzsākta ilgstoša sarakste (līdz 4 mēnešiem) ar datu subjektu, lai noskaidrotu viņa konkrētās prasības un iebildumus, un lai iegūtu informāciju no pārziņa, savukārt, pārziņa atbildes darot zināmas datu subjektam. Šāda pieeja patērē daudz vairāk laika un resursu, datu subjekta konkrēto mērķu sasniegšanai. Tā vietā, lai datu subjekts varētu operatīvi īstenot savas tiesības, labot vai papildināt savus datus, pieprasīt to dzēšanu, tiek tērēts laiks, lai saskaņā ar Administratīvā procesa likumu izskatītu datu subjekta sūdzību un izdotu administratīvo aktu uzliekot pārzinim noteiktu pienākumu. Ņemot vērā minēto, grozījumi likumā paredz, ka datu subjektam pirms sūdzības iesniegšanas DVI, sākotnēji ir jāvēršas pie pārziņa un, ja pārzinis nesniedz atbildi mēneša laikā vai ja pārzinis nepilda, ir atteicies vai daļēji izpildījis datu subjekta prasības, datu subjekts var vērsties DVI. Tādejādi tiek panākta datu subjekta pēc iespējas ātrāka lietu risināšana un DVI var samazināt lietu izskatīšanas laiku, jo šāda pieeja samazina pierādījumu vākšanas ilgumu, kā arī dod iespējas datu subjektam aktīvi iesaistīties savu tiesību aizsardzībā.

- FPDAL nosaka, ka personām, kas vēlas uzsākt personas datu apstrādi (piemēram, datu vākšanu un glabāšanu) ir jāreģistrē tā DVI. Līdz 2009.gada 12.jūnija grozījumiem FPDAL noteica sešus izņēmumus, kad reģistrācija nav jāveic. Līdz ar to DVI tika iesniegti daudzskaitlīgi reģistrācijas iesniegumi. Lielais reģistrācijas iesniegumu skaits samazināja DVI iespējas veikt efektīvas pirmsreģistrācijas pārbaudes, t.i., nepieļaujot jau sākotnēji nelikumīgu personas datu apstrādi. Kā arī samazinot finansējumu reģistrācijai, tika izvērtētas jomas, kurās reģistrācija būtu obligāti veicama, tādejādi tika precizēts FPDAL 21.pants, nosakot papildus izņēmumus, kad nav nepieciešams personas datu apstrādi reģistrēt (t.i. pieteikt) DVI. Vienlaikus tas neatbrīvo pārzini no atbildības par tiesisku personas datu apstrādes veikšanu.

- Lai mazinātu administratīvo slogu tika izvērtēta DVI funkcija – personas datu apstrādes auditoru akreditācija. Pie samazināta finansējuma un

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

DVI darbinieku skaita šī funkcija tika atcelta, audita veikšanu un atbildību par audita kvalitāti atstājot pārziņa ziņā. Sākotnēji FPDAL noteica, ka personām, kas vēlas veikt personas datu apstrādes auditus ir jāakreditējas DVI. Jāievēro arī tas, ka auditoru akreditācija ne vienmēr nodrošināja kvalitatīva audita veikšanu un tā atzinuma sagatavošanu, tādēļ tika izvērtēta nepieciešamība tērēt gan auditoru laiku akreditācijas procesam, gan DVI ierobežoto kapacitāti, izskatot iesniegtos auditoru dokumentus un vērtējot to atbilstību Ministru kabineta noteikumiem. Līdz ar to tika grozīts FPDAL, nosakot, ka prasības audita atzinumam nosaka Ministru kabinets, kā arī tika izstrādāti attiecīgi Ministru kabineta noteikumi.

2. Attiecībā uz Informācijas atklātības likuma uzraudzību, DVI šo funkciju īstenoja kopš 2004.gada un šīs funkcijas nodrošināšanai netika piešķirts valsts finansējums. Ņemot vērā finansējuma samazinājumu un ļoti minimālu ienākošo sūdzību skaitu Informācijas atklātības likuma ievērošanas jomā, DVI izstrādāja Grozījumus Informācijas atklātības likumā, nosakot, ka kopš 2009.gada 1.jūlija DVI vairs nav minētā likuma uzraudzības institūcija. Informācijas atklātības likuma 19.pants noteica, ka šā likuma ievērošanu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā uzrauga DVI. Tādējādi DVI savas kompetences ietvaros bija jāizskata privātpersonu iesniegumus, vēstules un jāveic pārbaudes par iestāžu rīcību, kas prasa finanšu līdzekļus un cilvēkresursus. Informācijas atklātības jomu un tai skaitā tā uzraudzību neparedz Eiropas Savienības dalībvalstu normas un līdz ar to dalībvalstis izvēlas savus uzraudzības mehānismus. Tā kā DVI līdz šim likumā nav bijušas noteiktas procedūras likuma uzraudzībai, kā arī sankcijas, ko varētu piemērot likumpārkāpējiem, tādējādi līdzšinējais likuma uzraudzības mehānisms uzskatāms par neefektīvu. Līdz ar to ir grozīts likuma 19.pants, nosakot, ka DVI neveic likuma uzraudzību. Uzraudzības mehānisms ir noteikts Informācijas atklātības likuma 15.pantā, kas nosaka iestādes lēmuma un rīcības kontroli paredzot, ka iestādes izdoto administratīvo aktu par atteikumu sniegt informāciju vai izpildīt informācijas pieprasījumu, kā arī faktisko rīcību, kas izpaudusies kā informācijas nesniegšana vai nepienācīga sniegšana, var apstrīdēt un pārsūdzēt Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā.

3. DVI izstrādāja likumprojektu „Grozījumi Informācijas sabiedrības pakalpojumu likumā”, lai optimizētu fizisko personu sūdzību izskatīšanu un preventīvo pasākumu veikšanu. Informācijas sabiedrības pakalpojumu likuma 9.pants līdz grozījumiem paredzēja, ka katra aizliegta komerciāla paziņojuma sūtīšana ir atsevišķs pārkāpums neatkarīgi no tā vai tas nosūtīts juridiskai personai vai fiziskai personai. Tādējādi Informācijas sabiedrības pakalpojumu likums noteica stingrāku regulējumu nekā to pieļauj direktīva 2002/58/EK par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju. Sūtot komerciālus paziņojumus fiziskām personām, tiek veikta arī personas datu apstrāde un to privātuma

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

aizskārums, tādējādi likums nosaka stingrākus nosacījumus komerciālu paziņojumu sūtīšanai fiziskām personām. Kā arī ievērojami pieauga iesniegumu skaits par nevēlamu komerciālu paziņojumu sūtīšanu, tādēļ tika grozīts Informācijas sabiedrības pakalpojumu likuma 9.pants nosakot, ka juridiskām personām aizliegts sūtīt komerciālus paziņojumus, ja tām netiek nodrošināta iespēja atteikties no turpmāku komerciālu paziņojumu saņemšanas vai ja to atteikšanās netiek ņemta vērā. Līdz grozījumu pieņemšanai par katru aizliegta komerciāla paziņojumu nosūtīšanu saskaņā ar Administratīvā procesa likumu, Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksu un Informācijas sabiedrības pakalpojumu likuma 13.pantu personai bija tiesības pieprasīt pārbaudes veikšanu un vainīgās personas saukšanu pie administratīvās atbildības. Tādējādi liela daļa DVI kapacitātes tika tērēta, izskatot individuālas sūdzības par aizliegtu komerciālu paziņojumu saņemšanu, un līdz ar to tika risināti individuāli gadījumi, nevis situācija kopumā. Tādējādi, lai nodrošinātu iespēju DVI veikt efektīvāku aizliegtu komerciālu paziņojumu sūtīšanas uzraudzību, veicot preventīvus pasākumus, novēršot nākotnē iespējamus pārkāpumus, normatīvajos aktos bija jāierobežo tie gadījumi, kuros DVI ir pienākums veikt pārbaudi. Likumā tika noteikts kritērijs, kādam pastāvot DVI ir pienākums veikt pārbaudi (pārbaude jāveic, ja aizliegtu komerciālu paziņojumu sūtīšana ir regulāra - vienai personai gada laikā 10 reizes), vienlaicīgi neizslēdzot iespēju veikt pārbaudi pēc iestādes iniciatīvas. Grozījumi ir spēkā no 2009.gada 1.jūlija.

2009.gadā DVI veica struktūrvienību reorganizāciju - 2 struktūrvienības tika apvienotas vienā (apvienotas Reģistrācijas daļa un Attīstības un analīzes daļa, izveidojot Otro uzraudzības daļu), vienlaikus samazinot darbinieku skaitu par 2 štata vietām. Papildus tam tika likvidētas divas amata vietas – direktora vietnieks kontroles jautājumos un direktora palīgs.

2. Aktivitātes normatīvo un politikas dokumentu izstrādē

DVI 2009.gadā izstrādāja 9 normatīvo aktu projektus, kas precīzē un uzlabo normatīvo aktu piemērošanu personas datu aizsardzības jomā un nodrošina Latvijas normatīvo aktu atbilstību Eiropas Savienības prasībām saistībā ar personas datu aizsardzības principiem, kā arī normatīvo aktu izstrāde bija saistīta ar izmaiņām valsts pārvaldē un valsts budžetā. 2010.gadā kopumā tika sniegti 174 atzinumi par normatīvo aktu projektiem un citiem dokumentiem par datu aizsardzības normu piemērošanu. Būtisku inspekcijas darba apjomu 2009.gadā sastādīja atzinumu sniegšana privātpersonām, iestādēm un pašvaldībām par Fizisko personu datu apstrādes likuma interpretāciju un piemērošanu specifiskās jomās.

2.1. 2009.gadā izstrādāti normatīvo aktu projekti:

DVI izstrādātie likumprojekti un Ministru kabineta noteikumu projekti:

- Datu valsts inspekcijas likums;
- Grozījumi Fizisko personu datu aizsardzības likumā;
- Grozījumi Elektronisko sakaru likumā;
- Grozījumi Informācijas atklātības likumā;
- Grozījumi Informācijas sabiedrības pakalpojumu likumā;
- Grozījumi Krimināllikumā;
- Ministru kabineta noteikumu projekts „Prasības audita atzinumam par personas datu apstrādi valsts un pašvaldību institūcijās”;
- Ministru kabineta noteikumu projekts „Noteikumi par nosacījumiem līgumam par personas datu nodošanu uz valstīm, kas nenodrošina datu aizsardzības pakāpi, kas atbilst attiecīgajai Latvijā spēkā esošajai datu aizsardzības pakāpei”.

2.2. Izstrādāto normatīvo aktu projektu īss apraksts

2.2.1. Datu valsts inspekcijas likums

Datu valsts inspekcijas likumprojekts tika izstrādāts, lai ieviestu Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīvas Nr.95/46/EK „par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti” 28.panta prasības, kas paredz, ka uzraudzības iestādei tai uzticēto pienākumu izpildē jādarbojas pilnīgi neatkarīgi, iestāde nekādā ziņā nevar būt funkcionāli padota valdībai.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

00 10 11 001 0 00111 01 111 110 0001 0 1 00 1101 00 11
11 0 111 01 01 01 00 01 01 0 1 0 10 001 110 0110 1 0 1

Taču likumprojekta pieņemšana tika atlikta ņemot vērā, ka 2009.gada 1.decembrī stājās spēkā Lisabonas līgums, kā rezultātā ir paredzētas izmaiņas fizisko personu datu aizsardzības kontekstā, jo tiks likvidēta pīlāru struktūra, un Eiropas Savienības līmenī plānots izstrādāt jaunu juridisku ietvaru personas datu aizsardzībai tiesībsargājošo institūciju darbībā, kas tiks balstīts uz esošās situācijas padziļinātu analīzi, kā arī saistībā ar Eiropas Kopienu Tiesas spriedumu Eiropas Kopienu komisijas celtajā prasībā pret Vācijas Federatīvo Republiku (lieta Nr.C-518/07) par Direktīvas 95/46/EK interpretējumu attiecībā uz personas datu aizsardzības uzraudzības iestādes „neatkarības” statusu Eiropas Padomes Konsultatīvā komiteja izstrādās rekomendāciju „Par prasībām neatkarīgas personas datu aizsardzības iestādei”.

2.2.2. Grozījumi Fizisko personu datu aizsardzības likumā

Tika sagatavoti 2 likumprojekti, no kuriem viens bija saistīts ar valsts pārvaldes funkciju pārskatīšanu un iestādes resursu optimizāciju, savukārt otrs saistīts ar Eiropas Savienības prasību izpildi krimināltiesību un policijas jomā, kā arī efektīvākas personas datu aizsardzības nodrošināšanu.

1) FPDAL tika precizēts termiņš, kurā datu subjektam ir tiesības saņemt informāciju no pārziņa, nosakot, ka datu subjektam ir tiesības mēneša laikā no datu subjekta pieprasījuma par informācijas sniegšanu, kas attiecas uz viņa personas datu apstrādi, iesniegšanas dienas saņemt rakstveidā pārziņa pamatotu atbildi par pieprasījuma izskatīšanu. Kā arī tika precizēta datu subjektu sūdzību iesniegšanas kārtība DVI, nosakot, ka pārzinim nepildot Fizisko personu datu aizsardzības likumā noteiktos pienākumus, datu subjektam ir tiesības pārsūdzēt DVI pārziņa atteikumu sniegt datu subjektam informāciju, kas attiecas uz viņa personas datu apstrādi, vai veikt personas datu labošanu vai dzēšanu, ja personas dati ir neprecīzi vai tie nav nepieciešami personas datu apstrādes mērķim, pievienojot dokumentus, kas apliecina, ka pārzinis atsakās pildīt vai nepilda tam ar likumu noteiktos pienākumus.

Minētie grozījumi tika veikti sakarā ar to, ka praksē vairumā gadījumu datu subjekts neizmantoja savas tiesības pieprasīt datu labošanu, dzēšanu vai apstrādes pārtraukšanu, bet uzreiz iesniedz DVI sūdzību par pārzini, kaut arī ne vienmēr pārziņa darbībās vēlāk tika konstatēti pārkāpumi. Šādā gadījumā DVI bija pienākums, izskatot jebkādas datu subjekta sūdzības piemērot Administratīvā procesa likumu, t.sk. tika uzsākta ilgstoša sarakste (līdz 4 mēnešiem) ar datu subjektu, lai noskaidrotu viņa konkrētās prasības un iebildumus, un lai iegūtu, savukārt, pārziņa atbildes, kuras inspekcija dara zināmas vēlāk datu subjektam. Līdz ar to tā vietā, lai datu subjekts varētu realizēt operatīvi savas tiesības labot vai papildināt savus datus, pieprasīt to dzēšanu, vairs netiek tērēts laiks, lai saskaņā ar Administratīvā procesa likumu

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

izskatītu datu subjekta sūdzību un izdotu administratīvo aktu uzliedot pārzinim noteiktu pienākumu. Papildus netiek nevajadzīgi tērēta DVI ierobežotā kapacitāte, izskatot šāda veida iesniegumus, un ļaujot DVI veikt preventīvas pārbaudes tiešām augsta riska jomās.

2) FPDAL arī tika noteikti papildus gadījumi, kad personas datu apstrāde nav jāreģistrē DVI, kā arī gadījumus uz kuriem izņēmumi personas datu apstrādes reģistrēšanā nav attiecināmi. Likumā tika noteikts, ka personas datu apstrāde nav jāreģistrē DVI, ja personas datu apstrāde tiek veikta ar datu subjekta piekrišanu vai datu apstrāde izriet no datu subjekta līgumsaistībām vai, ievērojot datu subjekta lūgumu, datu apstrāde nepieciešama, lai noslēgtu attiecīgu līgumu. Savukārt šie izņēmumi neattiecas uz personas datu apstrādi, ja personas datus paredzēts nodot uz valsti, kas nav Eiropas Savienības vai Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalsts; personas datus paredzēts apstrādāt saistībā ar finanšu pakalpojumu sniegšanu, tirgus vai sabiedriskā viedokļa pētījumiem, personāla atlasī vai personāla novērtēšanu kā komercdarbības veidu, izlozēm vai loterijām; veic informācijas par personas veselību apstrādi; personas datu apstrāde attiecas uz noziedzīgiem nodarījumiem, sodāmību krimināllietās un administratīvo pārkāpumu lietās.

Minētie grozījumi tika veikti, lai komersantiem tiktu atslogota personas datu apstrādes reģistrēšana un DVI varētu ierobežotos resursus novirzīt uz efektīvu pirmsreģistrācijas pārbaudi veikšanu, t.i., nepieļaujot jau sākotnēji nelikumīgu personas datu apstrādi, gan veikt pārbaudes kopumā augsta riska jomās.

3) Ar grozījumiem FPDAL tika atcelta prasība akreditēt DVI personas datu apstrādes iekšējos un ārējos auditorus, vienlaicīgi nosakot likumā deleģējumu Ministru kabinetam noteikt prasības personas datu apstrādes audita atzinumam.

Šie grozījumi tika veikti ņemot vērā, ka auditoru akreditācija ne vienmēr nodrošināja kvalitatīvu audita veikšanu un tā atzinuma sagatavošanu. Tādējādi nebija nepieciešams nelietderīgi tērēt gan auditoru laiku akreditācijas procesam, gan DVI ierobežoto kapacitāti, izskatot iesniegtos auditoru dokumentus un vērtējot to atbilstību Ministru kabineta noteikumiem. Personas datu apstrādes auditu un to atzinumu kvalitāti efektīvāk ir nodrošināt ar normatīvajos aktos noteiktām prasībām personas datu apstrādes audita atzinumam.

Minētie grozījumi Saeimā pieņemti 2009.gada 12.jūnijā un stājās spēkā 2009.gada 1.jūlijā.

4) 2010.gada 6.maija grozījumi FPDAL 10.pantā precizē personas datu apstrādi sākotnēji neparedzētiem mērķiem krimināltiesību jomā, nosakot, ka tā ir pieļaujama, lai novērstu, atklātu, izmeklētu noziedzīgu nodarījumu un veiktu kriminālvajāšanu vai izpildītu kriminālsodu; lai personas datus izmantotu

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

administratīvajā vai civillietas tiesvedībā, kā arī ar likumu pilnvarotu valsts institūciju amatpersonu darbībā, ja tā saistīta ar noziedzīgu nodarījumu novēršanu, atklāšanu, izmeklēšanu vai kriminālvajāšanu, vai kriminālsodu izpildi; lai novērstu tūlītēju būtisku sabiedriskās drošības apdraudējumu; ja datu subjekts devis piekrišanu datu apstrādei.

Grozījumi FPDAL 28.pantā arī paredz, ka līgums par personas datu nodošanu nav jāslēdz starptautiskās sadarbības nacionālās drošības un krimināltiesību jomā, vienlaicīgi nosakot, ka nododot personas datus citai valstij vai starptautiskai organizācijai, ir jāpaziņo par attiecīgajiem personas datu apstrādei paredzētajiem ierobežojumiem.

Šie grozījumi tika veikti, lai nodrošinātu Eiropas Savienības tiesību aktos noteiktos personas datu apstrādes izņēmumus attiecībā uz personas datu apstrādi policijas un krimināltiesību jomā, kas attiecas uz gadījumiem pārrobežu sadarbībā krimināltiesību jomā un nacionālās drošības draudu novēršanā, kas prasa neatliekamu un steidzamu rīcību.

Vienlaicīgi grozījumi paredz, ka DVI ir uzraudzības iestāde Latvijas Republikā attiecībā uz personas datu apstrādi, kas tiek veikta sadarbībā ar Eiropas Policijas biroju, lai tiktu ievēroti normatīvajos aktos noteiktie personas datu apstrādes nosacījumi.

5) Lai saskaņotu FPDAL ar Pacientu tiesību likumu, Fizisko personu datu aizsardzības likumā tika veikti grozījumi attiecībā uz sensitīvo personas datu apstrādi medicīniskajos pētījumos, nosakot, ka sensitīvos personas datus, t.i. medicīniskajos dokumentos fiksētos pacienta datus, var izmantot pētījumā atbilstoši Pacientu tiesību likumā noteiktajiem nosacījumiem:

- pēc analizējamās informācijas nevar tieši vai netieši identificēt pacientu; pacients rakstveidā piekritis, ka informācija par viņu tiek izmantota konkrētā pētījumā.
- pētījums tiek veikts sabiedrības interesēs;
- kompetenta valsts pārvaldes iestāde Ministru kabineta noteiktajā kārtībā ir atļāvusi izmantot pacienta datus konkrētā pētījumā;
- pacients iepriekš rakstveidā nav aizliedzis viņa datu nodošanu pētniekam;
- ar samērīgiem līdzekļiem nav iespējams iegūt pacienta piekrišanu; pētījuma ieguvums sabiedrības veselības labā ir samērojams ar tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību ierobežojumu.

6) Ar grozījumiem FPDAL tika precizēta DVI amatpersonas izdoto administratīvo aktu vai faktiskās rīcības apstrīdēšanas un lēmumu pārsūdzēšanas kārtība, paredzot, ka DVI amatpersonas izdoto administratīvo aktu vai faktisko rīcību var apstrīdēt DVI direktoram. Direktora izdoto administratīvo aktu vai faktisko rīcību, kā arī lēmumu par apstrīdēto

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

administratīvo aktu vai faktisko rīcību var pārsūdzēt tiesā likumā noteiktajā kārtībā.

Lai nepieļautu personas datu apstrādi, kurai DVI ir noteikusi pastāvīgu vai pagaidu aizliegumu, vai noteikusi datu bloķēšanu, pēc DVI amatpersonas izdotā administratīvā akta vai faktiskās rīcības apstrīdēšanas un lēmumu pārsūdzēšanas, tika noteikts, ka DVI direktora vai citas amatpersonas lēmuma par datu bloķēšanu, datu apstrādes pastāvīgu vai pagaidu aizliegumu apstrīdēšana un pārsūdzēšana neaptur šī lēmuma darbību, izņemot gadījumus, kad tā tiek apturēta ar iesnieguma vai pieteikuma izskatītāja lēmumu.

Likums Saeimā pieņemts 2010.gada 6.maijā un stājās spēkā no 2010.gada 2.jūnija.

2.2.3. Grozījumi Elektronisko sakaru likumā

Ar 2010.gada 10.jūnija grozījumiem Elektronisko sakaru likumā tika noteiktas DVI tiesības saņemt no elektronisko sakaru komersantiem noslodzes datus, kas nepieciešami DVI funkciju veikšanai, nosakot, ka lai veiktu normatīvajos aktos noteikto uzraudzību elektronisko sakaru, personas datu aizsardzības un informācijas sabiedrības pakalpojumu aprītes jomā, DVI ir tiesības pieprasīt un elektronisko sakaru komersantiem ir pienākums 15 dienu laikā sniegt noslodzes datus.

Šie grozījumi bija nepieciešami, jo Elektronisko sakaru likums noteica konkrētas iestādes, kuras ir tiesīgas saņemt noslodzes datus, un starp kurām nebija noteikta DVI. Tādējādi praksē DVI bija ierobežotas tiesības saņemt noslodzes datus, lai varētu veikt normatīvajos aktos noteikto uzraudzību elektronisko sakaru, personas datu aizsardzības un informācijas sabiedrības pakalpojumu aprītes jomā. Piemēram, lai pārbaudītu, vai un kad ir notikusi personas datu apstrāde vai komerciāla paziņojuma nosūtīšana elektronisko sakaru tīklā, ir nepieciešams iegūt no elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzēja šādus noslodzes datus – izsaucēja telefona numuru, abonenta vai reģistrētā lietotāja – izsaukuma iniciatora – vārdu, uzvārdu vai nosaukumu un adresi, izsauktā telefona numura reģistrētā lietotāja vārdu, uzvārdu vai nosaukumu un adresi, savukārt pārbaudes lietā par iespējams nelikumīgu personas datu apstrādi interneta mājas lapā vai izmantojot elektronisko pastu ir nepieciešams iegūt noslodzes datus par personu, kura noteiktā laikā lietoja konkrētu interneta protokola (IP) adresi.

Likums Saeimā pieņemts 2010.gada 10.jūnijā un stājās spēkā no 2010.gada 14.jūlija.

2.2.4. Grozījumi Informācijas atklātības likumā

Grozījumi Informācijas atklātības likumā noteica, ka DVI vairs neveiks šī likuma uzraudzību. Tā kā DVI līdz šim likumā nav bijušas noteiktas procedūras

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

likuma uzraudzībai, kā arī sankcijas, ko varētu piemērot likumpārkāpējiem, līdzšinējais likuma uzraudzības mehānisms bija uzskatāms par neefektīvu.

Likuma izpilde kontroles uzraudzības mehānisms ir noteikts Informācijas atklātības likuma 15.pantā, kas nosaka iestādes lēmuma un rīcības kontroli paredzot, ka iestādes izdoto administratīvo aktu par atteikumu sniegt informāciju vai izpildīt informācijas pieprasījumu, kā arī faktisko rīcību, kas izpaudusies kā informācijas nesniegšana vai nepienācīga sniegšana, var apstrīdēt un pārsūdzēt Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā.

Likums Saeimā pieņemts 2009.gada 12.jūnijā un stājās spēkā 2009.gada 1.jūlijā.

2.2.5. Grozījumi Informācijas sabiedrības pakalpojumu likumā

Grozījumi likumā precizēja gadījumus, kad ir aizliegta komerciālu paziņojumu nosūtīšana un DVI pienākumu veikt pārbaudi, nosakot, ka:

1) elektronisko pastu vai cita veida komunikāciju, izmantojot publiski pieejamus elektronisko sakaru pakalpojumus, aizliegts izmantot komerciāla paziņojuma sūtīšanai, ja tiek lietota nederīga elektroniskā pasta adrese, nederīgs tālruna vai faksa numurs, uz kuru pakalpojuma saņēmējs varētu sūtīt pieprasījumu pārtraukt komunikāciju vai ja netiek ņemta vērā pakalpojuma saņēmēja atteikšanās no turpmāku komerciālu paziņojumu saņemšanas;

2) komerciālu paziņojumu sūtīšanas ierobežojums, ja pakalpojuma saņēmējs iepriekš nav devis brīvu un nepārprotamu piekrišanu, attiecas tikai uz fiziskajām personām;

3) uzraudzības iestādei ir pienākums veikt pārbaudi par šī likuma 9.panta ievērošanu, ja viena gada laikā viens pakalpojuma saņēmējs ir saņēmis vismaz desmit komerciālus paziņojumus no viena pakalpojuma sniedzēja un ja pakalpojuma saņēmējs ir iesniedzis uzraudzības iestādei par to sūdzību”

Pirms šiem grozījumiem likums noteica, ka katra aizliegta komerciāla paziņojumu nosūtīšana Informācijas sabiedrības pakalpojumu likuma izpratnē ir pārkāpums, par kuru Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā ir paredzēta administratīvā atbildība. Šo sūdzību izskatīšana Administratīvā procesa likumā un Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā noteiktajā kārtībā ir ilgstošs process, kura ietvaros tika tērēta ievērojama daļa DVI ierobežotās kapacitātes, līdz ar to tika risināti individuāli gadījumi, nevis situācija kopumā, veicot preventīvas pārbaudes un sabiedrības informēšanu par pienākumiem, kas izriet no Informācijas sabiedrības pakalpojumu likuma.

Informācijas sabiedrības pakalpojumu likums noteica stingrāku regulējumu nekā to pieļāva Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/58/EK par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē, tādējādi minētie grozījumi likumā ir atbilstoši arī šīs direktīvas prasībām.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

Likums Saeimā pieņemts 2009.gada 12.jūnijā un stājās spēkā 2009.gada 1.jūlijā.

2.2.6. Grozījumi Krimināllikumā

Ar grozījumiem Krimināllikuma 145.pantā tika noteikta kriminālatbildība par nelikumīgām darbībām ar fiziskās personas datiem.

Saskaņā ar 145.panta pirmo daļu par nelikumīgām darbībām ar fiziskās personas datiem, ja ar to radīts būtisks kaitējums, ir paredzēts, ka var piemērot brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar arestu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu līdz simt minimālajām mēnešalgām.

145.panta otrā daļa, savukārt, nosaka, ka par nelikumīgām darbībām ar fiziskās personas datiem, ja tās izdarījis personas datu apstrādes pārzinis vai operators atriebības, mantkārīgā vai šantāžas nolūkā, ir paredzēts, ka var piemērot brīvības atņemšanu uz laiku līdz četriem gadiem vai ar arestu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu līdz simt divdesmit minimālajām mēnešalgām.

145.panta trešā daļa paredz, ka par personas datu apstrādes pārziņa vai operatora vai datu subjekta ietekmēšanu, pielietojot vardarbību vai draudus vai ļaunprātīgi izmantojot uzticību, vai ar viltu nolūkā veikt nelikumīgas darbības ar fiziskās personas datiem, ir paredzēts, ka var piemērot brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar arestu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu līdz divsimt minimālajām mēnešalgām.

Likums Saeimā pieņemts 2009.gada 10.septembrī un stājās spēkā 2009.gada 14.septembrī.

2.2.7. Ministru kabineta noteikumu „Prasības audita atzinumam par personas datu apstrādi valsts un pašvaldību institūcijās” projekts

2009.gada 12.jūnija likums „Grozījumi Fizisko personu datu aizsardzības likumā”, paredzēja izdot Ministru kabineta noteikumus, lai nodrošinātu kvalitatīvu audita veikšanu personas datu aizsardzība jomā un tā atzinuma sagatavošanu.

Noteikumi nosaka audita atzinumā iekļaujamo informāciju, kā arī veidlapu personas datu apstrādes atbilstības izvērtējumam atbilstoši personu datu apstrādi regulējošiem normatīvajiem aktiem.

Ministru kabineta noteikumi pieņemti 2009.gada 17.novembrī un stājās spēkā 2009.gada 25.novembrī.

2.2.8. Ministru kabineta noteikumu „Noteikumi par nosacījumiem līgumam par personas datu nodošanu uz valstīm, kas nenodrošina datu aizsardzības pakāpi, kas atbilst attiecīgajai Latvijā spēkā esošajai datu aizsardzības pakāpei” projekts

Ministru kabineta noteikumu projekta izstrāde tika uzsākta 2008.gadā un projekts tika skatīts Ministru kabineta 2009.gada 26.marta sēdē, kur nolēma projekta pieņemšanu atlikt līdz grozījumu izdarīšanai Fizisko personu datu aizsardzības likuma 28.pantā, paredzot, ka līgums par personas datu nodošanu nav jāslēdz starptautiskās sadarbības nacionālās drošības un krimināltiesību jomā, vienlaicīgi nosakot, ka nododot personas datus citai valstij vai starptautiskai organizācijai, ir jāpaziņo par attiecīgajiem personas datu apstrādei paredzētajiem ierobežojumiem, kas nepieciešams, lai Latvijas Republikas pilsoņu personas datus citās valstīs apstrādātu saskaņā ar tādiem pašiem personas datu aizsardzības nosacījumiem, kādi tiek nodrošināti Latvijas Republikā

Tādējādi šos Ministru kabineta noteikumus ir plānots pieņemt 2010.gadā.

3. Personas datu apstrādes un personas datu aizsardzības speciālistu reģistrācija

DVI veic fizisko personu datu apstrādes reģistrāciju, t.i. visas valsts un pašvaldību institūcijas, fiziskās un juridiskās personas, kas veic vai vēlas uzsākt personas datu apstrādi, reģistrē to FPDAL noteiktajā kārtībā. Personas datu apstrādes reģistrācija ir instruments personas datu aizsardzības līmeņa uzlabošanai, nodrošinot gan

FPDAL noteikto pārziņa pienākumu izpildi, gan padarot efektīvu personas datu aizsardzības uzraudzību. Personas datu apstrādes reģistrēšana DVI nodrošina informācijas pieejamību datu subjektiem - ļauj uzzināt kas un kādiem mērķiem apstrādā personas datus. Reģistrācijas procesa ietvaros komersanti/pārziņi ievieš personas datu aizsardzības prasības. Personas datu apstrādes reģistrācija DVI sniedz ieskatu par personas datu apstrādi valstī kopumā un ļauj identificēt riska jomas, kurās pastiprināt DVI uzraudzību, tādejādi novēršot iespējamus FPDAL pārkāpumus.

Attiecībā uz pārziņa pienākumu reģistrēt personas datu apstrādi DVI no 2009.gada 1.jūlija stājās spēkā grozījumi FPDAL 21.pantā, ar kuriem tika noteikti papildus izņēmumi personas datu apstrādes reģistrēšanai. FPDAL nosaka, ka personām, kas vēlas uzsākt personas datu apstrādi, tā ir jāreģistrē DVI. Vienlaicīgi likums noteica sešus izņēmumus, kad tas nav jādara – līdz ar to DVI iesniegto reģistrācijas iesniegumu skaits bija tik liels (2008.gadā gandrīz 1000 iesniegumu), ka samazināja DVI iespējas samazinātās kapacitātes ietvaros veikt efektīvas pirmsreģistrācijas pārbaudes, t.i., nepieļaujot jau sākotnēji nelikumīgu personas datu apstrādi. Tādēļ ar 2009.gada grozījumiem FPDAL 21.pantā tika noteikti papildus izņēmumi – attiecīgi personas datu apstrāde DVI nav jāreģistrē, ja ir iegūta datu subjekta piekrišana vai to paredz datu subjekta un pārziņa līgumsaistības (saskaņā ar FPDAL 7.panta 1. un 2.punktu), nepastāvot 21.panta trešajā daļā noteiktajiem gadījumiem – kad personas dati tiek nodoti uz trešajām valstīm. Tādejādi tika samazināts administratīvais slogs uzņēmējiem un tika radīta iespēja DVI veikt efektīvākas pirmsreģistrācijas pārbaudes augsta riska jomās. Vienlaikus grozījumi FPDAL neatceļ personas datu pārziņa pienākumu nodrošināt tiesisku personas datu apstrādi.

2009.gadā DVI reģistrēja 384 personas datu apstrādes un 93 izmaiņas personas datu apstrādē un saskaņā ar noteiktajām riska jomām veica 157

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

pirmsreģistrācijas pārbaudes. 2009.gadā pieņemti 174 lēmumi par personas datu apstrādes izslēgšanu no personas datu apstrādes reģistra.

Ik gadu DVI nosaka riska jomas personas datu apstrādē un sniedz ziņojumu Tieslietu ministrijai par veiktajām pirmsreģistrācijas pārbaudēm un noteiktajām riska jomām. Pirms personas datu apstrādes reģistrācijas, saskaņā ar DVI noteiktajām riska jomām personas datu apstrādei, regulāri tika veiktas reģistrējamo personas datu apstrāžu pirmsreģistrācijas pārbaudes. 2009.gadā par riska jomām tika noteiktas personas datu apstrāde attiecībā uz:

- datu subjekta kredītinformāciju,
- personas veselību vai seksuālo dzīvi,
- krimināliem vai pretlikumīgiem nodarījumiem;
- personas datu apstrādi, kuras ietvaros notiek personas datu nodošana ārpus Eiropas Savienības uz trešajām valstīm.

2009.gadā veiktajās pirmsreģistrācijas pārbaudēs iepriekš minētajās riska jomās kā galvenās problēmas tika konstatētas:

- pārmērīgs plānotais personas datu apjoms – pārziņi konkrētā mērķa sasniegšanai ir paredzējuši apstrādāt pārmērīgi daudz datu veidus, kuri nav nepieciešami mērķa sasniegšanai;
- datu nodošana trešajām personām bez tiesiska pamata – piemēram, bez datu subjekta piekrišanas vai normatīvajos aktos noteiktām pilnvarām datu nodošanai.

Pirmsreģistrācijas pārbaudžu rezultātā problēmas savlaicīgi tika novērstas. Ņemot vērā iepriekš minēto, DVI arī turpmāk katru gadu regulāri turpinās noteikt riska jomas personas datu apstrādē un veikt pirmsreģistrācijas pārbaudes. Papildus noteiktajām riska jomām DVI var noteikt pirmsreģistrācijas pārbaudes arī personas datu apstrādei citās jomās. Informāciju par DVI veiktajām pirmsreģistrācijas pārbaudēm skatīt pārskata 5.nodaļā – Pārbaudes uz iestādes iniciatīvas pamata.

Izvērtējot 2009.gadā pārziņu iesniegtos reģistrācijas iesniegumus, papildus DVI noteiktajām riska jomām 2009.gadā turpinājās aktīva darbā iekārtošanas pakalpojumu sniedzēju veiktās personas datu apstrādes reģistrācija un aktualitāti saglabāja arī pašvaldību un novadu personas datu apstrāžu reģistrācija administratīvi teritoriālās reformas kontekstā. Pateicoties sadarbībai ar Nodarbinātības valsts aģentūru un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi, kuras neizsniedz atļaujas vai piekļuves tiesības komersantiem un pašvaldībām bez personas datu apstrādes reģistrācijas apliecības uzrādīšanas, pašvaldības iestādes un darbā iekārtošanas biroji regulāri iesniedza DVI personas datu apstrādes reģistrācijas iesniegumus.

DVI ir noteikusi šādas riska jomas personas datu apstrādē:

1. par datu apstrādi sociālajos tīklos;
2. par personas veselību vai seksuālo dzīvi;

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

3. par krimināliem vai pretlikumīgiem nodarījumiem;
4. tādā personas datu apstrāde, kuras ietvaros notiek datu nodošana ārpus Eiropas Savienības robežām uz trešajām valstīm.

Riska jomas personas datu apstrādē nākamajam periodam tiek noteiktas izvērtējot ar personas datu apstrādi saistītos riskus, pārkāpumu skaitu noteiktās personas datu apstrādes jomās, tehnoloģiju attīstību un ar to saistītās informācijas apmaiņas formas (piemēram, par riska jomas „datu apstrāde sociālajos tīklos” aktualitāti liecina pētījumu rezultāti, ka sociālie tīkli ir ceturta populārākā nodarbe internetā un interneta lietotāju skaits piecu gadu laikā ir piecāršojies), kā arī ārvalstu pieredzi un sniegto informāciju par noteiktām jomām un būtiskākajiem jautājumiem (piemēram, Direktīvas 95/46/EK 29.panta darba grupas skatītie jautājumi un izstrādātie dokumenti).

Kopumā 2009.gadā DVI ir sniegusi 7390 konsultācijas (klātienē, telefoniski un rakstiski), no tām aptuveni trešdaļa par personas datu apstrādes reģistrācijas jautājumiem. Lai mazinātu minēto konsultāciju skaitu un padarītu vienkāršāku reģistrācijas procesu pārziņiem, DVI izstrādāja informatīvu materiālu „Vadlīnijas personas datu apstrādes reģistrācijai Datu valsts inspekcijā”, kas publicēts DVI interneta mājas lapā un paredzēts personas datu apstrādes pārziņiem, lai palīdzētu izvērtēt nepieciešamību reģistrēt personas datu apstrādi DVI un skaidrotu reģistrācijas iesnieguma veidlapas aizpildīšanas jautājumus.

Kopš 2007.gada DVI ir ieviesusi alternatīvu personas datu apstrādes reģistrācijai, paredzot personas datu apstrādes speciālista institūta izveidi. Personas datu aizsardzības speciālista pieteikšana DVI pārziņim ir kā alternatīva personas datu apstrādes reģistrācijai – pārziņi, kas nodrošina personas datu aizsardzības speciālista apmācību un piesaka to DVI, var neregistrēt datu apstrādi. Personas datu aizsardzības speciālists ir persona, kas organizē, kontrolē un uzrauga pārziņa veiktās personas datu apstrādes atbilstību likuma prasībām.

Fiziskā persona var būt personas datu aizsardzības speciālists, ja personai ir augstākā izglītība tiesību zinātņu, informācijas tehnoloģiju vai līdzīgā jomā un persona ir apmācīta Ministru kabineta noteiktajā kārtībā un nokārtojusi personas datu aizsardzības speciālista pārbaudījumu DVI. Saskaņā ar 2008.gada 5.februāra Ministru kabineta noteikumiem Nr.80 “Personas datu aizsardzības speciālista apmācību kārtība” 2009.gadā publiskās un privātās partnerības ietvaros tiek organizēta datu aizsardzības speciālistu apmācība.

2009.gadā DVI organizēja četrus datu aizsardzības speciālistu pārbaudījumus, kuros kopumā pārbaudījumu kārtoja 47 personas. Pārbaudījuma rezultātu vērtēšanai DVI ir izveidojusi komisiju, kas 5 dienu laikā

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

no pārbaudījuma kārtošanas dienas izvērtē pārbaudījuma rezultātus un pieņem lēmumu par personas datu aizsardzības speciālista kvalifikācijas piešķiršanu vai par atteikumu piešķirt personas datu aizsardzības speciālista kvalifikāciju.

2009.gadā DVI izsniedza datu aizsardzības speciālistu apliecības septiņpadsmit speciālistiem.

Pārziņi kā vienu no instrumentiem personas datu aizsardzības nodrošināšanai gan privātajā, gan publiskajā sektorā izvēlas personas datu aizsardzības speciālistu iecelšanu amatā un pieteikšanu DVI, piemēram, Latvijas Banka, Aizsardzības ministrija, Centrālā statistikas pārvalde, Finanšu un kapitāla tirgus komisija, Latvijas Universitāte, AS „Baltic International Bank”, SIA „IZZI”, SIA „Creditreform” uc. Kopā 2009.gadā 19 pārziņi reģistrēja DVI personas datu apstrādes speciālistus un 1 pārzinis izslēdza personas datu aizsardzības speciālistu no DVI reģistra.

4. Personas datu aizsardzības uzraudzības pasākumi, izskatot iedzīvotāju un citu personu sūdzības

DVI, izpildot FPDAL noteiktos pienākumus, veic personas datu aizsardzības uzraudzību FPDAL, Administratīvā procesa likumā un Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā noteiktā kārtībā, tai skaitā DVI veic personas datu apstrādes pārbaudes, pieņem administratīvos aktus un piemēro administratīvos sodus personas datu apstrādes jomā.

Personas datu apstrādes pārbaudes tiek veiktas, izmantojot FPDAL un Administratīvā procesa likumā noteiktās pilnvaras – pieprasot informāciju, paskaidrojumus, dokumentu uzrādīšanu, apmeklējot nedzīvojamās telpas, kurās atrodas personas datu apstrāde, pieprasot personas datu apstrādes, jebkuras tās iekārtas vai informācijas nesēja pārbaudi un nosakot ekspertīzi pārbaudāmo jautājumu izpētei, kā arī pieaicinot savu pienākumu izpildes nodrošināšanai tiesībaizsardzības iestāžu darbiniekus vai citus speciālistus.

Konstatējot FPDAL pārkāpumu, DVI ir tiesīga pieņemt lēmumu par personas datu bloķēšanu, izdzēšanu, pastāvīgu vai pagaidu personas datu apstrādes aizliegumu, pārziņa izslēgšanu no personas datu apstrādes reģistra un personas datu apstrādes reģistrācijas apliecības anulēšanu. Konstatējot nelikumīgu personas datu apstrādi, personas datu apstrādes vai tās grozījumu neregistrēšanu DVI, kā arī konstatējot pārziņa rīcību, nesniedzot likumā noteikto informāciju DVI vai datu subjektam, DVI ir tiesīga piemērot administratīvos sodus Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā noteiktā kārtībā. Tādējādi DVI vērš savu darbību uz personas datu apstrādes tiesiskuma nodrošināšanu.

DVI personas datu apstrādes pārbaudes veic, saņemot iedzīvotāju vai citu personu sūdzības vai informāciju no masu informācijas līdzekļiem par iespējamiem personas datu aizsardzības pārkāpumiem. 2009.gadā ir pieaugusi masu informācijas līdzekļu aktivitāte, arvien vairāk publicējot informāciju par personas datu aizsardzības pārkāpumiem, līdz ar to ir pieaugusi arī iedzīvotāju un pārējās sabiedrības daļas informētība par personas datu aizsardzības jomu un par katras fiziskas personas tiesībām uz savu personas datu aizsardzību.

DVI 2009.gadā saņēma 158 rakstiskas sūdzības par iespējamiem personas datu aizsardzības pārkāpumiem. Salīdzinot ar 2008.gadu, sūdzību skaits ir pieaudzis aptuveni par 13%. 2009.gadā personas datu aizsardzības uzraudzībā, tai skaitā sūdzību izskatīšanā, būtiski bija grozījumi FPDAL 16. un 20.pantā, kuri stājās spēkā 2009.gada 1.jūlijā. Saskaņā ar šiem grozījumiem, fiziskai personai (datu subjektam) neskaidrības un problēmas, kas attiecas uz tās personas datu apstrādi, vispirms ir jārisina, rakstiski vēršoties pie tās personas, kura personas datu apstrādi veic (pie pārziņa), tai skaitā datu subjektam ir

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

tiesības pieprasīt, lai tā personas dati tiek laboti, lai personas datu apstrāde tiek pārtraukta un lai personas dati tiek dzēsti, ja personas datu apstrāde nav atbilstoša FPDAL. Savukārt pārzinim, kurš ir saņēmusi datu subjekta pieprasījumu, tas ir jāizskata un pamatota atbilde uz tajā ietvertajiem lūgumiem ir jāsniedz viena mēneša laikā pēc pieprasījuma saņemšanas. Ja šādā veidā radušos problēmu nevar atrisināt, tad datu subjektam ir tiesības vērsties ar sūdzību DVI, kura uzsāk pārbaudi par konkrēto situāciju, lai nodrošinātu datu subjekta tiesību ievērošanu.

Šādi grozījumi tika veikti, lai nodrošinātu efektīvāku datu subjekta tiesību aizsardzību, jo datu subjekts, tieši sazinoties ar pārzini, ātrāk un precīzāk var izteikt savus iebildumus, saņemt atbildes uz neskaidrajiem jautājumiem un tādējādi pārliecināties, ka pārziņa veiktā datu subjekta personas datu apstrāde ir atbilstoša FPDAL, vai panākt, ka pārzinis personas datu apstrādi pārtrauc. Tādējādi samazinātos arī DVI slodze sūdzību izskatīšanās jomā, ļaujot vairāk laika veltīt preventīvām pārbaudēm pēc savas iniciatīvas. Tomēr ne vienmēr datu subjektam izdodas atrisināt radušās neskaidrības vai problēmas, nesniedzot sūdzību DVI un nelūdzot tās iesaistīšanos, jo vēl joprojām nepietiekama ir pārziņu izpratne par to pienākumiem attiecībā uz personas datu aizsardzību un datu subjektu tiesībām (pārzinis atbildi uz datu subjekta pieprasījumu sniedz novēloti vai tā nav atbilstoši pamatota), kā arī nepietiekama ir arī datu subjektu izpratne par to tiesībām un pienākumiem personas datu aizsardzības jomā (datu subjekti nevēlas paši vērsties pie pārziņa, datu subjekti personas datu aizsardzības pārkāpumus saskata arī situācijās, kuras ir atbilstošas FPDAL).

Nemot vērā iepriekš minēto un to, ka iedzīvotāji kļūst informētāki par vispārējām tiesībām uz savu personas datu aizsardzību, sūdzību skaits 2009.gadā salīdzinājumā ar 2008.gadu nav samazinājies un ir pat nedaudz pieaudzis. Tomēr iepriekš minēto FPDAL grozījumu pozitīvā ietekme vairāk varētu būt jūtama turpmākajos gados, kad pieaugs pārziņu un datu subjekta izpratne var konkrētām, FPDAL tiem noteiktām tiesībām un pienākumiem.

Jomas, par kurās veiktās personas datu apstrādes iespējamu neatbilstību FPDAL sūdzības un cita veida informācija DVI 2009.gadā tika iesniegtas vairāk salīdzinājumā ar citām jomām, ir:

- personas datu nejauša vai apzināta publiskošana Internetā;
- video novērošanas veikšana;
- namu apsaimniekotāju rīcība, publiskojot informāciju par kavētajiem maksājumiem;
- parādu piedziņa;
- informācijas par esošajām vai bijušajām parādsaistībām nodošana trešajām personām;

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

- kredītiestāžu rīcība, pieprasot, iegūstot un nododot personas datus;
- dokumentu, kas satur personas datus, apzināta vai nejauša izmešana/atstāšana jebkurai personai pieejamā vietā, piemēram, uz ielas;
- citas personas datu izmantošana savu personas datu vietā.

Salīdzinoši ar 2008.gadu, 2009.gadā ir samazinājies sūdzību skaits par pasu kopēšanu, tomēr 2009.gadā ir pieaudzis to gadījumu skaits, kad DVI bija jāpārbauda kredītiestāžu vai citu kreditoru (piemēram, namu apsaimniekotāju, telekomunikāciju pakalpojumu sniedzēju) rīcības atbilstība FPDAL. Šo pārbaūžu ietvaros DVI vairākos gadījumos konstatēja FPDAL pārkāpumus, piemēram, nesamērīgu kreditoru rīcību (personas datu apstrādi) (ieguvums neatsver personai radīto aizskārumu) vai arī rīcību (personas datu apstrādi) kas vispār nenodrošina kreditora iecerētā mērķa sasniegšanu, piemēram, informācijas publiskošana par personas parādsaistībām nenodrošina, ka personai radīsies līdzekļi, lai šīs parādsaistības spētu izpildīt.

2009.gadā ir pieaudzis arī to gadījumu skaits, kad persona pārkāpj FPDAL, izmantojot citas personas datus savu personas datu vietā - persona, lai izvairītos no atbildības par iespējams izdarītu pārkāpumu, pēc policijas darbinieka pieprasījuma kā savu vārdu, uzvārdu un personas kodu vai dzimšanas datumu, norāda citas personas vārdu, uzvārdu un personas kodu vai dzimšanas datumu.

DVI 2009.gadā veica vairākas pārbaudes par personas datu saturošas informācijas papīra vai elektroniskā formātā nokļūšanu nepilnvarotu personu rīcībā - dokumentu, kas satur personas datus, apzināta vai neapzināta izmešana/atstāšana jebkurai personai pieejamā vietā, piemēram, uz ielas, vai informācijas, kas satur personas datus, piemēram, juridiskas personas klientu (fizisku personu) datu bāzes neapzināta (bez nodoma) publiskošana Internetā. Šajos gadījumos DVI galvenokārt konstatēja, ka personas, kuru rīcībā bija personas dati un kuras bija atbildīgas par to neizpaušanu nepilnvarotām personām, nenodrošināja personas datu tehnisku aizsardzību - piemēram, transportējot personas datus saturošus dokumentus, lai tos iznīcinātu, ar fiziskiem līdzekļiem netika nodrošināts, lai šie dokumenti neizkrīt no transportlīdzekļa kravas kastes; iznīcinot personas datus saturošus dokumentus, netika nodrošināta dokumentu atbilstoša iznīcināšana (piemēram, pilnīga sadedzināšana vai sasmalcināšana), bet dokumenti tika atstāti jebkurai personai pieejamā vietā - nomaļas ielas malā un pamestā ēkā; ar loģiskiem aizsardzības līdzekļiem (atbilstošiem programmatūras līdzekļiem) netika nodrošināts, lai personas dati, kas glabājas uz serveriem, nav pieejami Internetā jebkurai personai.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

Atsevišķās DVI pārbaudēs tika konstatēts, ka juridiskās personas, nododot savas tiesības un saistības citai juridiskai personai, nav noformējušas un fiksējušas personas datu un līdz ar to arī atbildības par tiem nodošanu, kā rezultātā personas dati faktiski ir nodoti citai personai, bet atbildība par tiem juridiski saglabājas personas datu nodevējam. DVI 2009.gadā veikto pārbaūžu par iespējamiem FPDAL pārkāpumiem rezultātā administratīvie sodi tika piemēroti 52 gadījumos. Tāpat kā 2008.gadā arī 2009.gadā samērā daudzos gadījumos DVI bija spiesta piemērot administratīvos sodus par informācijas nesniegšanu DVI (Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 204.¹⁰pants). 2009.gadā šādi administratīvie sodi tika piemēroti 10 gadījumos. 4 administratīvie sodi tika piemēroti par personas datu apstrādi bez FPDAL noteiktās reģistrēšanas vai bez grozījumu reģistrēšanas DVI (Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 204.⁹pants). Savukārt pārējie 38 administratīvie sodi tika piemēroti par nelikumīgu personas datu apstrādi (Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 204.⁷pants). 2 no šiem 38 gadījumiem sods tika piemērots arī par informācijas nesniegšanu datu subjektam (Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 204.⁸pants).

Salīdzinot ar 2008.gadu, DVI 2009.gadā piemēroto administratīvo sodu skaits ir pieaudzis aptuveni par 47%. Tomēr 2009.gadā būtiski ir mainījusies DVI piemēroto brīdinājumu un naudas sodu attiecība - 2009.gadā tika piemēroti 26 naudas sodi un 26 brīdinājumi, tādējādi 50% no piemērotajiem sodiem bija brīdinājumi, savukārt 2008.gadā brīdinājumi tika piemēroti tikai 18 % gadījumu.

Atsevišķu personas datu aizsardzības uzraudzības lietu apraksts

Video novērošana veikala pielaikošanas kabīnēs

DVI no masu informācijas līdzekļiem ieguva informāciju, ka **veikala A pielaikošanas kabīnēs tiek veikta video novērošana**. DVI veica pārbaudi veikalā A. Veikals A DVI paskaidroja, ka pielaikošanas kabīņu novērošana nav video novērošanas mērķis, tomēr video novērošana daļēji varētu būt vērsta arī uz pielaikošanas kabīnēm, lai novērotu tām blakus esošo teritoriju, bet, ka veikals A izmanto tehniskus līdzekļus, lai pielaikošanas kabīņu attēls video novērošanas ekrānā un ierakstā nebūtu redzamas. Papildus tam veikals A DVI sniedza informāciju, ka video novērošanas mērķis ir zādzību konstatēšana un to novēršana. Pārbaudē DVI konstatēja, ka veikalā video novērošanas kameras no augšas daļēji ir vērstas uz pielaikošanas kabīnēm, bet ekrānā un ierakstā pielaikošanas kabīņu attēls ir aizkrāsots un nav redzams tajās notiekošais.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

0010 110010 001110111 11000010100 11010011
1101110101 0100010101010001110011001100110

Neskatoties uz iepriekš minēto, DVI konstatēja, ka iepriekš minētā veikala A rīcība nenodrošina, ka video novērošanas ekrānā un ierakstā nebūs redzamas pielaikošanas kabīnes, jo aizkrāsoto attēla daļu pastāv tehniska iespēja attēlam uzlikt un pēc tam noņemt. Savukārt video novērošanas veikšana pielaikošanas kabīnēs ir neatbilstoša FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktam – personas datu apstrāde ir nesamērīga (iecerētais mērķis nav tik nozīmīgs, lai būtiski ierobežotu personu tiesības) un iecerēto mērķi ir iespējams sasniegt citā veidā, kas mazāk ierobežo personu tiesības. Ņemot vērā iepriekš minēto, veikals A nodrošināja, ka visām tā pielaikošanas kabīnēm tiek uzlikti jumtiņi, tādējādi pilnībā novēršot iespēju veikt video novērošanu pielaikošanas kabīnēs ar video novērošanas iekārtām, kas uzstādītas virs tām.

Sensitīvo personas datu ietveršana mācību līdzeklī

DVI saņēma Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas lūgumu izvērtēt, **vai mācību līdzeklī iekļautajā piemērā bija pieļaujams minēt ziņas, kas ļauj identificēt personu, tai skaitā iekļaut informāciju par sensitīviem personas datiem** (FPDAL 2.panta 8.punkts).

DVI Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijai paskaidroja, ka saskaņā ar FPDAL 2.panta 3. un 4.punktu personas dati ir jebkāda informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisko personu, un personas datu apstrāde ir jebkuras ar personas datiem veiktas darbības. Savukārt sensitīvi personas dati atbilstoši FPDAL 2.panta 8.punktam ir personas dati, kas norāda personas rasi, etnisko izcelsmi, reliģisko, filozofisko un politisko pārliecību, dalību arodbiedrībās, kā arī sniedz informāciju par personas veselību vai seksuālo dzīvi. Tādējādi mācību līdzeklī iekļautās informācijas – *personas vārda, uzvārda, informācijas, ka šī persona ir invalīds un ka viņš mācās konkrētā pamatskolā un mākslas skolā, kā arī citas mācību līdzeklī ietvertās informācijas par šo personu* (turpmāk šī gadījuma aprakstā – Personas dati) - publicēšana mācību līdzeklī ir personas datu, tai skaitā sensitīvo personas datu (*informācijas par personas invaliditāti*) apstrāde, un tā bija jāveic atbilstoši FPDAL.

DVI konstatēja, ka saskaņā ar FPDAL 6., 7., 11.pantu, 2.panta 2.punktu un 10.panta pirmās daļas 2.punktu pirms Personas datu publicēšanas mācību līdzeklī bija jāiegūst rakstveida datu subjekta (šajā gadījumā datu subjekta (bērna) likumiskā pārstāvja) piekrišana Personas datu apstrādei ar mērķi publicēt tos mācību līdzeklī. Šāda piekrišana bija jāiegūst neskatoties uz to, ka Personas dati pirms tam bija publicēti laikrakstā, jo katrai rīcībai ar personas datiem un katram personas datu apstrādes mērķim ir jābūt patstāvīgam tiesiskam pamatam. Personas datu publicēšanai laikrakstā tiesiskais pamats bija FPDAL 5.pants un FPDAL 5.pantā paredzētais mērķis – žurnālistiskās

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

vajadzības, vārda brīvība, kuru saskaņā ar FPDAL 5.pantu var realizēt masu informācijas līdzekļi. Savukārt Personas datu publicēšanai mācību līdzekļi bija cits mērķis, nevis žurnālistiskās vajadzības, un Personas datu publicēšanu mācību līdzekļi veica citas personas, nevis masu informācijas līdzekļi, līdz ar to FPDAL 5.pants nevarēja nodrošināt rīcības, publicējot Personas datu mācību līdzekļi, tiesisko pamatu.

Ja neviens datu subjekta likumiskais pārstāvis piekrišanu Personas datu publicēšanai mācību līdzekļi nav devis, tad Personas datu publicēšana mācību līdzekļi ir neatbilstoša FPDAL 7., 11.pantam un 10.panta pirmās daļas 2.punktam – Personas datu apstrāde ir veikta bez tiesiska pamata un neatbilstoši paredzētajam mērķim.

Bankas ierobežotās tiesības iegūt klientu personas datus, kas apliecina to spēju pildīt saistības pret banku

DVI saņēma bankas klientu sūdzības, ka **banka pieprasa saviem klientiem iesniegt bankai klientu bankas algas konta izrakstus**, kas ietver visus ienākošos un izejošos maksājumus par pēdējiem 6 mēnešiem, (turpmāk – Izraksts), lai pārliecinātos par klientu spēju pildīt kredītsaistības pret banku.

Šādu pieprasījumu banka pamatoja ar Kredītiestāžu likuma 52.panta pirmo daļu (*banka pirms un pēc kredīta izsniegšanas pastāvīgi pārbauda un dokumentē kredīta ņēmēja spēju pildīt līgumā noteiktās saistības*) un 73.pantu (*pieprasot kredītu vai stājoties citās līgumattiecībās ar kredītiestādi, vai sniedzot pārskatu par saistību izpildes gaitu, klientam ir pienākums pēc kredītiestādes pieprasījuma sniegt tai pilnu un patiesu informāciju par savu finanšu stāvokli un īpašumu, arī par visiem īpašuma apgrūtinājumiem, kā arī citu informāciju, kas nepieciešama, lai kredītiestāde varētu pārliecināties, vai klients ir saistīts ar kredītiestādi vai veido kredītiestādei savstarpēji saistītu klientu grupu*).

Tādējādi banka Izrakstu pieprasīšanu un iegūšanu pamatoja ar FPDAL 7.panta 3.punktu – personas datu apstrāde ir nepieciešama likumā noteikto pienākumu izpildei. Savukārt par Izrakstu pieprasīšanas un iegūšanas mērķi banka paskaidroja, ka Izraksti ir nepieciešami Valsts ieņēmumu dienesta izziņā par aizņēmēja ienākumiem ietvertās summas analīzei, lai banka varētu pārliecināties par aizņēmēja un pārējo ģimenes (mājsaimniecības) locekļu ikmēneša neto ienākumiem pēc visu zināmo maksājumu un izdevumu atskaitīšanas no kopējiem ienākumiem un lai banka varētu spriest par aizņēmēja spēju atmaksāt kredītu. Tomēr, atbildot uz DVI jautājumu, vai visa Izrakstā ietvertā informācija ir nepieciešama mērķa sasniegšanai, banka paskaidroja, ka banka ir spiesta rēķināties ar citu kredītiestāžu sagatavotajiem izrakstiem, kas tiek veidoti standartizēti un var ietvert sevī arī nevajadzīgu informāciju.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

00 10 11 001 0 00111 01 111 110 0001 0 1 00 1101 00 11
11 0 111 01 01 01 00 01 01 0 1 0 10 001 110 0110 1 0 1

FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punkts nosaka, ka personas datu apstrāde ir jāveic tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā. Ņemot vērā iepriekš minēto, DVI bankai paskaidroja, ka banka ir tiesīga pieprasīt, iegūt un izmantot tikai tādas personas datus, kuri jau sākotnēji ir iegūti un izmantoti bankas paredzētajam šo personas datu apstrādes mērķim un kuri ir nepieciešami un nodrošina šī mērķa sasniegšanu.

Banka, norādot, ka Izraksti var ietvert arī nevajadzīgu informāciju, pati atzina, ka, pieprasot un iegūstot Izrakstu, netiks ievērots FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punkts – tiks apstrādāti personas dati, kuri nav nepieciešami mērķa sasniegšanai.

Papildus tam DVI konstatēja, ka banka Izrakstus pieprasa par pēdējiem 6 mēnešiem, savukārt DVI rīcībā esošā informācija liecināja, ka bankas klienti, kuriem banka pieprasīja iesniegt Izrakstus, par šo pienākumu uzzināja tikai tajā brīdī, kad viņiem šis pienākums radās – pēc tam, kad ir pagājis Izrakstos ietvertais 6 mēnešu periods un pēc tam, kad bankas klientam bija iespēja, izmantojot kontā ietvertos līdzekļus, rēķināties ar bankas paredzēto Izrakstos ietverto personas datu apstrāde mērķi. Tādējādi DVI secināja, ka personas datu apstrāde, pieprasot, iegūstot un izmantojot Izrakstus, ir neatbilstoša FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktam – personas datu apstrāde tiek veikta iepriekš neparedzētam mērķim. DVI ieskatā personas datu apstrāde, bankai pieprasot, iegūstot un izmantojot Izrakstus, būtu atbilstoša šim noteikumam, ja bankas klients par Izraksta iesniegšanu būtu bijis informēts pirms perioda, par kuru jāiesniedz Izraksts.

Papildus tam DVI norādīja bankai, ka Izraksti var ietvert ļoti plašu informāciju par personu – informāciju par tās pirkumiem, izmantotajiem pakalpojumiem, par atrašanās vietu konkrētā laikā, par citām personām, kurām no konta, par kuru tiek sagatavots Izraksts, ir veikti pārskaitījumi vai kuras pašas ir veikušas pārskaitījumus uz šo kontu. Izraksti var ietvert arī informāciju par personas veselību (sensitīvos personas datus FPDAL 2.panta 8.punkta izpratnē, kuru apstrādes tiesiskais pamats ir noteikts FPDAL 11.pantā). Piemēram, ja Izrakstā parādās informācija, ka ir veikts maksājums specializētai ārstniecības iestādei. Tādējādi DVI secināja, ka Izraksti sniedz informāciju par cilvēku, par viņa ieradumiem un dzīvesveidu.

Ņemot vērā iepriekš minēto un to, ka Izraksti aptver samērā ilgu periodu (6 mēneši), DVI konstatēja, ka Izraksta iegūšana ir būtiska iejaukšanās personas privātajā dzīvē un tā rada personai būtisku ierobežojumu. Bankas sniegtā informācija neapliecināja, ka ieguvums no šī ierobežojuma ir lielāks nekā tādējādi radītais personas tiesību aizskārums.

Papildus tam DVI konstatēja, ka Izrakstā ietvertie personas dati var nenodrošināt bankas paredzētā mērķa sasniegšanu. Piemēram, bankas klients visu naudu no sava konta izņem un maksājumus veic skaidrā naudā vai

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

00 10 11 001 0 00111 01 111 110 0001 0 1 00 1101 00 11
11 0 111 01 01 01 00 01 01 0 1 0 10 001 110 0110 1 0 1

izmantojot citas bankas pakalpojumus, tādējādi banka, saņemot Izrakstu, iegūs tikai informāciju par vienu ienākošo maksājumu, skaidras naudas izņemšanu, konta apgrozījumu un atlikumu, kas saskaņā ar bankas sniegto informāciju nenodrošina mērķa sasniegšanu. Kā arī Izrakstu pieprasīšana rada nevienlīdzīgu attieksmi pret bankas klientiem, jo, atkarībā no bankas klienta konta izmantošanas paradumiem (izmanto tikai pārskaitījumus no konta vai izmanto norēķiniem tikai skaidru naudu), viena bankas klienta Izraksts var ietvert ļoti plašu informāciju un tādējādi būtiski aizskart tiesības uz privāto dzīvi, bet cita bankas klienta Izraksts var ietvert tikai informāciju par vienu ienākošo maksājumu, skaidras naudas izņemšanu, konta apgrozījumu un atlikumu, tādējādi nebūtiski aizskarot šīs personas privāto dzīvi

Nemot vērā iepriekš minēto, DVI konstatēja, ka, pieprasot Izrakstu iesniegšanu un šādā veidā iegūtos Izrakstus izmantojot, banka veic personas datu apstrādi, kuras radītais ierobežojums nav samērīgs ar šīs personas datu apstrādes mērķi, kuras ietvaros apstrādāto personas datu apjoms pārsniedz mērķa sasniegšanai nepieciešamo apjomu un kuras ietvaros tiek apstrādāti personas dati, kuru sākotnēji paredzētais mērķis neatbilst Bankas paredzētajam personas datu apstrādes mērķim, un līdz ar to šāda personas datu apstrāde neatbilst FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktam.

Līdz ar to DVI konstatēja un bankai norādīja, ka banka nav tiesīga pieprasīt no bankas klientiem Izrakstus. Tomēr banka ir tiesīga iegūt un izmantot Izrakstus, pamatojoties uz FPDAL 7.panta 1.punktu un 2.panta 2.punktu – iegūstot datu subjekta piekrišanu. Šādai piekrišanai ir jābūt brīvai un nepārprotamai, kā arī tai ir jāatbilst Latvijas Republikas Civillikuma prasībām par gribas izteikuma īstumu un tiesisko spēku (tai ir jābūt izteiktai bez spaidiem, maldības un viltus). Veicot personas datu apstrādi, kura tiek pamatota ar datu subjekta piekrišanu, bankai nav tiesības personas datu apstrādes veikšanu pieprasīt, un banka nav tiesīga radīt datu subjektam (bankas klientam) nelabvēlīgas sekas, ja piekrišana netiek dota.

KASKO apdrošināšanas polises pirkšana Internetā

DVI konstatēja, ka **Interneta mājas lapā www.xxx.lv tiek piedāvāta iespēja iegādāties KASKO apdrošināšanas polises.** Jebkuram šīs Interneta mājas lapas apmeklētājam, ievadot noteikta transportlīdzekļa reģistrācijas numuru, jebkādu transportlīdzekļa reģistrācijas apliecības numuru, jebkādu transportlīdzekļa vērtību un jebkādu motora tilpumu, tika atklāta informācija par transportlīdzekļa īpašnieku vai turētāju (vārdu, uzvārdu un adresi) un KASKO apdrošināšanas polises cena šim transportlīdzeklim. Tādējādi tika nodrošināta iespēja iegūt informāciju par transportlīdzekļa īpašnieku vai

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

turētāju, zinot tikai transportlīdzekļa reģistrācijas numuru, kas ir publiski pieejama informācija.

Šāda informācijas iegūšana un nodošana ir personas datu apstrāde FPDAL 2.panta 3. un 4.punkta izpratnē, un personas datu apstrāde ir jāveic saskaņā ar FPDAL. Personas datu apstrādi ir atļauts veikt, ja pastāv kāds no FPDAL 7.pantā noteiktajiem personas datu apstrādes tiesiskajiem pamatiem. Kā arī, veicot personas datu apstrādi, ir jāievēro FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punkts (personas datu apstrāde ir jānodrošina tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā) un citi šī likuma panti. Tādējādi, lai iegūtu un nodotu personas datus ar Interneta mājas lapas www.xxx.lv starpniecību, bija jāievēro iepriekš minētie FPDAL noteikumi.

Nemot vērā iepriekš minēto, DVI konstatēja, ka ar Interneta mājas lapas www.xxx.lv starpniecību veiktā iepriekš minētā personas datu nodošana tika veikta, nepastāvot tiesiskajam pamatam (tika pārkāpts FPDAL 7.pants), un neatbilstoši paredzētajam mērķim – personas dati tika nodoti, iegūti un izmantoti citam mērķim, nevis paredzētajam mērķim, kas ir KASKO apdrošināšanas polises noslēgšana (tika pārkāpts FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punkts).

Interneta mājas lapā www.xxx.lv kā kontaktpersona ir norādīta SIA „Z”. SIA „Z” ir norādīta arī kā domēna xxx.lv īpašnieks. SIA „Z” savā vēstulē DVI norādīja, ka tā darbojas kā apdrošināšanas brokeris, kurš, pamatojoties uz sadarbības līgumiem ar apdrošināšanas sabiedrībām, ir tiesīgs piedāvāt šo apdrošināšanas sabiedrību pakalpojumus, kas tika darīts arī ar Interneta mājas lapas www.xxx.lv starpniecību.

Saskaņā ar FPDAL 2.panta 9.punktu personas datu apstrādes atbilstība FPDAL ir jānodrošina pārzinim – personai, kura nosaka personas datu apstrādes mērķus un līdzekļus. Saskaņā ar FPDAL 2.panta 6.punktu pārzinis personas datu apstrādi var uzticēt personas datu operatoram - pārziņa pilnvarotai personai, kas veic personas datu apstrādi pārziņa uzdevumā.

Saskaņā ar Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieku darbības likuma 1.panta pirmās daļas 5.punktu apdrošināšanas brokeris ir persona, kura nodarbojas ar apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpniecību klienta vārdā un interesēs, pamatojoties uz vispusīgu piedāvājuma analīzi, un ir apdrošinājusi savu civiltiesisko atbildību šajā likumā noteiktajā kārtībā. Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieku darbības likuma 1.panta pirmās daļas 11.punktā ietvertā termina „klients” definīcija liecina, ka šī likuma izpratnē apdrošināšanas brokera klienti nav apdrošināšanas sabiedrības, līdz ar to apdrošināšanas brokeri nedarbojas apdrošināšanas sabiedrību vārdā un interesēs.

Nemot vērā iepriekš minēto, DVI konstatēja, ka apdrošināšanas sabiedrības neuzdod un nenosaka pienākumu SIA „Z” veikt apdrošināšanas vai

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

pārapirošināšanas starpniecību un personas datu apstrādi šo pakalpojumu sniegšanas ietvaros. Apdrošināšanas sabiedrību un SIA „Z” attiecības ir vienlīdzīga sadarbība, nevis vienas puses pakļaušanās otras puses norādījumiem un prasībām. Apdrošināšanas sabiedrības piešķir SIA „Z” tikai tiesības un iespēju sniegt apdrošināšanas vai pārapirošināšanas starpniecības pakalpojumus un veikt personas datu apstrādi šo pakalpojumu sniegšanas ietvaros, tomēr SIA „Z” pati ir tiesīga izlemt, vai un kā šie pakalpojumi tiks sniegti, vai un kādā veidā personas datu apstrāde tiks veikta šo pakalpojumu sniegšanas ietvaros. SIA „Z” pēc savas iniciatīvas izlēma šos pakalpojumus sniegt ar Interneta mājas lapas www.xxx.lv starpniecību, un SIA „Z” pati izlēma, kādi personas dati tiks pieprasīti un nodoti, Interneta mājas lapā www.xxx.lv nodrošinot iespēju iegādāties KASKO apdrošināšanas polisi.

Ņemot vērā iepriekš minēto, DVI konstatēja, ka SIA „Z” pati noteica tās veiktās personas datu apstrādes mērķus un līdzekļus, un līdz ar to SIA „Z” ir tās veiktās personas datu apstrādes, tai skaitā ar Interneta mājas lapas www.xxx.lv starpniecību veiktās personas datu apstrādes, pārzinis FPDAL 2.panta 9.punkta izpratnē, nevis personas datu operators FPDAL 2.panta 6.punkta izpratnē. Līdz ar to SIA „Z” ir atbildīga par personas datu apstrādes atbilstību FPDAL un par FPDAL pārkāpšanu šīs personas datu apstrādes ietvaros.

Par personas datu publicēšanu Internetā žurnālistiskām vajadzībām

DVI konstatēja, ka **Interneta mājas lapā www.yyy.lv tika publicēts raksts, kurš ietver A.B. un C.D. vārdu, uzvārdu, dzimšanas gadu, deklarēto un faktisko dzīves vietas adresi, kā arī citu informāciju par šīm personām (turpmāk – Raksts).**

Raksta publicēšana ir personas datu apstrāde FPDAL 2.panta 3. un 4.punkta izpratnē, kurai bija jābūt tiesiski pamatotai ar kādu FPDAL 7.panta punktu. Saskaņā ar Latvijas Universitātes Matemātikas un informātikas institūta sniegto informāciju SIA „S” ir reģistrētas domēna yyy.lv lietošanas tiesības, līdz ar to SIA „S” noteica vai varēja noteikt Raksta publicēšanas mērķi un līdzekļus, un līdz ar DVI konstatēja, ka SIA „S” ir atzīstama par šīs apstrādes pārzini FPDAL 2.panta 9.punkta izpratnē. Ņemot vērā iepriekš minēto, SIA „S” ir atbildīga par Raksta publicēšanas atbilstību FPDAL 7.pantam, kā arī citiem šā likuma pantiem.

SIA „S” DVI paskaidroja, ka Raksts tika publicēts žurnālistiskām vajadzībām un līdz ar to, pamatojoties uz FPDAL 5.panta pirmo daļu, Raksta publicēšanas ietvaros veiktajai personas datu apstrādei tiesiskais pamats saskaņā ar FPDAL nav nepieciešams.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

FPDAL 5.pants nosaka, ka šā likuma 7., 8., 9. un 11.pants netiek piemērots, ja personas dati ir apstrādāti žurnālistiskām vajadzībām saskaņā ar likumu „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem, mākslinieciskām vai literārām vajadzībām un ja likumā nav noteiks citādi.

Nemot vērā to, ka SIA „S” vai interneta mājas lapa www.yyy.lv nebija atbilstoši likumam „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” reģistrēta kā masu informācijas līdzeklis, uz SIA „S” vai interneta mājas lapu www.yyy.lv neattiecās FPDAL 5.pantā minētie izņēmumi. Līdz ar to DVI konstatēja, ka SIA „S” veica Raksta publicēšanu, nepastāvot šādas apstrādes FPDAL 7.pantā noteiktajam tiesiskajam pamatam un tādējādi SIA „S” pārkāpa FPDAL 7.panta noteikumus un izdarīja administratīvo pārkāpumu, par kuru administratīvā atbildība ir paredzēta LAPK 204.7panta pirmajā daļā.

Izskatot administratīvā pārkāpuma lietu kā atbildību mīkstinošs apstākļi tika ņemts vērā fakts, ka uz lietas izskatīšanas laiku SIA „S” novērsa tās nelikumīgi veikto personas datu apstrādi - reģistrējās kā masu informācijas līdzeklis, un līdz ar to saskaņā ar FPDAL 5.panta pirmo daļu Raksta publicēšanai vairs nebija nepieciešams FPDAL 7.pantā noteiktais tiesiskais pamats.

Par pacientu ambulatoro karšu atrašanos uz ielas

DVI, saņemot informāciju un materiālus, kas liecināja par iespējams nelikumīgu personas datu apstrādi, uzsāka pārbaudi par SIA „S” rīcības atbilstību FPDAL. Uzsāktās pārbaudes ietvaros DVI konstatēja, ka **Rīgā 2009.gada martā uz ielas tika atrasti SIA „S” pacientu ambulatoro karšu oriģināli** (turpmāk – Kartes). Kartes ietvēra pacientu vārdus, uzvārdus, personas kodus, adreses, kontakttālrunus, kā arī sniedza informāciju par personu veselību.

Kartēs ietvertie personu vārdi, uzvārdi, personas kodi, adreses, kontakttālruni, kā arī informācija par personu veselību ir atzīstami par personas datiem, tai skaitā sensitīviem personas datiem, FPDAL 2.panta 3.un 8.punkta izpratnē. Savukārt personu vārdu, uzvārdu, personas kodu, adresu, kontakttālrunu, kā arī informācijas par personu veselību, iegūšana, iekļaušana Kartēs, izmantošana, glabāšana un nodošana trešajām personām ir personas datu, tai skaitā sensitīvo personas datu, apstrāde FPDAL 2.panta 4.punkta izpratnē. Ievērojot to, ka Kartēs ietvertu personas datu iegūšanas, izmantošanas, glabāšanas un nodošanas trešajām personām mērķus un līdzekļus noteica SIA „S”, tā ir atzīstama par pārzini FPDAL 2.panta 9.punkta izpratnē. Līdz ar to SIA „S” ir atbildīga par Kartēs ietvertu personas datu apstrādi, un tai bija jānodrošina FPDAL atbilstoša personas datu apstrāde. Kā arī SIA „S” ir jāapliecina DVI FPDAL ievērošana.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

00 10 11 001 0 00111 01 111 110 0001 0 1 00 1101 00 11
11 0 111 01 01 01 00 01 01 0 1 0 10 001 110 0110 1 0 1

Saskaņā ar FPDAL personas datu apstrāde ir atļauta tikai tad, ja pastāv kāds no FPDAL 7.pantā noteiktajiem tiesiskajiem pamatiem, savukārt saskaņā ar FPDAL 11.pantu sensitīvo personas datu apstrāde ir aizliegta, izņemot šajā pantā noteiktos gadījumus. Papildus iepriekš minētajam būtiski ir ievērot arī citus FPDAL pantus, piemēram, FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktu, kurš nosaka, ka pārzinis nodrošina personas datu apstrādi tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā. Savukārt FPDAL 25.panta pirmā daļa nosaka pārziņa pienākumu lietot nepieciešamos tehniskos un organizatoriskos līdzekļus, lai aizsargātu personas datus un novērstu to nelikumīgu apstrādi.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2001.gada 30.janvāra noteikumu Nr.40 „Personas datu aizsardzības obligātās tehniskās un organizatoriskās prasības” 3.punktu personas datu obligāto tehnisko aizsardzību īsteno ar fiziskiem un loģiskiem aizsardzības līdzekļiem, nodrošinot aizsardzību pret fiziskās iedarbības radītu personas datu apdraudējumu. Šo noteikumu 4.punkts nosaka, ka, apstrādājot personas datus, pārzinis nodrošina pilnvarotu personu piekļušanu pie tehniskajiem resursiem, kas tiek izmantoti personu datu apstrādei un aizsardzībai (tai skaitā pie personas datiem), to, ka personas datu vākšanu, ierakstīšanu, ierakstīto personas datu sakārtošanu, saglabāšanu, kopēšanu, pārrakstīšanu, pārveidošanu, labošanu, dzēšanu, iznīcināšanu, arhivēšanu, rezerves kopēšanu, bloķēšanu veic tam pilnvarotas personas, kā arī nodrošina iespēju noteikt personas datus, kuri bijuši apstrādāti bez attiecīgā pilnvarojuma, kā arī šādas apstrādes laiku un personu, kas to veikusi.

SIA „S” DVI paskaidroja, ka SIA „S” no SIA „T” irēja telpas, kurās atradās SIA „S” struktūrvienība – zobārstniecības kabinets. 2007.gadā SIA „S” piedāvāja SIA „T” izpirkt no SIA „S” minēto kabinetu ar visu aprīkojumu un Kartēm. Tā kā SIA „S” no SIA „T” irēja telpas, kurās atradās šis zobārstniecības kabinets, visas materiālās vērtības, kas atradās minētajā adresē, tika pārdotas SIA „T”, un minētais kabinets pārtapa par SIA „T” struktūrvienību. Ārsti, medmāsas un administratori, kuri strādāja šajā kabinetā, tika atlaisti no darba SIA „S” un pieņemti darbā SIA „T”. Līdz ar to SIA „S” pilnībā nodeva šo kabinetu SIA „T” pārziņā. Pārņemšanas procesā dažos jautājumos pastāvēja mutiskas vienošanās, līdz ar rakstisks akts par to, ka SIA „S” nodot SIA „T” arī Kartes, nepastāvēja. Savukārt SIA „T” DVI norādīja, ka pārņemšanas procesā Kartes netika pārņemtas.

Izvērtējot lietas materiālos esošo informāciju, DVI konstatēja, ka SIA „S” nevar apliecināt Kartēs ietvertu personas datu nodošanu SIA „T”. Kā arī lietas materiāli liecināja, ka SIA „S” neizpildīja FPDAL noteikto pienākumu lietot nepieciešamos līdzekļus, lai aizsargātu personas datus un novērstu to nelikumīgu apstrādi - SIA „S” nenodrošināja pienācīgu Kartēs iekļauto personas datu aizsardzību, un SIA „S” bezdarbības rezultātā Kartēs iekļautie personas

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

dati nokļuva trešo personu rīcībā. Tādējādi tika veikta personas datu apstrāde, nepastāvot FPDAL 7. un 11.pantā noteiktajiem tiesiskajiem pamatiem un neievērojot FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktu un 25.panta pirmo daļu, un saskaņā ar FPDAL 2.panta 9.punktu SIA „S” ir atbildīga par šo nelikumīgi veikto personas datu apstrādi.

Personu kredītkaršu rēķinu nosūtīšanu citam adresātam

DVI, saņemot informāciju un materiālus, kas liecināja par iespējams nelikumīgu personas datu apstrādi, uzsāka pārbaudi par Bankas rīcības atbilstību FPDAL. Uzsāktās pārbaudes ietvaros DVI konstatēja, ka **persona A 2008.gada novembrī saņēma no Bankas vēstuli, kurā bija ievietoti personu B, C, D, E, F kredītkaršu rēķinu par 2008.gada oktobri oriģināli.** Šajos kredītkaršu rēķinos bija norādīti personu vārdi, uzvārdi, adreses, informācija par to, ka personas ir Bankas klienti un informācija par personu veiktajiem darījumiem ar kredītkartēm 2008.gada oktobrī.

Saskaņā ar FPDAL 2.panta 3. un 4.punktu personas dati ir jebkāda informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisko personu, un personas datu apstrāde ir jebkuras ar personas datiem veiktas darbības, ieskaitot datu vākšanu, reģistrēšanu, ievadīšanu, glabāšanu, sakārtošanu, pārveidošanu, izmantošanu, nodošanu, pārraidīšanu, izpaušanu, bloķēšanu vai dzēšanu. Tādējādi personu B, C, D, E, F kredītkaršu rēķinu par 2008.gada oktobri nodošana personai A ir personas datu apstrāde, kurai bija jābūt tiesiski pamatotai saskaņā ar FPDAL 7.pantu. Papildus iepriekš minētajam būtiski bija ievērot arī FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktu, kurš paredz pārziņa pienākumu veikt personas datu apstrādi tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā.

Banka DVI paskaidroja, ka informācijas, tai skaitā arī kredītkaršu rēķinu nosūtīšanai klientiem pa pastu, Banka ir noslēgusi sadarbības līgumu ar SIA „N”. SIA „N” ir apņēmis nodrošināt Bankas klientu datu izdruku ievietošanu Bankas izvēlētās aploksnēs un to nodošanu BO VAS „Latvijas Pasts” nosūtīšanai, kā arī uzņēmumam ir jānodrošina procesa laikā saņemto datu un materiālu konfidencialitātes saglabāšanu. Situācija, ka persona A 2008.gada novembrī no Bankas saņēma vēstuli ar personu B, C, D, E, F kredītkaršu rēķinu par 2008.gada oktobri oriģināliem, ir veidojusies SIA „N” pakošanas iekārtas tehnoloģiskās kļūdas, kura netika pamanīta, rezultātā, kad vienai personai adresētajā aploksnē tika ievietotas vairākas citām personām paredzētās kredītkaršu rēķinu izdrukas.

Starp Banku un SIA „N” noslēgtajā līgumā (turpmāk – Līgums) ir noteikts, ka Pasūtītājs (Banka) uzdod, bet Izpildītājs (SIA „N”) apņemas veikt stingrā saskaņā ar pasūtītāja norādījumiem Pasūtītāja datu izdruku, ievietošanu

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

00 10 11 001 0 00111 01 111 110 0001 0 1 00 1101 00 11
11 0 111 01 01 01 00 01 01 0 1 0 10 001 110 0110 1 0 1

Pasūtītāja izvēlētajās aploksnēs un nodošanu BO VAS „Latvijas Pasts” nosūtīšanai adresātiem saskaņā ar Pasūtītāja un Pasta savstarpējo noslēgto līgumu. Saskaņā ar FPDAL 2.panta 6.punktu personas datu operators ir pārziņa pilnvarota persona, kas veic personas datu apstrādi pārziņa uzdevumā. Savukārt FPDAL 14.panta pirmā daļa nosaka, ka personas datu apstrādi pārzinis var uzticēt personas datu operatoram, noslēdzot rakstveida līgumu. Tādējādi Banka ir atzīstama par pārzini FPDAL 2.panta 9.punkta izpratnē, bet SIA „N” par personas datu operatoru FPDAL 2.panta 6.punkta izpratnē, kas Bankas uzdevumā veic Bankas klientu datu izdruku, ievietošanu Pasūtītāja izvēlētajās aploksnēs un nodošanu BO VAS „Latvijas Pasts” nosūtīšanai adresātiem, pamatojoties uz atbilstoši FPDAL 14.panta pirmajai daļai noslēgtu rakstveida līgumu. Saskaņā ar Līgumu Izpildītājs ir atbildīgs par viņam nodoto datu un materiālu konfidencialitātes saglabāšanu. Kā arī Līgums nosaka, ka gadījumā, ja Izpildītāja darbību vai bezdarbību dēļ konfidenciāla informācija un neizpaužamas ziņas kļūst zināmas trešajām personām, Izpildītājs (kā arī Izpildītāja pārstāvji un darbinieki) nes atbildību saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem. Šajā gadījumā Izpildītājs arī kompensē Pasūtītājam visus radušos zaudējumus. FPDAL 14.panta otrā daļa nosaka, ka personas datu operators viņam uzticētos personas datus drīkst apstrādāt tikai līgumā norādītajā apjomā, atbilstoši tajā paredzētajiem mērķiem un saskaņā ar pārziņa norādījumiem, ja tie nav pretrunā ar normatīvajiem aktiem. Savukārt FPDAL 25.panta pirmā daļa paredz pārziņa un personas datu operatora pienākumu lietot nepieciešamos tehniskos un organizatoriskos līdzekļus, lai aizsargātu personas datus un novērstu to nelikumīgu apstrādi. Ņemot vērā iepriekš minēto, kā arī izvērtējot Līguma saturu kopumā DVI konstatēja, ka Banka Līgumā ir nepārprotami norādījusi, kādam mērķim un kādā apjomā SIA „N” drīkst apstrādāt personas datus, un ka SIA „N” ir pienākums lietot nepieciešamos tehniskos un organizatoriskos līdzekļus, lai aizsargātu personas datus un novērstu to nodošanu trešajām personām bez tiesiskā pamata. Saskaņā ar FPDAL 21.panta pirmo daļu un 22.panta pirmo daļu Bankai, reģistrējot DVI personas datu apstrādi, ir jāreģistrē arī personas datu operators. DVI personas datu apstrādes reģistrā ir reģistrēta Bankas personas datu apstrāde un SIA „N” kā personas datu operators šādam personas datu apstrādes mērķim – klientu datu izdruku, ievietošana aploksnēs un nodošana BO VAS „Latvijas Pasts” nosūtīšanai adresātiem. Tādējādi DVI konstatēja, ka Banka ir darījusi visu nepieciešamo un FPDAL noteikto, lai nodrošinātu tās personas datu operatora SIA „N” rīcības atbilstību FPDAL. Līdz ar to DVI nekonstatēja Bankas vainu, nododot personu B, C, D, E, F kredītkaršu rēķinu par 2008.gada oktobri oriģinālus personai A, nepastāvot nevienam no FPDAL 7.pantā noteiktajam tiesiskajam pamatam un neatbilstoši FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktam.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

00 10 11 001 0 00111 01 111 110 0001 0 1 00 1101 00 11
11 0 111 01 01 01 00 01 01 0 1 0 10 001 110 0110 1 0 1

Savukārt attiecībā uz SIA „N” atbildību šajā situācijā DVI konstatēja, ka SIA „N” bija pienākums un arī iespēja lietot visus nepieciešamos tehniskos un organizatoriskos līdzekļus, lai aizsargātu personas datus un novērstu to nelikumīgu nodošanu trešajām personām, un tā bija atbildīga par šī pienākuma pildīšanu. SIA „N” pirms Līguma noslēgšanas bija nepieciešams pārliecināties par tās spēju Līgumu izpildīt, un SIA „N” nebija pienākums uzņemties saistības, kura tā nespēj izpildīt vai par kuru izpildi tā nav pārliecināta. Līdz ar to SIA „N” ir atbildīga par personas datu apstrādi, nododot personu B, C, D, E, F kredītkaršu rēķinu par 2008.gada oktobri oriģinālus personai A, neatbilstoši FPDAL 7.pantam un 10.panta pirmās daļas 2.punktam.

Bankas konta izraksta nodošana citai personai

DVI, pamatojoties uz personas T iesnieguma pamata, veica pārbaudi par **Bankas rīcības atbilstību FPDAL, nododot iesniedzēja konta izrakstus trešajām personām.**

DVI rīcībā esošā informācija liecināja, ka personas O, iesniedzot tiesai prasības pieteikumu par prasības nodrošinājumu un parāda piedziņu, prasības pieteikumam pievienoja Bankas sagatavoto personas T konta izrakstu Nr.1 par periodu 01.12.2007.-31.12.2007. un Nr.2 par periodu no 01.01.2008.-31.01.2008. (turpmāk – Konta izraksti). Konta izraksti ietvēra personas T vārdu, uzvārdu, adresi un informāciju par personas T veiktajiem darījumiem, kā arī citu informāciju, kas attiecas uz personu T.

Banka DVI paskaidroja, ka tā cedēja personai O savas prasījuma tiesības pret personu T saistībā ar personas T parādu pret Banku, kas izriet no Bankas veiktā naudas summas ieskaitījuma personas T kontā. Saskaņā ar Civillikuma 1806.pantu cedentam jānodod cesionāram viss, kas noder par prasījuma pierādījumu vai kas var sekmēt tā piedziņu. Tā kā Konta izraksti atspoguļo cedētā prasījuma pamatu un var sekmēt tā piedziņu, Banka saskaņā ar iepriekš minēto tiesību normu nodeva Konta izrakstus personai O.

Saskaņā ar FPDAL 2.panta 3. un 4.punktu personas dati ir jebkāda informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisko personu, un personas datu apstrāde ir jebkuras ar personas datiem veiktas darbības, ieskaitot datu vākšanu, registrēšanu, ievadīšanu, glabāšanu, sakārtošanu, pārveidošanu, izmantošanu, nodošanu, pārraidīšanu, izpaušanu, bloķēšanu vai dzēšanu. Tādējādi Bankas rīcība, nododot Konta izrakstus personai O, ir personas datu apstrāde, un tā bija veicama saskaņā ar FPDAL.

FPDAL nosaka, ka personas datu apstrāde ir tiesiska, ja pastāv kāds no FPDAL 7.pantā noteiktajiem personas datu apstrādes tiesiskajiem pamatiem, piemēram, ja ir datu subjekta piekrišana (FPDAL 7.panta 1.punkts), ja datu apstrāde izriet no datu subjekta līgumsaistībām, vai, ievērojot datu subjekta

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

lūgumu, datu apstrāde nepieciešama, lai noslēgtu attiecīgu līgumu (FPDAL 7.panta 2.punkts), ja datu apstrāde nepieciešama pārzinim likumā noteikto pienākumu veikšanai (FPDAL 7.panta 3.punkts) vai arī ja datu apstrāde ir nepieciešama, lai, ievērojot datu subjekta pamattiesības un brīvības, realizētu pārziņa vai tās trešās personas likumiskās intereses, kurai personas dati ir atklāti (FPDAL 7.panta 6.punkts). Papildus iepriekš minētajam būtiski ir ievērot arī FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktu, kurš paredz pārziņa pienākumu veikt personas datus apstrādi tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā.

DVI konstatēja, ka Banka atbilstoši Civilprocesa likuma 1793.panta 3.punktam bija tiesīga cedēt personai O savu prasījumu pret personu T saistībā ar personas T parādu pret Banku, kas izriet no Bankas veiktā naudas summas ieskaitījuma personas T kontā. Līdz ar to Bankai saskaņā ar Civilprocesa likuma 1806.pantu bija pienākums nodot personai O jebkuru dokumentu, kas noder par pierādījumu tam, ka Banka veica naudas summas ieskaitījumu personas T kontā, vai kas var sekmēt šā prasījuma piedziņu, un šāda personas datu apstrāde bija atbilstoša FPDAL 7.panta 3.punktam. Tomēr Konta izraksti ietvēra ne tikai informāciju par Bankas veikto naudas summas ieskaitījumu personas T kontā, bet arī plašu informāciju par citiem personas T veiktajiem darījumiem. Līdz ar to DVI konstatēja, ka Bankas rīcība, nododot personai O Konta izrakstus, kuri ietver plašu informāciju par citiem personas T veiktajiem darījumiem un kas nevar būt kā prasījuma pierādījums un nevar sekmēt tā piedziņu, nebija atbilstoša FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktam. Līdz ar to Banka veica nelikumīgas darbības ar personas T personas datiem.

5. Pārbaudes uz iestādes iniciatīvas pamata

Pārbaudes uz iestādes iniciatīvas pamata DVI veic identificējot problēmjaudājumus dažādos personas datu apstrādes sektoros, reaģējot uz informāciju presē, Internetā vai arī sadarbojoties ar citu ES dalībvalstu datu aizsardzības institūcijām.

Pirmsreģistrācijas pārbaudes

Pirmsreģistrācijas pārbaudes (t.i. pārbaudes, kas tiek veiktas pēc tam, kad pārzinis ir iesniedzis DVI personas datu apstrādes reģistrācijas iesniegumu) tiek veiktas saskaņā ar DVI noteiktajām riska jomām saskaņā ar FPDAL 22.panta otro daļu, un, kas ik gadu tiek pārskatītas.

DVI 2009.gadā bija noteikusi šādas riska jomas personas datu apstrādē:

- 1) datu subjekta kredītinformācija;
- 2) informācija par personas veselību vai seksuālo dzīvi;
- 3) informācija par personu krimināliem vai pretlikumīgiem nodarījumiem;
- 4) personas datu apstrāde, kuras ietvaros notiek datu nodošana ārpus Eiropas Savienības robežām uz trešajām valstīm.

DVI pirmsreģistrācijas pārbaudes sākotnēji veic izvērtējot saņemto personas datu apstrādes reģistrācijas iesniegumu. Ja pārzinis plāno apstrādi, kas attiecas uz iepriekš minētajām riska jomām, papildus iesniegtajam iesniegumam, lai varētu izvērtēt personas datu apstrādes atbilstību FPDAL, pamatojoties uz FPDAL 29.panta ceturtās daļas 1.punktu un 30.panta pirmās daļas 2.un 3.punktu var tikt pieprasīti iekšējie drošības noteikumi, audita slēdzieni un citi dokumenti, kas nosaka personas datu apstrādes un aizsardzības procesus, atspoguļo datu apstrādes apjomu un datu drošības prasību ievērošanu iestādē vai uzņēmumā. Piemēram, reģistrējot personas datu apstrādi attiecībā uz datu subjekta kredītinformāciju, DVI pieprasa un izvērtē līgumos ietvertos nosacījumus attiecībā uz personas datu apstrādi – piemēram, par datu nodošanu trešajām personām parāda piedziņai kredītsaistību nepildīšanas gadījumā, datu subjekta piekrišanas formu, u.t.t. Atsevišķos gadījumos iesniegtās informācijas atbilstība tiek pārbaudīta, veicot pārbaudes personas datu apstrādes vietās.

Galvenās neatbilstības normatīvajam regulējumam, kas tika konstatētas veicot pirmsreģistrācijas pārbaudes personas datu apstrādē 2009.gadā bija:

- tika plānots apstrādāt pārmērīgu personas datu apjomu, kas pārsniedz personas datu apstrādes mērķim nepieciešamo, tādējādi veicot nelikumīgu

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

personas datu apstrādi – piemēram, pārzinis ir paredzējis interneta vietnē apstrādāt datus par personas seksuālo dzīvi, DVI atteica personas datu apstrādes reģistrāciju, jo šādai datu apstrādei nebija tiesiska pamata;

- paredzēta personas datu nodošana trešajām personām bez tiesiskā pamata – piemēram, pārzinis, kurš sniedz kreditēšanas pakalpojumus ir paredzējis datu nodošanu trešajām personām parāda piedziņai kredītsaistību nepildīšanas gadījumā, taču nav nodrošinājis datu subjekta piekrišanu, ietverot šādu nosacījumu kreditēšanas līgumā;
- paredzēta personas datu nodošana uz trešajām valstīm – piemēram, darbā iekārtošanas pakalpojumu sniedzējiem, kas nodarbojas ar darbā iekārtošanu ārvalstīs (ārpus ES), datu nodošana uz trešo valsti netiek atļauta, ja pārzinis nav noslēdzis līgumu ar datu saņēmēju, kurā ir paredzēti personas datu aizsardzības nosacījumi saskaņā ar FPDAL;
- nav nodrošināta datu subjekta informēšana saskaņā ar FPDAL 8.pantu – piemēram, pārzinis plāno veikt videonovērošanu, neizvieto informatīvās zīmes;
- paredzēta personas datu izmantošana iepriekš neparedzētiem mērķiem – žurnāla abonenti, kas sākotnēji snieguši informāciju par sevi, lai abonētu laikrakstu, pēc pārziņa iniciatīvas tiek pievienoti loterijas dalībnieku sarakstam.

Pārbaudes elektronisko sakaru komersantu veiktajā personas datu apstrādē saistībā ar saglabājamo datu apstrādi

DVI 2009.gada ietvaros veica pārbaudes nacionālā līmenī saskaņā ar Direktīvas 95/46/EK par personas datu aizsardzību 29.panta darba grupas iniciatīvu, lai izvērtētu elektronisko sakaru komersantu un informācijas pakalpojumu sniedzēju pienākumu īstenošanu, kas izriet no Elektronisko sakaru likuma (balstoties uz e-Privātuma Direktīvu 2002/58/EK un Noslodzes datu Direktīvu 2006/24/EK), kuras rezultātā tika sagatavots un nosūtīts Eiropas Komisijai pārskats par pārbaudžu rezultātiem.

Veicot pārbaudes elektronisko sakaru komersantu veiktajā personas datu apstrādē tika pārbaudīti kopumā 24 komersanti un papildus pārbaudes uz vietas tika veiktas 8 lielāko komersantu telpās, pārbaudžu veikšanai izvēloties komersantus no visiem elektronisko sakaru pakalpojumu veidiem – fiksētā telefonija, mobilā telefonijas un interneta pakalpojumi. Minētās pārbaudes tika veiktas to elektronisko sakaru komersantu veiktajā personas datu apstrādē, kuri ieņem lielāku tirgus daļu. Pārbaudžu ietvaros vienam komersantam tika piemērots naudas sods par informācijas nesniegšanu.

Nemot vērā veiktās pārbaudes, tika konstatēts, ka:

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

- vairākos gadījumos tiek pārkāpts Elektronisko sakaru likumā noteiktais datu uzglabāšanas termiņš - 18 mēneši;
- nav vienots tiesiskais pamats un noteikta iekšējā kārtība izsniedzot saglabājamus datus tiesībaizsardzības iestādēm;
- dažos gadījumos tiek saglabāti vairāk dati, nekā to paredz Direktīva 2006/24/EK, ieskaitot datus, kas attiecas uz komunikāciju saturu;
- daļa komersantu nebija veikuši personas datu apstrādes un drošības auditus.

Pārbaude par personas datu apstrādi Šengenas informācijas sistēmas (turpmāk – SIS) nacionālajā vienībā

Saistībā ar Latvijas pievienošanos Šengenas valstu zonai 2007.gada 21.decembrī DVI pienākums ir nodrošināt neatkarīgu uzraudzību nacionālajā SIS daļā. DVI uzrauga kā kompetentās iestādes apstrādā datus un kādus tehniskus un organizatoriskus pasākumus izmanto datu aizsardzības nodrošināšanai, kā arī uzrauga, lai iekļaujot personas datus SIS netiktu pārkāptas datu subjekta tiesības.

2009.gadā DVI veica pārbaudi par ziņojumu ievadīšanu SIS saskaņā ar Šengenas konvencijas 96., 97. un 98.pantu. Minētie Šengenas konvencijas panti nosaka informācijas iekļaušanu SIS par ārvalstniekiem, par kuriem ziņots nolūkā atteikt ieceļošanu, par pazudušām personām vai personām, kas aizsardzības vai draudu novēršanas nolūkā ir uz laiku jāapsargā, un par lieciniekiem, personām, kurām sakarā ar krimināllietu ir jāgriežas tiesu varas iestādēs, lai atbildētu par nodarījumu, kura dēļ lieta ierosināta, vai personām, kurām jāpaziņo spriedums krimināllietā vai kurām nosūtīta pavēste ierasties, lai izciestu brīvības atņemšanas sodu. Pārbaudēs tika akcentēti jautājumi par datu precizitāti attiecībā uz ievadītajiem brīdinājumiem un par iestāžu rīcību attiecībā uz informācijas aktualizēšanu gadījumos, kad trešo valstu iedzīvotāji iegūst pilsonību kādā no Šengenas zonas valstīm.

Pārbaude Muitas Kriminālpārvaldē par Muitas informācijas sistēmas izmantošanu

Saskaņā ar Muitas Konvencijas 18.pantu DVI veic uzraudzību par Muitas informācijas sistēmu (MIS), nodrošinot, ka to personas datu izmantošana un apstrāde, kas ievadīti MIS, notiek nepārkāpjot datu subjekta tiesības uz datu aizsardzību. 2009.gadā ES dalībvalstu datu aizsardzības institūcijas uzsāka vienotu pārbaudi, lai veiktu personas datu aizsardzības obligāto tehnisko un

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

organizatorisko prasību īstenošanas novērtēšanu Eiropas Savienības Muitas informācijas sistēmas ietvaros. DVI pārbaudes veikšanai Valsts ieņēmumu dienesta Muitas Kriminālpārvaldē izmantoja Apvienotās Muitas informācijas sistēmas uzraudzības iestādes izstrādāto anketu.

6. Atzinumi un skaidrojumi

Par pases kopiju sniegšanu dažādām iestādēm

Privātpersona lūdza DVI sniegt viedokli, kuras iestādes ir tiesīgas pieprasīt pases kopijas.

DVI informēja, ka personas datus ir atļauts apstrādāt tikai tajos gadījumos, ja pastāv kāds no FPDAL 7.pantā minētajiem tiesiskajiem pamatiem. Papildus likuma 10.panta pirmās daļas 2.punkts nosaka, ka personas datu apstrādi ir atļauts veikt tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā. Līdz ar to iestādes un citas juridiskās vai fiziskās personas, kas veic personas datu apstrādi (turpmāk – pārzinis), ir tiesīgas pieprasīt pases kopijas tikai likuma 7.pantā minētajos gadījumos, ievērojot likuma 10.panta pirmās daļas 2.punktu, vai normatīvajos aktos īpaši paredzētajos gadījumos. Tas nozīmē, ka pārzinis nav tiesīgs pieprasīt pases kopijas, ja kādi pases dati (piemēram, pases numurs, tautība, pilsonība, biometrijas dati u.c.) tām nav nepieciešami, lai sasniegtu konkrētu mērķi, kam nepieciešami personas dati.

Atsevišķos gadījumos pases kopiju pieprasīšana ir paredzēta normatīvajos aktos. Piemēram, saskaņā ar likuma „Par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu” 10.pantu kredītiestādes ir tiesīgas pieprasīt pases kopijas.

Par pases kopiju pieprasīšanu darba tiesiskajās attiecībās

Privātpersona lūdza DVI sniegt viedokli, vai darba devējs ir tiesīgs pieprasīt no darbinieka pases kopiju darba tiesisko attiecību ietvaros.

DVI sniedza šādu viedokli. FPDAL 2.panta 3.punkts un 4.punkts nosaka, ka personas dati ir jebkāda informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisko personu, un personas datu apstrāde ir jebkuras ar personas datiem veiktas darbības, ieskaitot datu vākšanu, reģistrēšanu, ievadīšanu, glabāšanu, sakārtošanu, pārveidošanu, izmantošanu, nodošanu, pārraidīšanu un izpaušanu, bloķēšanu vai dzēšanu. Tādējādi pasēs esošie dati ir personas dati likuma izpratnē.

Personas datus ir atļauts apstrādāt tikai tajos gadījumos, ja pastāv kāds no FPDAL 7.pantā minētajiem tiesiskajiem pamatiem. Savukārt pases var ietvert arī sensitīvos personas datus (FPDAL 2.panta 8.punkts) un tos ir atļaut apstrādāt tikai FPDAL 11.pantā minētajos gadījumos. Papildus FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punkts nosaka, ka personas datu apstrādi ir atļauts veikt tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā. Līdz ar to iestādes un citas juridiskās vai fiziskās personas, kas veic personas datu apstrādi (turpmāk – pārzinis), ir tiesīgas pieprasīt pases kopijas tikai FPDAL 7.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

00 10 11 001 0 00111 01 111 110 0001 0 1 00 1101 00 11
11 0 111 01 01 01 00 01 01 0 1 0 10 001 110 0110 1 0 1

un 11.pantā minētajos gadījumos, ievērojot FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktu, vai normatīvajos aktos īpaši paredzētajos gadījumos. Tas nozīmē, ka pārzinis nav tiesīgs pieprasīt pases kopijas, ja kādi pases dati (piemēram, pases numurs, tautība, pilsonība, sejas fotoattēls, biometrijas dati u.c.) tām nav nepieciešami, lai sasniegtu konkrētu mērķi, kam nepieciešami personas dati.

Savukārt darba devējiem pieprasīt pases kopijas no darbiniekiem vai pretendentiem ir pretlikumīgi, izņemot gadījumus, kad tas īpaši ir paredzēts normatīvajos aktos. Darba likuma 35.panta pirmās daļas 1.punkts nosaka, ka sagatavojot darba līgumu, pretendents ir pienākums uzrādīt personu apliecinošu dokumentu. Līdz ar to likums nosaka tikai pienākumu uzrādīt personu apliecinošu dokumentu, nevis pienākumu iesniegt pases kopiju.

Personas kods ir nepieciešamā darba līguma sastāvdaļa saskaņā ar Darba likuma 40.panta otrās daļas 1.punktu. Tādējādi darba devējiem ir tiesisks pamats saskaņā ar FPDAL 7.panta 3.punktu un FPDAL 13.1 panta 2.punktu apstrādāt darbinieku personas kodus. Taču, ņemot vērā FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktu, darbinieka personas kodu darba devējs ir tiesīgs apstrādāt tikai tam mērķim, kuram sākotnēji personas kods tika ievākts, t.i. darba attiecību nodibināšanai un uzturēšanai.

Tādējādi pārzinis nav tiesīgs pieprasīt no darbiniekiem pases kopijas un tās nodot, kā arī nodot personas kodus, saviem sadarbības partneriem vai klientiem, jo šādai rīcībai nepastāv neviens no FPDAL 7. un 13.1 pantā minētajiem tiesiskajiem pamatiem, kā arī tas ir neatbilstoši FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktam.

Par augstskolas Senāta lēmumu ar personas kodiem, iestājkonkursu rezultātu, studentu sekmju un augstskolas budžeta ar darbinieku atalgojumiem publiskošanu

Valsts augstskola lūdza sniegt viedokli, vai:

- personas kodus ir aizliegts rakstīt augstskolas Senāta lēmumos, kad pasniedzēju pieņemot darbā ievēlē kādā amatā, vai ir atļauts publicēt šos Senāta lēmumus,

- ir pieļaujams publicēt iestājkonkursa rezultātus, norādot personas kodu un konkursa rezultātu,

- drīkst publicēt studentu sekmes, piemēram, vārds, uzvārds (vai matrikulas numurs), priekšmets, atzīme,

- augstskolas budžets ar visiem pielikumiem, kur norādīti darbinieku amati un algas, ir publiska informācija?

DVI sniedza šādu viedokli.

1. Par personas kodiem Senāta lēmumos un to publiskošanu. FPDAL 2.panta 11.punkts nosaka, ka personas identifikācijas kods ir numurs, kas tiek

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

piešķirts datu subjekta identifikācijai. Saskaņā ar FPDAL 13.¹ pantu personas identifikācijas kodus drīkst apstrādāt vienā no šādiem gadījumiem:

- 1) ir saņemta datu subjekta piekrišana;
- 2) identifikācijas kodu apstrāde izriet no personas datu apstrādes mērķa;
- 3) identifikācijas kodu apstrāde nepieciešama turpmākas datu subjekta anonimitātes nodrošināšanai;
- 4) ir saņemta DVI rakstveida atļauja.

Tādējādi, ja personas kods ir nepieciešams saskaņā ar personas datu apstrādes mērķi un šādai personas datu apstrādei ir tiesisks pamats (FPDAL 7.pants), personas kodus drīkst norādīt augstskolas Senāta lēmumos.

Savukārt augstskolas Senāta lēmumu par kādas personas ievēlēšanu amatā, norādot tajā personas vārdu, uzvārdu un personas kodu, publiskošanai arī jāpastāv kādam no FPDAL 7.pantā norādītajiem personas datu apstrādes tiesiskajiem pamatiem un saskaņā ar personas datu apstrādes mērķi (FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punkts). Tādējādi, ja minēto augstskolas Senāta lēmumu publiskošana ir nepieciešama studentu vai darbinieku informēšanas nolūkiem par konkrēta pasniedzēja ievēlēšanu, nevis viņa identifikācijai, publicējot augstskolas Senāta lēmumus, nav pieļaujama personas koda publicēšana.

2. Par iestājkonkursa rezultātu un studentu sekmju publicēšanu. FPDAL 2.panta 3.punkts nosaka, ka personas dati ir jebkāda informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisko personu. Savukārt personas datus drīkst apstrādāt, ja pastāv kāds no FPDAL 7.pantā minētajiem personas datu apstrādes tiesiskajiem pamatiem. Turklāt saskaņā ar FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktu personas datu apstrādi var veikt tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā. Iestājkonkursa rezultātu un studentu sekmju publicēšanas vienīgais tiesiskais pamats pašreiz var būt datu subjekta piekrišana saskaņā ar FPDAL 7.panta 1.punktu. Taču saskaņā ar FPDAL 2.panta 2.punktu datu subjekta piekrišana ir datu subjekta brīvi, nepārprotami izteikts gribas apliecinājums, ar kuru datu subjekts atļauj apstrādāt savus personas datus, atbilstoši pārziņa sniegtajai informācijai saskaņā ar šā likuma 8.pantu. Tādējādi nav pieļaujama iestājkonkursa rezultātu un studentu sekmju publicēšanu bez datu subjekta brīvi un nepārprotami izteikta gribas apliecinājuma.

Saskaņā ar Informācijas atklātības likuma 5.panta otrās daļas 5.punktu iestājkonkursa rezultātu un studentu sekmju informācija ir ierobežotas pieejamības informācija, tādējādi tā nav publiskojama kopā ar fizisko personu vārdiem, uzvārdiem un personas kodiem.

Iestājkonkursa rezultātu un studentu sekmju publicēšana būtu pieļaujama, ja katram reflektantam un studentam tiek piešķirts individuāls

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

kods, ar kuru tikai pats reflektants un students sevi var identificēt, kā arī augstskola to var identificēt.

3. Par augstskolas budžeta publiskumu DVI informēja, ka informācija par valsts budžeta līdzekļu izlietojumu ir vispārpieejama informācija. Minēto apstiprina Latvijas Republikas Satversmes tiesas 1999.gada 6.jūlija spriedums par Ministru kabineta noteikumu Nr.46 „Noteikumi par vadības līgumiem” atbilstību Informācijas atklātības likumam.

Par personas datu apstrādi darba aizsardzības un ugunsdrošības instruktāžas uzskaites žurnālos

Komersants vērsās DVI ar lūgumu sniegt skaidrojumu par darba aizsardzības un ugunsdrošības instruktāžas uzskaites žurnālos norādāmajiem personas kodiem un to aizstāšanas ar darbinieku reģistrācijas numuriem tiesiskajiem aspektiem, kā arī sniegt rekomendācijas tiesību normu pareizā izpildē.

DVI sniedza šādu viedokli.

Ministru kabineta 2004.gada 17.februāra noteikumi Nr.82 „Ugunsdrošības noteikumi” un Ministru kabineta 2003.gada 17.jūnija noteikumu Nr.323 „Noteikumi par apmācību darba aizsardzības jautājumos” (turpmāk – MK noteikumi) paredz darba aizsardzības un ugunsdrošības instruktāžas uzskaites žurnālos norādīt instruējamā darbinieka vārdu, uzvārdu, personas kodu un ieņemamo amatu. FPDAL nosaka, ka personas datus var apstrādāt tikai FPDAL 7., 11.un 13.¹ pantā minētajos gadījumos. Šajā gadījumā pastāv personas datu apstrādes tiesiskais pamats saskaņā ar FPDAL 7.panta 3.punktu.

Papildus personas datu apstrādes tiesiskajam pamatam FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punkts nosaka, ka personas datu apstrādi var veikt tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā. Tādējādi, lai veiktu personas datu apstrādi ir nepieciešams konkrēts mērķis, kam ir nepieciešama personas datu apstrāde, un pamatojums, ka noteiktais mērķis tiks sasniegts un nevar būt sasniegts citādākā veidā, apstrādājot ievērojami mazāk personas datus vai tos vispār neapstrādājot, vai tos apstrādājot citādākā veidā. Līdz ar to personas datu apstrāde ir jāvērtē saskaņā ar tās mērķi, izvērtējot samērīgumu starp nepieciešamību apstrādāt personas datus un datu subjekta tiesībām uz savu personas datu aizsardzību (t.sk. privātās dzīves neaizskaramību).

Tādējādi, attiecībā uz personas kodu aizstāšanu ar darbinieku uzskaites numuriem minētajos žurnālos, DVI atbalsta šādas rīcības iespēju, lai tiktu nodrošinātas FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punkta prasības, jo DVI uzskatīja, ka personas koda norādīšana minētajos žurnālos nevar sekmēt MK noteikumus un likumus, uz kuru pamata tie izdoti, norādīto mērķu sasniegšanu. Vienlaicīgi

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

minētajos žurnālos ir iekļaujama arī informācija par amatpersonu, kas veica instruktāžu, norādot tās vārdu, uzvārdu un ieņemamo amatu, bet netiek prasīts norādīt šīs personas kodu. FPDAL 2.panta 3.punkts nosaka, ka personas dati ir jebkāda informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisko personu. Līdz ar to, ja minētajos žurnālos norādāmo personas datu mērķis ir personu identifikācija, pastāvot konkrētiem tiesiskajiem apstākļiem, tad darbinieku darba vietā ir iespējams identificēt arī pēc citiem personas datu veidiem, neizmantojot personas kodu, piemēram, vārda, uzvārda, ieņemamā amata. Savukārt nepieciešamības gadījumā papildus personas dati (t.sk. personas kods) ir pieejami personas (darbinieka) lietā.

Attiecībā uz šobrīd spēkā esošo tiesību normu pareizu izpildi, inspekcija informēja, ka Darba aizsardzības un ugunsdrošības instruktāžas uzskaites žurnāls ir nepieciešams darba devējam MK noteikumos un likumos, uz kuru pamata tie izdoti, norādītajam mērķim. Taču darbiniekiem, parakstoties minētajos žurnālos, ir iespējams iepazīties ar citu darbinieku personas datiem – vārdu, uzvārdu, personas kodu u.c., kas ir neatbilstoši tam mērķim, kuram minētie žurnāli tiek veidoti un uzturēti. Tādējādi darba devējam ir jānodrošina, lai persona, kas parakstās žurnālā, neredzētu citu personu datus, t.sk. personas kodu. Minēto prasību pārzinis var izpildīt, piemēram, dodot personai parakstīties darba aizsardzības un ugunsdrošības instruktāžas uzskaites žurnālā, aizklājot citu personu datus ar lapu tā, lai tie nebūtu redzami.

Minētais DVI viedoklis tika nosūtīts arī Valsts darba inspekcijas pārvaldei, kā arī Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam izvērtēšanai, vai ir nepieciešami grozījumi normatīvajos aktos.

Par personas koda pieprasīšanu, iesniedzot sūdzību tirgotājam par nekvalitatīvu preci

DVI sniedza viedokli privātpersonai, vai ir likumīgs pamats tirgotājam pieprasīt no patērētāja sūdzībā par nekvalitatīvas preces atgriešanu norādīt patērētāja personas kodu.

DVI norādīja, ka personas datus ir atļauts apstrādāt tikai FPDAL 7.pantā minētajos gadījumos. Turklāt saskaņā ar 10.panta pirmās daļas 2.punktu personas datu apstrādi var veikt tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā. FPDAL 13.1 pants nosaka pieļaujamās personas identifikācijas kodu apstrādes gadījumus.

Inspekcija norādīja, ka tādējādi tirgotājs ir tiesīgs pieprasīt patērētāja personas kodu un to tālāk izmantot, ja tas ir nepieciešams konkrētam mērķim un šo mērķi nav iespējams sasniegt citādā veidā, kā vienīgi ar personas koda palīdzību. Nekvalitatīvas preces atdošanu tirgotājam nosaka Patērētāju tiesību aizsardzības likums un Ministru kabineta 2006.gada 1.augusta noteikumi Nr.631 „Kārtība, kādā piesakāms un izskatāms patērētāja prasījums par līguma

noteikumiem neatbilstošu preci vai pakalpojumu” (turpmāk – MK noteikumi), kas paredz patērētāja tiesības iesniegt tirgotājam sūdzību. Lai tirgotājs varētu izpildīt likumā noteiktos pienākumus un patērētājs varētu izmantot savas likumā noteiktās patērētāja tiesības, sūdzībā ir ietverama informācija, kas ļauj identificēt sūdzības iesniedzēju. Šo patērētāju tiesību aizsardzības mērķa sasniegšanu ir iespējams nodrošināt ar personas vārda, uzvārda un dzīvesvietas adreses palīdzību. MK noteikumu 5.2.apakšpunkts nosaka, ka patērētājs rakstiski iesniegtajā prasījuma pieteikumā norāda patērētāja (prasījuma pieteicēja) vārdu, uzvārdu un dzīvesvietas adresi. Tādējādi nav nepieciešams norādīt personas kodu sūdzībā par nekvalitatīvas preces atgriešanu tirgotājam.

Par personas datu apstrādi aprēķinot OCTA prēmiju

DVI sniedza viedokli biedrībai „Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs” par to vai personas datu apstrāde tiešsaistes režīmā starp apdrošinātājiem, biedrību „Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs” (LTAB), Ceļu satiksmes drošības direkciju (turpmāk CSDD) un Valsts Tehniskās uzraudzības aģentūru (turpmāk -VTUA) ir tiesiska, ja apdrošinātājs, izmantojot internetu:

1) aprēķina apdrošināšanas prēmiju un slēdz apdrošināšanas līgumu, pieprasot apdrošināšanas ņēmējiem norādīt tikai transportlīdzekļa reģistrācijas numuru;

2) aprēķina apdrošināšanas prēmiju un slēdz apdrošināšanas līgumu, pieprasot apdrošināšanas ņēmējiem norādīt tikai transportlīdzekļa reģistrācijas numuru un reģistrācijas apliecības numuru.

DVI sniedza viedokli, norādot, ka personas datu apstrāde ir atļauta tikai tad, ja pastāv vismaz viens no FPDAL 7.pantā minētajiem personas datu apstrādes tiesiskajiem pamatiem. Turklāt ir jāņem vērā, ka saskaņā ar FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktu, personas datu apstrādi var veikt tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā. Tādējādi, lai veiktu personas datu apstrādi ir nepieciešams konkrēts mērķis kam ir nepieciešama personas datu apstrāde un pamatojums, ka noteiktais mērķis tiks sasniegts un nevar būt sasniegts citādā veidā apstrādājot ievērojami mazāk personas datus vai tos vispār neapstrādājot, vai tos apstrādājot citādākā veidā.

Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma (turpmāk – OCTA likums) likuma 9.1, 12.un 13.pantā un Ministru kabineta 2007.gada 27.novembra noteikumu Nr.801 ”Noteikumi par sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas informācijas sistēmas darbībai nepieciešamo datu apjomu un veidiem, datu ievades, apmaiņas un izmantošanas kārtību” 6.punktā noteiktās personas datu apstrādes tiesiskais pamats apdrošināšanas sabiedrībām ir

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

FPDAL 7.panta 1.vai 2.punkts. Šādā gadījumā apdrošināšanas prēmijas aprēķināšanai un apdrošināšanas līguma slēgšanai ir nepieciešams identificēt datu subjektu un saskaņā ar FPDAL 2.panta 2.punktu saņemt no datu subjekta brīvi, nepārprotami izteiktu gribas apliecinājumu (piekrišanu) apstrādāt viņa personas datus konkrētam mērķim.

Savukārt, ja apdrošinātājs, izmantojot internetu, aprēķina apdrošināšanas prēmiju un slēdz apdrošināšanas līgumu, pieprasot apdrošināšanas ņēmējiem norādīt tikai transportlīdzekļa reģistrācijas numuru, vai aprēķina apdrošināšanas prēmiju un slēdz apdrošināšanas līgumu, pieprasot apdrošināšanas ņēmējiem norādīt tikai transportlīdzekļa reģistrācijas numuru un reģistrācijas apliecības numuru, nevar uzskatīt, ka datu subjekts ir identificēts un tas ir devis brīvi, nepārprotami izteiktu gribas apliecinājumu (piekrišanu) apstrādāt viņa personas datus.

Par personas datu apstrādi digitālajā izglītības iestādes mācību procesa pārvaldes sistēmā „Mykoob”

Digitālās izglītības iestādes mācību procesa pārvaldes sistēmas „Mykoob” pārzinis lūdza sniegt DVI viedokli vai minētā sistēma atbilst FPDAL prasībām. Digitālā izglītības iestādes mācību procesa pārvaldes sistēmas „Mykoob” (turpmāk – Sistēma) pamatmērķi ir palielināt vecāku informētību par izglītības iestādē notiekošajiem procesiem, strukturizēt izglītojamo mācību gaitas, atvieglot pedagogiem atskaišu sagatavošanu un automatizēt izglītības iestādes ikdienas darbus. Sistēmas lietošanā ir iesaistītas šādas fiziskas personas: izglītojamie; izglītojamo vecāki; pedagogi; citi izglītības iestādes darbinieki.

DVI sniedza viedokli, ņemot vērā, ka izglītības iestāde minētajā gadījumā FPDAL izpratnē ir atzīstama par pārzini, izglītības iestādei atbilstoši FPDAL 2.panta 9.punktam ir tiesības noteikt personas datu apstrādes līdzekļus. Minētā Sistēma FPDAL izpratnē ir atzīstama par personas datu apstrādes līdzekli. Pārzinis brīvi pēc saviem ieskatiem var izvēlēties ar kādiem līdzekļiem apstrādāt personas datus – manuāli papīra formātā vai elektroniski.

FPDAL 14.panta pirmā daļa nosaka, ka personas datu apstrādi pārzinis var uzticēt personas datu operatoram, noslēdzot rakstveida līgumu.

Tādējādi, ja Sistēmas pārzinis un izglītības iestāde apstrādājot fiziskās personas datus ievēro FPDAL prasības, tad Sistēmas lietošana nav pretrunā ar FPDAL prasībām.

Par Latvijas Republikā reģistrēto transportlīdzekļu īpašnieku, kuri nav samaksājuši par automašīnu novietošanu stāvvietā Tallinā, personas datu nodošanu uz Igaunijas Republiku Tallinas domei

Ārlietu ministrijas Konsulārais departaments lūdza DVI sniegt viedokli par Latvijas Republikā reģistrēto transportlīdzekļu īpašnieku, kuri nav

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

00 10 11 001 0 00111 01 111 110 0001 0 1 00 1101 00 11
11 0 111 01 01 01 00 01 01 0 1 0 10 001 110 0110 1 0 1
00 1 1 11 00 0 0 011 00 0 1 100 1 0 00 01 0
0101 00 1 0 1 1011 000 1 1 00 11 0 0

samaksājuši par automašīnu novietošanu stāvvietā Tallinā, lai no šīm personām varētu piedzīt soda naudu, personas datu nodošanu uz Igaunijas Republiku Tallinas domei.

DVI norādīja, ka Latvijas Republikā reģistrēto transportlīdzekļu īpašnieku personas datus apstrādā transportlīdzekļu valsts reģistrā. Jebkura personas datu apstrāde, ko veic valsts reģistrā, tiek veikta saskaņā ar attiecīgu ārējo normatīvo aktu (likumiem un Ministru kabineta noteikumiem) noteiktu mērķu sasniegšanai. Tādējādi saskaņā ar FPDAL 7.panta 3.punktu personas datu apstrāde ir atļauta, ja datu apstrāde nepieciešama pārzinim likumā noteikto pienākumu veikšanai. Šajā gadījumā pārzinis bija tiesīgs nodot personas datus tikai tajos gadījumos, kas noteikti normatīvajos aktos, t.i. Ceļu satiksmes likuma 14.¹ pantā un Ministru kabineta 2006.gada 27.jūnija noteikumos Nr.519 „Kārtība, kādā pieprasāma un iegūstama transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistra informācija” noteiktajos gadījumos un kārtībā.

FPDAL 7.pantā minētie personas datu apstrādes tiesiskie pamati attiecas arī uz pārzini, kurš vēlas saņemt personas datus. FPDAL 7.panta 6.punkts nosaka, ka personas datu apstrādi var veikt, ja datu apstrāde ir nepieciešama, lai, ievērojot datu subjekta pamattiesības un brīvības, realizētu pārziņa vai tās trešās personas likumiskās intereses, kurai personas dati atklāti. Tādējādi kompetentajai Latvijas Republikas iestādei saskaņā ar tās darbību regulējošajiem normatīvajiem aktiem bija tiesiskais pamats sniegt Tallinas domei personas datus par Latvijas Republikā reģistrēto transportlīdzekļu īpašniekiem, kuri nav samaksājuši par automašīnu novietošanu stāvvietā Tallinā, lai no šīm personām varētu piedzīt soda naudu.

Ņemot vērā minēto, lai tiktu nodrošināta minētās personas datu apstrādes atbilstība FPDAL 7.panta 3.un 6.punktam, un 10.panta pirmās daļas 2.punktam, DVI ierosināja noslēgt līgumu par informācijas apmaiņu starp Latvijas Republiku un Igaunijas Republiku vai tās kompetentajām iestādēm, kurā tiktu atrunātas pušu tiesības, pienākumi un atbildība.

Par personas datu apstrādi Vēlētāju sarakstos

Privātpersona lūdza DVI sniegt viedokli, vai vēlēšanu iecirknī vēlētāju sarakstā ir pieļaujama personas dzimšanas datuma norādīšana un vai tas nav pretrunā FPDAL.

DVI informēja, ka attiecībā ar personas datu apstrādi Vēlētāju sarakstos, personas datu apstrādes tiesiskais pamats ir FPDAL 7.panta 3.pants, jo datu apstrāde nepieciešama pārzinim likumā noteikto pienākumu veikšanai. Šos pienākumus nosaka Vēlētāju reģistra likums, Pilsētas domes, novada domes un pagasta padomes vēlēšanu likums un Eiropas Parlamenta vēlēšanu likums.

Savukārt, lai pārzinis spētu izpildīt likumā noteiktās tiesības un vēlētājs varētu realizēt savas tiesības piedalīties vēlēšanās, pārzinim ir nepieciešams

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

pārliecināties par vēlētajā identitāti. Tādējādi Vēlētāju saraksti saturēja datus par personas vārdu, uzvārdu un personas kodu. Personas kods ir numurs, kas tiek piešķirts datu subjekta identifikācijai, jo var būt personas ar vienādiem vārdiem un uzvārdiem. Personas dzimšanas datums izriet no personas koda otrās daļas un atsevišķi dzimšanas dati Vēlētāju sarakstos netika norādīti.

Saskaņā ar FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktu personas datu apstrādi var veikt tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā. Vēlētāju saraksti ir nepieciešami pārzinim Vēlētāju reģistra likumā, Pilsētas domes, novada domes un pagasta padomes vēlēšanu likumā un Eiropas Parlamenta vēlēšanu likumā minētajiem mērķiem. Tādējādi arī Vēlētāju sarakstos esošie personas dati ir nepieciešami pārzinim, nevis, jebkuram vēlētājam. Vēlētāju saraksti vēlēšanu iecirkņos atrodas pie vēlēšanu iecirkņa komisijas locekļiem un tie nav brīvi pieejami jebkurai personai. Katram vēlētājam ir pienākums parakstīties Vēlētāju sarakstā attiecīgajā lapā pie attiecīgā vēlētāja identificējošās informācijas, bet vēlētājam nav tiesību brīvi iepazīties ar Vēlētāju sarakstiem.

Tādējādi DVI secināja, ka Vēlēšanu sarakstos ir pieļaujama personas koda norādīšana un šāda personas datu apstrāde atbilst FPDAL.

Par personas datu - informācijas par laulāto mantiskajām attiecībām - apstrādi laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” un interneta meklētājā „Google”

DVI sniedza viedokli privātpersonai personas datu - informācijas par laulāto mantiskajām attiecībām - apstrādi laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” un interneta meklētājā „Google”.

DVI konstatēja, ka saskaņā ar Civillikuma 115.panta otro daļu, lai laulības līgumiem piešķirtu saistošu spēku pret trešajām personām, tie ierakstāmi laulāto mantisko attiecību reģistrā un par nekustamo mantu - arī zemes grāmatās. Civillikuma 140.pants nosaka, ka ar laulības līgumiem noteiktās laulāto mantiskās attiecības, ciktāl tām jābūt spēkā pret trešajām personām, kā arī citas likumā norādītās ziņas ierakstāmas laulāto mantisko attiecību reģistrā. Minētā likuma 143.pants paredz, ka izraksti no ierakstiem laulāto mantisko attiecību reģistrā nekavējoties izsludināmi zināšanai oficiālā laikrakstā un par nekustamo mantu paziņojami zemes grāmatu nodaļai ierakstīšanai zemes grāmatās. Savukārt Civillikuma 145.pants nosaka, ka katrs var ieskatīties reģistrā un pieprasīt no tā izrakstus. Saskaņā ar likuma „Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru” 2.6 pantu laulāto mantisko attiecību reģistru Ministru kabineta noteiktajā kārtībā saskaņā ar Civillikumu un citiem normatīvajiem aktiem ved Uzņēmumu reģistrs. Savukārt Ministru kabineta 2002.gada 3.septembra noteikumu Nr.403 „Laulāto mantisko attiecību reģistrācijas kārtība” 23.punkts paredz, ka Uzņēmumu reģistrs darbadienas laikā pēc

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

lēmuma spēkā stāšanās par ieraksta izdarīšanu laulāto mantisko attiecību reģistrā nosūta sludinājuma tekstu par laulāto mantisko attiecību reģistrāciju, laulāto mantisko attiecību veida grozījuma reģistrāciju vai laulāto mantisko attiecību izbeigšanas reģistrāciju publicēšanai laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" un norāda ieraksta izdarīšanas vietu, laiku, laulāto mantisko attiecību reģistrācijas numuru, laulāto vārdu, uzvārdu, personas kodu un ziņas par nodibināto, grozīto vai izbeigto laulāto mantisko attiecību veidu.

Nemot vērā minēto DVI secināja, ka Laulāto mantisko attiecību reģistrs ir publisks reģistrs un laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” veiktā personas datu apstrāde atbilst FPDAL 7.panta 3.punktam.

FPDAL 2.panta 9.punkts nosaka, ka personas datu apstrādes pārzinis ir fiziskā vai juridiskā persona, valsts vai pašvaldību institūcija, kas nosaka personas datu apstrādes mērķus un apstrādes līdzekļus, kā arī atbild par personas datu apstrādi saskaņā ar minēto likumu. Interneta meklētājs „Google” nav uzskatāms par pārzini FPDAL izpratnē, jo tas informāciju npublicē, bet nodrošina citās interneta vietnēs publicētās informācijas atrašanu. Par personas datu publiskošanu internetā ir atbildīgi tie personas datu apstrādes pārzini, kas šo informāciju ir ievietojuši savās interneta vietnēs.

Par personas kodu Valsts policijas darbinieku dienesta apliecībās

DVI sniedza viedokli Policistu arodbiedrības pārstāvjiem un Iekšlietu ministrijai par personas kodu norādīšanas Valsts policijas darbinieku dienesta apliecībās atbilstību FPDAL.

DVI konstatēja, ka Ministru kabineta 2008.gada 19.maija noteikumu Nr.338 „Noteikumi par Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta apliecības un žetona paraugu un dienesta apliecības un žetona izsniegšanas un nodošanas kārtību” (turpmāk – MK noteikumi) 6.7.apakšpunkts nosaka, ka amatpersonas dienesta apliecības priekšpusē (aversā) tiek norādīts amatpersonas personas kods.

Personas kodu kā personas datus ir atļauts apstrādāt tikai saskaņā ar FPDAL 7.pantā un 13.¹pantā norādītajiem tiesiskajiem pamatiem. Papildus viens no svarīgiem personas datu apstrādes principiem ir FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktā noteiktais, ka personas datu apstrādi var veikt tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā. Tādējādi, lai veiktu personas datu apstrādi ir nepieciešams konkrēts mērķis, kam ir nepieciešama personas datu apstrāde un pamatojums, ka noteiktais mērķis tiks sasniegts un nevar būt sasniegts citādi apstrādājot ievērojami mazāk personas datus vai tos vispār neapstrādājot, vai tos apstrādājot citādāk. Līdz ar to personas datu apstrāde ir jāskata no tās mērķa, izvērtējot samērīgumu starp

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

nepieciešamību apstrādāt personas datus un datu subjekta tiesībām uz savu personas datu aizsardzību.

Valsts iestādēm, kuras veic personas datu apstrādi pamatojoties uz speciāli izdotu ārējo normatīvo aktu, personas datu apstrādes tiesiskais pamats ir FPDAL 7.panta 3.punkts, kas nosaka, ka datu apstrāde ir atļauta, ja tā nepieciešama pārzinim likumā noteikto pienākumu veikšanai. MK noteikumi izdoti saskaņā ar Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likuma 45.pantu. Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likuma 1.pants nosaka, ka šī likuma mērķis ir noteikt profesionālā dienesta tiesisko statusu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs un Ieslodzījuma vietu pārvaldē, lai nodrošinātu tiesisku, stabilu, efektīvu un atklātu Iestādes darbību. Šī paša likuma 45.pants nosaka, ka amatpersonai tās pilnvaru apliecināšanai izsniedz dienesta apliecību. Amatpersonai tās pilnvaru apliecināšanai var izsniegt arī speciālu žetonu. Dienesta apliecības un žetona paraugus, to izsniegšanas un nodošanas kārtību nosaka Ministru kabinets. Tādējādi attiecībā uz amatpersonu dienesta apliecību izdošanu, likumā noteiktie pienākumi ir noteikti jau minētajā Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likuma 1.pantā un 45.pantā. Savukārt, lai izvērtētu vai izraudzītie līdzekļi (prasība norādīt personas kodu amatpersonu dienesta apliecībās) paredzētā mērķa sasniegšanai ir samērīgi, ir nepieciešams izvērtēt minētās prasības pamatojumu.

FPDAL 1.pants nosaka, ka šā likuma mērķis ir aizsargāt fizisko personu pamattiesības un brīvības, it īpaši privātās dzīves neaizskaramību, attiecībā uz fiziskās personas datu apstrādi. FPDAL 6.pants nosaka, ka ikvienai fiziskajai personai ir tiesības uz savu personas datu aizsardzību. Tādējādi primārais jebkuras personas datu apstrādes tiesiskais pamats ir datu subjekta piekrišana apstrādāt viņa personas datus (FPDAL 7.panta 1.punkts). Taču Latvijas Republikas Satversmes 116.pantā ir paredzēti izņēmumi, kad var ierobežot indivīdu privātās tiesības. Tādējādi, skatot jautājumu vai personas kods ir publiskojams amatpersonu dienesta apliecībās, ir vērtējams vai visos gadījumos, ko likumdevējs ir noteicis, personas koda publiskošana ir samērīga ar sasniedzamo mērķi un pamatojums, ka noteiktais mērķis tiks sasniegts un nevar būt sasniegts citādi apstrādājot ievērojami mazāk personas datus vai tos vispār neapstrādājot, vai tos apstrādājot citādāk.

Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likuma 45.pants nosaka, ka amatpersonai tās pilnvaru apliecināšanai izsniedz dienesta apliecību. Tādējādi tika secināms, ka dienesta apliecības un žetons

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

amatpersonai ir nepieciešams tikai tās pilnvaru apliecināšanai, lai privātpersona varētu pārliecināties, ka konkrētā persona ir amatpersona un tai ir attiecīgās pilnvaras, tādējādi arī identificējot konkrēto amatpersonu. Likumā „Par policiju” norādītās policijas darbinieku tiesības dod tiem pilnvaras nekavējoties rīkoties attiecīgā konkrētā tiesiskajā situācijā. Tādējādi, lai privātpersona varētu izpildīt amatpersonas prasības, privātpersonai ir jāspēj operatīvi pārliecināties par amatpersonas pilnvarām un identitāti. Šādā gadījumā privātpersonai lielākoties nav iespējams identificēt amatpersonu pēc tās personas koda, bet gan tikai pēc dienesta apliecībās esošās fotogrāfijas, kas dod objektīvu informāciju par dienesta apliecības piederību tās turētājam. Savukārt pēc dienesta apliecībās norādītā personas koda ir iespējams amatpersonu identificēt tikai ievērojami ilgākā laika periodā, jo, lai identificētu amatpersonu pēc šiem datiem, ir jābūt nodrošinātai iespējai tos pārbaudīt un salīdzināt ar iestādes, kuru pārstāv amatpersona, rīcībā esošo informāciju.

Vienlaicīgi Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likuma 45.pants nosaka, ka amatpersonai tās pilnvaru apliecināšanai var izsniegt arī speciālu žetonu. Žetona paraugu tāpat kā dienesta apliecības paraugu nosaka MK noteikumi. Taču atšķirībā no dienesta apliecībām, žetons nesatur informāciju par personas kodu. Žetons nesatur nekādus personas datus, tikai informāciju par iestādes nosaukumu un žetona numuru. Tādējādi likumdevējs jau paredzējis alternatīvu amatpersonas pilnvaru apliecināšanai, kas neparedz personas koda izmantošanu.

Ministru kabineta 2007.gada 4.decembra noteikumi Nr.837 „Noteikumi par Drošības policijas amatpersonu dienesta apliecības paraugu un dienesta apliecības izsniegšanas un nodošanas kārtību”, arī neparedz Drošības policijas amatpersonu dienesta apliecībās personas koda izmantošanu.

Nemot vērā minēto, ir secināms, ka amatpersonas identificēšanu var veikt izmantojot dienesta apliecībās norādīto fotogrāfiju, vārdu, uzvārdu, ieņemamo amatu, iestādes nosaukumu un apliecības (žetona) numuru. Ar apliecības numura palīdzību arī var novērst situācijas, kad personas dati vairākām amatpersonām var sakrist, jo apliecības numuri nevar būt vienādi. Tādējādi personas koda lietošana dienesta apliecībās nav samērīga ar personas datu apstrādes sasniedzamo mērķi, kā to nosaka FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punkts, jo personas datu apstrādes mērķis (amatpersonas identificēšana ar dienesta apliecības palīdzību) var tikt sasniegts neizmantojot personas kodu.

Par minētajām personas datu apstrādes prasībām DVI norādīja Iekšlietu ministrijai un pieprasīja informāciju no Iekšlietu ministrijas par personas koda nepieciešamību dienesta apliecībās. Iekšlietu ministrija informēja DVI, ka gadījumā, kad privātpersonai, kurai ir nepieciešams pārliecināties par amatpersonas pilnvarām un identitāti, ir iespējams to izdarīt tikai pēc amatpersonas dienesta apliecībā esošās fotogrāfijas vai apliecības numura.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

Vienlaicīgi Iekšlietu ministrija informēja, ka tiks veiktas visas nepieciešamās darbības, lai turpmāk netiktu izmantots personas kods amatpersonu dienesta apliecībās, kā arī Iekšlietu ministrija plānoja izstrādāt grozījumus MK noteikumu 6.punktā, kas paredz amatpersonu dienesta apliecībā norādīt amatpersonas personas kodu.

Par datu subjekta piekrišanu un zvērināta advokāta pilnvarojumu pieprasīt sensitīvos personas datus

DVI izskatīja Veselības ministrijas lūgumu izteikt DVI viedokli par to, vai zvērināta advokāta orderis ir uzskatāms par dokumentu, kurš dod tiesības zvērinātam advokātam saņemt ārstniecības iestādē orderī norādītās fiziskās personas medicīniskās dokumentācijas kopijas, kas ietver sensitīvos datus, ja advokāta orderī nav tieši norādīts un ar pilnvarotāja parakstu nav apliecināts pilnvarojums (nav nepārprotami izteikts gribas apliecinājums) advokātam saņemt ārstniecības iestādē pilnvarotāja medicīniskās dokumentācijas kopijas, kas ietver sensitīvos datus.

DVI informēja, ka FPDAL 11.panta 1.punkts nosaka, ka sensitīvo personas datu apstrāde ir aizliegta, izņemot gadījumu, kad datu subjekts ir devis rakstveida piekrišanu savu sensitīvo personas datu apstrādei. Saskaņā ar FPDAL 2.panta 2.punktu datu subjekta piekrišana ir datu subjekta brīvi, nepārprotami izteikts gribas apliecinājums, ar kuru datu subjekts atļauj apstrādāt savus personas datus atbilstoši pārziņa sniegtajai informācijai saskaņā ar šā likuma 8.pantu. Tādējādi sensitīvo personas datu apstrādei FPDAL nosaka konkrētu gribas izteikuma formu, kas ir rakstveida piekrišana.

Zvērināta advokāta orderis ietver tikai paša advokāta norādītu informāciju un to ir parakstījis tikai pats advokāts, nevis datu subjekts. Datu subjekta rakstveida piekrišanai ir jābūt pašrocīgi parakstītai, norādot kurai personai, kādam mērķim un tieši kādus personas datu veidus tai ir tiesības saņemt. Tādējādi zvērināta advokāta orderi nevar uzskatīt par datu subjekta rakstveida piekrišanu FPDAL 11.panta 1.punkta izpratnē ar ko datu subjekts būtu devis brīvi, nepārprotami izteiktu gribas apliecinājumu iegūt savus sensitīvos personas datus konkrētam mērķim un tam nepieciešamā apjomā.

Nemot vērā minēto, zvērināta advokāta orderis nav uzskatāms par dokumentu, kurš dod tiesības zvērinātam advokātam saņemt ārstniecības iestādē orderī norādītās fiziskās personas medicīniskās dokumentācijas kopijas, kas ietver sensitīvos datus.

Par personas datu saistībā ar parādu par komunālajiem pakalpojumiem nodošanu laikrakstam un publicēšanu laikrakstā

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

DVI privātpersona lūdza sniegt atzinumu par privātpersonai piederoša dzīvokļa datu publicēšanu laikrakstā, norādot, ka ir parāds par sniegtajiem komunālajiem pakalpojumiem.

DVI konstatēja, ka laikrakstā ir publicētas nekustamo īpašumu adreses, norādot mājas nosaukumu, numuru un dzīvokļa numuru, kuru īpašnieki esot parādnieki par komunālajiem pakalpojumiem ar lielām parādu summām un ilgstoši kavētiem maksājumiem. Ņemot vērā minēto DVI bija jākonstatē, vai mājas nosaukums, numurs, dzīvokļa numurs un informācija par parādu, ir uzskatāmi par personas datiem FPDAL izpratnē.

FPDAL 2.panta 3.punkts nosaka, ka personas dati ir jebkāda informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisko personu. Personas dati ir tāda informācija, saskaņā ar kuru fiziskā persona jau ir identificēta, gan arī tāda informācija, pēc kuras personu ir iespējams identificēt. Tādējādi, lai informāciju uzskatītu par personas datiem, tai nav jābūt patiesai vai pierādītai. Informācija var būt personas dati, ja šī informācija tiek attiecināta uz konkrētu personu neatkarīgi no pārziņa vai kādas trešās personas mērķiem vai ietekmes, kāda šai informācijai ir uz datu subjektu. Par personas datiem ir uzskatāma arī tāda informācija, ja, ņemot vērā visus konkrētās lietas apstākļus, datus izmanto vai ir iespējams izmantot ar mērķi novērtēt, īpaši attiekties vai ietekmēt personu, viņa statusu vai uzvedību. Ja informācijas saistību ar personu nenorāda ne tās saturs, ne nolūks, informācija vienalga var attiekties uz personu, ja, izmantojot konkrētus datus (informāciju), iespējams ietekmēt konkrētas personas tiesības un intereses, ņemot vērā visus ar konkrēto lietu saistītos apstākļus.

FPDAL noteikts, ka informācijai ir jāattiecas uz fizisku personu, kura ir identificēta vai identificējama. Fizisku personu var uzskatīt par identificētu, ja personu grupā tā ir atšķirama no visiem pārējiem grupas locekļiem. Tādējādi, fiziska persona ir identificējama, ja to ir iespējams identificēt, kaut arī tas vēl nebūtu izdarīts. Uz personu identifikāciju var norādīt dažādi identifikatori. Personu tieši var identificēt ar tās vārda palīdzību, bet netieši ar citu svarīgu pazīmju kopumu, kas ļauj personu atpazīt, sašaurinot to grupu, pie kuras tā pieder (dzīvesvieta, tās adrese, tālruna, automašīnas numurs, vecums, nodarbošanās, amats, utt.). Gadījumos, kad nevar tieši identificēt personu, šī persona var tik un tā būt identificējama, jo, apvienojot esošo informāciju ar citiem datiem (neatkarīgi no tā, vai tie glabājas pie pārziņa vai nē), personu būs iespējams atpazīt. Lai noteiktu, vai persona ir identificējama un konkrēta informācija ir personas dati, ir jāņem vērā visi līdzekļi, kurus, iespējams, pamatoti izmantotu vai nu pārzinis, vai jebkura cita persona, lai identificētu konkrētu personu. Tas nozīmē, ka, ja pastāv minētā iespēja identificēt personu ar konkrētām darbībām saskaņā ar pieejamo informāciju, ir uzskatāms, ka persona ir identificējama un tā informācija, pēc kuras var šo personu identificēt, ir personas dati.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

Nemot vērā minēto, nekustamā īpašuma adrese var identificēt personu, jo pēc nekustamā īpašuma adreses ir iespējams identificēt konkrētu personu, piemēram, iegūstot informāciju no Zemesgrāmatas. Zemesgrāmatu likuma 1.pants nosaka, ka Zemesgrāmatas ir visiem pieejamas, un to ierakstiem ir publiska ticamība. Vienlaicīgi personu, kuram pieder nekustamais īpašums – dzīvoklis, var identificēt arī tā kaimiņi, kā arī citas personas, kurām ir zināma konkrētās personas piederoša nekustamā īpašuma adrese. Tādējādi laikrakstā publicētā nekustamā īpašuma adrese (mājas nosaukums, numurs un dzīvokļa numurs) ar informāciju par parāda esamību ir personas dati.

Personas datus ir atļauts apstrādāt tikai FPDAL 7., 11.un 13.¹ pantā noteiktajos gadījumos saskaņā ar pārziņa iepriekš noteiktu konkrētu mērķi, kā to nosaka FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punkts. Komunālo pakalpojumu sniedzēja, noslēdzot komunālo pakalpojumu līgumu, personas datu apstrādes tiesiskais pamats ir FPDAL 7.panta 1.un 2.punkts, kuri nosaka, ka personas datu apstrāde ir atļauta tikai tad, ja ir datu subjekta piekrišana un ja datu apstrāde izriet no datu subjekta līgumsaistībām vai, ievērojot datu subjekta lūgumu, datu apstrāde nepieciešama, lai noslēgtu attiecīgu līgumu. Savukārt no konkrētā komunālo pakalpojumu līguma kopijas neizrietēja komunālo pakalpojumu sniedzēja tiesības, nodot personas datus trešajām personām, ja persona savlaicīgi nav norēķinājusies par saņemtajiem pakalpojumiem. Tādējādi komunālo pakalpojumu sniedzējam nepastāvēja personas datu apstrādes tiesiskais pamats izpaust personas datus minētajā gadījumā.

Attiecībā uz personas datu publicēšanu laikrakstā, DVI norādīja, ka saskaņā ar FPDAL 5.panta pirmo daļu šī likuma 7., 8., 9. un 11.pants netiek piemērots, ja personas dati ir apstrādāti žurnālistiskām vajadzībām saskaņā ar likumu „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem”, mākslinieciskām vai literārām vajadzībām un ja likumā nav noteikts citādi. Saskaņā ar FPDAL 5.panta otro daļu, pirms personas datu publicēšanas masu informācijas līdzekļiem ir uzlikts pienākums izvērtēt, kura no tiesībām (tiesība uz privātās dzīves neaizskaramību vai vārda brīvību) ir prioritāra. Tādējādi, ja personas dati ir publicēti saskaņā ar likumu „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem”, ir jāskata citu normatīvo aktu iespējamie pārkāpumi, kuru izvērtēšana ir tiesas kompetencē. Piemēram, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments 2007.gada 9.jūlija spriedumā lietā Nr.SKA-346/2007 atzinis, ka DVI nebija kompetenta izvērtēt kopumā jebkuru darbību, kas ietver personas datu izmantošanu, jo apvainojoša raksta saturs ir vērtējams nevis kā prettiesiska datu apstrāde, bet gan kā iespējams personas cieņas vai goda aizskārums. Saskaņā ar Civillikuma 2352.¹ panta pirmo daļu katram ir tiesības prasīt tiesas ceļā atsaukt ziņas, kas aizskar viņa godu un cieņu, ja šādu ziņu izplatītājs nepierāda, ka tās atbilst patiesībai. Šī panta trešajā daļā ir teikts, ja kāds prettiesiski aizskar personas godu un cieņu

mutvārdiem, rakstveidā vai ar darbiem, tad viņam jānodrošina atlīdzība (mantiska kompensācija). Atlīdzības apmēru nosaka tiesa. Tādējādi tiesa ir kompetenta izvērtēt, vai, publicējot laikrakstā rakstu, masu informācijas līdzeklis ir ievērojis samērīgumu starp personas tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību un masu informācijas līdzekļa tiesībām uz vārda brīvību.

Par dzīvokļa ūdens patēriņa skaitītāju mērījumu un informācijas par parādniekiem izvietojumu dzīvojamās mājas kāpņu telpā

Dzīvojamo māju apsaimniekotājs (komunālo pakalpojumu sniedzējs) lūdz DVI sniegt viedokli, vai apsaimniekotājs ir tiesīgs publiskot katra konkrētā dzīvokļa ūdens patēriņa skaitītāju mērījumus un parādnieku sarakstus, tos izvietojot katrā dzīvojamā mājā.

DVI sniedza viedokli, ka FPDAL 2.panta 3.punkts nosaka, ka personas dati ir jebkāda informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisko personu. Personas dati ir tāda informācija, saskaņā ar kuru fiziskā persona jau ir identificēta, gan arī tāda informācija, pēc kuras personu ir iespējams identificēt. Tādējādi, lai informāciju uzskatītu par personas datiem, tai nav jābūt patiesai vai pierādītai. Informācija var būt personas dati, ja šī informācija tiek attiecināta uz konkrētu personu neatkarīgi no pārziņa vai kādas trešās personas mērķiem vai ietekmes, kāda šai informācijai ir uz datu subjektu. Par personas datiem ir uzskatāma arī tāda informācija, ja, ņemot vērā visus konkrētās lietas apstākļus, datus izmanto vai ir iespējams izmantot ar mērķi novērtēt, īpaši attiekties vai ietekmēt personu, viņa statusu vai uzvedību. Ja informācijas saistību ar personu nenorāda ne tās saturs, ne nolūks, informācija vienalga var attiekties uz personu, ja, izmantojot konkrētus datus (informāciju), iespējams ietekmēt konkrētas personas tiesības un intereses, ņemot vērā visus ar konkrēto lietu saistītos apstākļus.

FPDAL noteikts, ka informācijai ir jāattiecas uz fizisku personu, kura ir identificēta vai identificējama. Fizisku personu var uzskatīt par identificētu, ja personu grupā tā ir atšķirama no visiem pārējiem grupas locekļiem. Tādējādi, fiziska persona ir identificējama, ja to ir iespējams identificēt, kaut arī tas vēl nebūtu izdarīts. Uz personu identifikāciju var norādīt dažādi identifikatori. Personu tieši var identificēt ar tās vārda palīdzību, bet netieši ar citu svarīgu pazīmju kopumu, kas ļauj personu atpazīt, sašaurinot to grupu, pie kuras tā pieder (dzīvesvieta, tās adrese, tālruna, automašīnas numurs, vecums, nodarbošanās, amats, utt.). Gadījumos, kad nevar tieši identificēt personu, šī persona var tik un tā būt identificējama, jo, apvienojot esošo informāciju ar citiem datiem (neatkarīgi no tā, vai tie glabājas pie pārziņa vai nē), personu būs iespējams atpazīt. Lai noteiktu, vai persona ir identificējama un konkrēta informācija ir personas dati, ir jāņem vērā visi līdzekļi, kurus, iespējams, pamatoti izmantotu vai nu pārzinis, vai jebkura cita persona, lai identificētu

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

konkrētu personu. Tas nozīmē, ka, ja pastāv minētā iespēja identificēt personu ar konkrētām darbībām saskaņā ar pieejamo informāciju, ir uzskatāms, ka persona ir identificējama un tā informācija, pēc kuras var šo personu identificēt, ir personas dati.

Nemot vērā minēto, dzīvokļa numurs, t.i. nekustamā īpašuma adrese, var identificēt personu, jo pēc nekustamā īpašuma adreses ir iespējams identificēt konkrētu personu, piemēram, iegūstot informāciju no Zemesgrāmatas. Zemesgrāmatu likuma 1.pants nosaka, ka Zemesgrāmatas ir visiem pieejamas, un to ierakstiem ir publiska ticamība. Vienlaicīgi personu, kuram pieder nekustamais īpašums – dzīvoklis, vai tā īrnieku var identificēt arī viņa kaimiņi un citi dzīvojamās mājas iedzīvotāji, kā arī citas personas, kurām ir zināma konkrētās personas piederoša nekustamā īpašuma adrese. Tādējādi dzīvokļa numurs (nekustamā īpašuma adrese) un dzīvokļa ūdens patēriņa skaitītāja mērījumi ir personas dati FPDAL izpratnē.

FPDAL 1.pants nosaka, ka šā likuma mērķis ir aizsargāt fizisko personu pamattiesības un brīvības, it īpaši privātās dzīves neaizskaramību, attiecībā uz fiziskās personas datu apstrādi. Minētās tiesības ir arī nostiprinātas Latvijas Republikas Satversmes 96.pantā, kas nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz privātās dzīves, mājojuma un korespondences neaizskaramību. Tādējādi jebkura personas datu apstrāde, kas tiek veikta bez datu subjekta brīvprātīgas piekrišanas ir uzskatāma par personas tiesību ierobežošanu. Savukārt Latvijas Republikas Satversmes 116.pants nosaka, ka personas tiesības, kas noteiktas Satversmes 96.pantā, var ierobežot likumā paredzētajos gadījumos, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību.

FPDAL nosaka, ka personas datus ir atļauts apstrādāt tikai FPDAL 7.pantā minētajos gadījumos, kas ir uzskatāmi par personas datu apstrādes tiesisko pamatu.

Apsaimniekotājs norādīja, ka minētā personas datu apstrāde ir nepieciešama Ministru kabineta 2008.gada 9.decembra noteikumos Nr.1013 „Kārtība, kādā dzīvokļa īpašnieks daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu” uzdoto pienākumu pildīšanai, kam tiesiskais pamats būtu FPDAL 7.panta 3.un 5.punkts. Attiecībā uz šo DVI norādīja, ka FPDAL 7.panta 3.punkts nosaka, ka personas datu apstrāde ir atļauta tikai tad, ja likumā nav noteikts citādi un ja datu apstrāde nepieciešama pārzinim likumā, nevis Ministru kabineta noteikumos, noteikto pienākumu veikšanai. Savukārt FPDAL 7.panta 5.punkts ir attiecināms uz personas datu apstrādi, ko veic publisko tiesību subjekti (valsts vai pašvaldību iestādes) vai privāto tiesību subjekti, veicot publisko tiesību funkcijas, kas šajā gadījumā nav attiecināms uz minēto tiesisko situāciju.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

Vienlaicīgi FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punkts nosaka, ka personas datu apstrādi var veikt tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā. Līdz ar to, lai veiktu personas datu apstrādi ir nepieciešams konkrēts mērķis kam ir nepieciešama personas datu apstrāde un pamatojums, ka noteiktais mērķis tiks sasniegts un nevar būt sasniegts citādā veidā apstrādājot ievērojami mazāk personas datus vai tos vispār neapstrādājot, vai tos apstrādājot citādākā veidā.

Apsaimniekotāja norādītais kontroles mehānisms un personas datu apstrāde, analizējot katrā dzīvoklī dzīvojošo cilvēku skaita un patērētā ūdens daudzumu ar citos dzīvokļos dzīvojošo tāda paša skaita cilvēku patērēto ūdens daudzumu, nevar dot objektīvu informāciju par īpašnieku vai īrnieku sniegtās informācijas patiesumu un tās atbilstību faktiski patērētajam ūdens daudzumam dzīvoklī. Tādējādi šāda personas datu apstrāde ir pretdieniska un to nav pieļaujams veikt lai, konstatētu ūdens patēriņa starpības rašanās iemeslus, ļaunprātīgu nepatiesu datu iesniegšanu un izpildītu minēto Ministru kabineta noteikumu 30.punktā noteikto pārvaldnieka pienākumu.

Minēto Ministru kabineta noteikumu 8.punkts arī nav uzskatāms par tiesisko pamatu, lai publiskotu katra konkrētā dzīvokļa ūdens patēriņa skaitītāju mērījumus, tos izvietojot katrā dzīvojamā mājā un norādot attiecīgā dzīvokļa numuru un ūdens patēriņa skaitītāju mērījumus, kurus katru mēnesi Jums iesniedz dzīvokļu īpašnieki vai īrnieki. Ministru kabineta noteikumi ir izdoti saskaņā ar likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” 50.panta piekto daļu. Savukārt likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” 1.panta 1.un 2.punkts atsevišķi definē terminus dzīvojamā māja un dzīvoklis. Tādējādi minēto Ministru kabineta noteikumu 8.punktā norādītās dzīvokļa īpašnieka tiesības pieprasīt informāciju par dzīvojamā mājā uzstādīto skaitītāju rādījumiem, ar kuriem saskaņā katra norēķinu perioda beigās tiek noteikta maksa par attiecīgo pakalpojumu, ir attiecināmas tikai uz dzīvojamajā mājā uzstādītajiem skaitītājiem, nevis dzīvokļos uzstādītajiem skaitītājiem.

Dzīvokļu kopsapulce likuma „Par dzīvokļa īpašumu” 27.² panta izpratnē ir tiesīga izlemt jautājumus, kas saistīti ar kopīpašumā esošās daļas pārvaldīšanu un apsaimniekošanu. Taču dzīvokļu kopsapulce nav tiesīga ierobežot datu subjektu tiesības, kas noteiktas FPDAL.

Starp dzīvokļa īpašnieku vai īrnieku un dzīvojamās mājas apsaimniekotāju pastāv saistību tiesības, ko regulē Civillikums, un samaksas piedzīšana par sniegtajiem pakalpojumiem ir civiltiesisks strīds, kas pastāv starp konkrētā dzīvokļa īpašnieku vai īrnieku un dzīvojamās mājas apsaimniekotāju. Savukārt publiskojot personas datus dzīvojamo māju kāpņu telpās, personas dati tiek darīti zināmi neierobežoti plašam personu lokam, kuram nav nekādu tiesisko attiecību ar personu, kuras personas dati ir

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

publiskoti. Šajā gadījumā personas dati var tikt izmantoti neatbilstoši publicēšanas mērķim.

Ņemot vērā minēto, ka minētajai personas datu apstrādei saskaņā ar FPDAL 7.pantu nepastāv tiesiskais pamats un izvēlētie personas datu apstrādes līdzekļi un metodes nav samērīgas ar personas datu apstrādes mērķi, apsaimniekotājs nav tiesīgs publiskot katra konkrētā dzīvokļa ūdens patēriņa skaitītāju mērījumus un parādnienu sarakstus, tos izvietojot katras attiecīgās dzīvojamās mājas kāpņu telpā, norādot konkrētā dzīvokļa numuru, izņemot FPDAL 7.panta 1.un 2.punktā minētajos gadījumos.

Par fizisko personu kredītvēstures un apšaubāmas uzticamības personu datu bāžu izveidošanas tiesiskumu un parādnieka vārda publicēšanu masu informācijas līdzekļos

Tiesībsargs lūdza DVI sniegt viedokli par fizisko personu kredītvēstures datu bāzes un apšaubāmas uzticamības personu datu bāzes izveidošanas tiesiskumu, kā arī uzņēmumu, kas nodarbojas ar parādu piedziņu, tiesībām publiskot personas vārdu kā parādnieka vārdu masu informācijas līdzekļos.

DVI norādīja, ka ņemot vērā ikvienas personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, primārais personas datu apstrādes tiesiskais pamats ir datu subjekta piekrišana atbilstoši FPDAL 7.panta 1.punktam, kura saskaņā ar FPDAL 2.panta 2.punktu ir datu subjekta brīvi, nepārprotami izteikts gribas apliecinājums, ar kuru datu subjekts atļauj apstrādāt savus personas datus atbilstoši pārziņa sniegtajai informācijai saskaņā ar šā likuma 8.pantu. Papildus ir jāņem vērā, ka saskaņā ar FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktu personas datu apstrādi var veikt tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā. Tas nozīmē, ka personas datu apstrādi var veikt tikai tam mērķim, kam datu subjekts ir devis savu piekrišanu. Tādējādi, ja datu subjekts ir devis savu piekrišanu personas datu ievietošanai fizisko personu kredītvēstures datu bāzē un apšaubāmas uzticamības personu datu bāzē iestājoties konkrētai tiesiskajai situācijai, var uzskatīt, ka šādas datu bāzes ir izveidotas tiesiski.

Lai izvērtētu, vai citos gadījumos ir pieļaujama personas datu ievietošana minētajās datubāzes un informācijas sniegšana jebkurai personai no šīm datu bāzēm, kā arī būtu pieļaujama parādnieka vārda publicēšana masu informācijas līdzekļos, bija jāizvērtē personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību attiecībā pret sabiedrības interesēm. DVI praksē, uzņēmumi, kas nodarbojas ar parādu piedziņu, norāda, ka ņemot vērā sabiedrības intereses, parādnieka personas dati būtu iekļaujami minētajās datu bāzēs un sniedzami citām personām to likumisko interešu aizsardzībai saskaņā ar FPDAL 7.panta 5.un 6.punktu, jo kredītvēstures uzkrāšana ļauj noteikt un izvērtēt dažādu risku ietekmējošus faktorus, datu subjektam slēdzot citas (jaunas) saistības ar

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

pakalpojumu sniedzējiem. Tādējādi bija vērtējams, kuras tiesības (personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību vai pakalpojumu sniedzēju mantiskās tiesības) prevalē.

Latvijas Republikas Satversmes 96.pants nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz privātās dzīves, mājokļa un korespondences neaizskaramību. Savukārt Latvijas Republikas Satvermes 116.pants nosaka, ka personas tiesības, kas noteiktas Satversmes 96., 97., 98., 100., 102., 103., 106. un 108.pantā, var ierobežot likumā paredzētajos gadījumos, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību. Izvērtējot Civillikumā noteikto attiecībā uz kreditoru interesēm, tiesībām un pienākumiem, ir secināms, ka no Civillikuma tieši un nepārprotami neizriet, ka, aizsargājot kreditoru intereses, būtu pieļaujama datu subjektu tiesību uz privātās dzīves neaizskaramības ierobežošana. Neapšaubāmi kreditoru intereses arī ir aizsargājamas, bet nonākot pretrunā minētajām personas pamattiesībām un brīvībām, ir jānosaka samērīgums starp datu subjektu un kreditoru tiesībām.

Saskaņā ar FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktu personas datu apstrādi var veikt tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā. Tādējādi ir vērtējams vai visos gadījumos personas datu iekļaušana minētajās datu bāzēs un informācijas sniegšana citām personām no šīm datu bāzēm sniegs sekmēs konkrētā mērķa sasniegšanu, kā arī iespējamie riski, kad personas dati var tikt apstrādāti citiem mērķiem nekā sākotnēji paredzētiem.

Papildus bija vērtējams arī minētajās datu bāzēs iekļaujamās informācijas patiesums. Saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmes 92.pantu ikviens uzskatāms par nevainīgu, iekams viņa vaina nav atzīta saskaņā ar likumu. Civillikuma 1640.pants nosaka, ka vainas pakāpes ir dažādas, raugoties pēc tam, vai darbība izdarīta ļaunā nolūkā, vai tikai aiz neuzmanības. Tā kā minētajās datu bāzēs iekļautā informācija negatīvi ietekmē tajā iekļautās personas, DVI uzskatīja, ka izvērtējot personu iekļaušanu šajās datu bāzēs, ir jāņem vērā Civillikuma 1640.-1647.pantā noteiktais, jo rīcību, ko personas ir izdarījuši vieglas neuzmanības rezultātā, nav samērīgas ar citu personu tiesisko interešu eventuālo apdraudējumu.

Nemot vērā minēto, DVI uzskatīja, ka parādu piedziņas jomā, kas attiecas uz uzņēmumiem, kuri veido fizisko personu kredītvēstures datu bāzes un apšaubāmas uzticamības personu datu bāzes, ir nepieciešams izstrādāt šo jomu regulējošu normatīvos aktus, kas regulētu samērīgumu starp datu subjektu tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību un citām sabiedrības interesēm. Tādējādi ir arī nosakāmi konkrēti kritēriji un nosacījumi, kad personas datus drīkst iekļaut minētajās datu bāzēs un sniegt no tām informāciju, cik ilgi būtu pieļaujams šādu informāciju glabāt šajās datu bāzēs, kādos gadījumos un kādiem mērķiem būtu pieļaujams sniegt no šīm datu bāzēm informāciju un

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

kuras personas, ar kādiem nosacījumiem būtu tiesīgas iekļaut personas datus šādās datu bāzēs vai iegūt informāciju no šīm datu bāzēm.

Attiecībā uz personas vārdu kā parādnieka publicēšanu masu informācijas līdzekļos, DVI norādīja, ka šādai personas datu apstrādei arī ir jāpastāv tiesiskajam pamatam saskaņā ar FPDAL 7.pantu un ir jābūt samērojamam ar sasniedzamo mērķi, kā to nosaka FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punkts. Parādu piedziņa, ko veic pārzinis (pakalpojumu sniedzējs) attiecībā uz datu subjektu (patērētāju) ir civiltiesisks strīds, kas pastāv konkrēti starp šīm divām personām. Savukārt publicējot informāciju masu medijos, personas dati tiek darīti zināmi neierobežoti plašam personu lokam, kuram nav nekādu tiesisko attiecību ar personu, kuras personas dati ir publicēti. Šajā gadījumā personas dati var tikt izmantoti neatbilstoši publikācijas mērķim – informēt personu par parādsaistību nokārtošanas pienākumu. Šim personas datu apstrādes mērķim nav nepieciešams personas datus padarīt publiski pieejamus jebkurai personai. Civillikuma 1654.pants nosaka, ka atgādinājums jādabū pašam parādniekam vai viņa vietniekam. Civilprocesa likuma 23.pants nosaka, ka visi civiltiesiskie strīdi ir pakļauti tiesai, ja likumā nav noteikts citādi. Tādējādi, ņemot vērā FPDAL 10.panta pirmās daļas 1.un 2.punktu, pārziņiem (pakalpojumu sniedzējiem) un uzņēmumiem, kas nodarbojas ar parādu piedziņu, nepastāv tiesiskais pamats publiskot personas vārdu kā parādnieku masu informācijas līdzekļos.

Par videonovērošanas veikšanu personiskām vajadzībām

DVI ir izskatījusi privātpersonas lūgumu sniegt vērtējumu, vai drīkst uzstādīt videonovērošanas kameras uz ārsienām daudzdzīvokļu mājā, kur dzīvo šī privātpersona, ņemot vērā, ka dzīvoklis ir privatizēts.

DVI paskaidro, ka saskaņā ar FPDAL 3.panta trešo daļu šis likums neattiecas uz personas datu apstrādi, ko fiziskās personas veic personiskām vai mājas un ģimenes vajadzībām, turklāt personas dati netiek izpausti trešajām personām.

Tādējādi, ja tiek uzstādītas videonovērošanas kameras un veikta videonovērošana personiskajām vajadzībām, kas saistīts ar personas vai īpašuma drošību, videonovērošanu drīkst veikt. Taču šādā gadījumā ir jāņem vērā, ka videonovērošanas kameras ir jāuzstāda un videonovērošana ir jāveic tādā viedā, lai tās novērotu tikai šīs personas nekustamo īpašumu, nevis mājas apkārtni, tās iedzīvotājus vai citas personas, jo saskaņā ar FPDAL 6.pantu ikvienai fiziskajai personai ir tiesības uz savu personas datu aizsardzību, ar to saprotot fizisko personu pamattiesības un brīvības, it īpaši privātās dzīves neaizskaramību. Līdz ar to vienas fiziskās personas privātās intereses nedrīkst negatīvi ietekmēt citas fiziskās personas tiesības.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

Savukārt, ja tiek uzstādītas videonovērošanas kameras un veikta videonovērošana citām vajadzībām, nekā minēts FPDAL 3.panta trešajā daļā, to drīkst darīt tikai FPDAL 7.pantā norādītajos gadījumos.

Par darbinieku audio un video novērošanu

DVI izskatīja privātpersonas lūgumu sniegt viedokli, vai ir pieļaujama darbinieku audio un video novērošana darba vietā, un DVI sniedza šādu viedokli.

Darbinieku audio un video novērošana saskaņā ar FPDAL 2.panta 4.punktu ir personas datu apstrāde. Personas datus ir atļauts apstrādāt tikai FPDAL 7.pantā minētajos gadījumos, ņemot vērā FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktu, kas nosaka, ka personas datu apstrādi var veikt tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā. Tādējādi, lai veiktu personas datu apstrādi ir nepieciešams konkrēts mērķis, kam ir nepieciešama personas datu apstrāde, un pamatojums, ka noteiktais mērķis tiks sasniegts un nevar būt sasniegts citādā veidā, apstrādājot ievērojami mazāk personas datus vai tos vispār neapstrādājot, vai tos apstrādājot citādākā veidā. Turklāt saskaņā ar FPDAL 8.pantu darba devējam darbinieki ir jāinformē par paredzēto personas datu apstrādes mērķi un pamatojumu.

Tādējādi, lai darba devējs būtu tiesīgs veikt darbinieku audio un video novērošanu ir jāievēro visi iepriekš minētie nosacījumi.

Par personas datu apstrādes veikšanu ar „ķermeņa skeneri”

DVI ir sniegusi atzinumu, vai ar „ķermeņa skeneri” (turpmāk – Sistēma) iegūtie un apstrādājami dati ir uzskatāmi par personas datiem un ar Sistēmas palīdzību tiek veikta personas datu apstrāde. Sistēma tiek izmantota, lai konstatētu cilvēka apģērbā paslēptus vai pie cilvēka ķermeņa piestiprinātus priekšmetus.

DVI konstatēja, ka ar Sistēmas palīdzību tiek iegūts melnbalts attēls, kas līdzinās fotogrāfijas negatīvam, ar personas siluetu pilnā augumā un attēlā tiek iezīmēti apģērbā esoši priekšmeti, ja tādos atrod Sistēma. Šos priekšmetus Sistēma pati iezīmē ar sarkanu kontūru, norādot apgabalu, kur atrodas priekšmets. Sistēmā tiek apstrādāti tikai minētie attēli. Attēlā ir redzams ne tikai personas siluets, bet atsevišķas tā ķermeņa fizioloģiskās īpašības – ķermeņa, sejas forma utml. Tomēr sistēmas fiksēto attēlu kvalitāte nav pietiekama, lai pēc attēla varētu netieši identificēt konkrētu personu. Sistēmā netiek apstrādāti personas dati (piemēram, vārds, uzvārds, personas kods utml.) ar kuru palīdzību būtu iespējams tieši identificēt konkrētu personu. Tādējādi minēto informāciju var uzskatīt par personas datiem, ja tai klāt tiek pievienota cita informācija, kas nodrošina, ka konkrētās personas tiešu vai netiešu identificēšanu.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

00 10 11 001 0 00111 01 111 110 0001 0 1 00 1101 00 11
11 0 111 01 01 01 00 01 01 0 1 0 10 001 110 0110 1 0 1

Sistēma nodrošina iespēju iegūtos attēlus saglabāt arhīvā un noteikt kurā laikā ir veikta personas skenēšana (saglabāts attēls). Savukārt telpā, kurā atrodas sistēma, var tikt uzstādītas arī videonovērošanas kameras, ar kuru palīdzību tiek novērotas personas, kuras tiek skenētas un pārbaudītas. Videonovērošanas ieraksti var tikt saglabāti arhīvā un to kvalitāte var ļaut identificēt personas. Tādējādi videonovērošanas ieraksti arī nodrošina iespēju noteikt kurā laikā persona ir skenēta ar Sistēmas palīdzību. Papildus katras pārbaudāmās personas, kura tiek skenēta ar sistēmas palīdzību, personas datus var arī fiksēt caurlaižu izsniegšanas žurnālā, norādot arī laiku, kad caurlaide ir izsniegta. Tādējādi izsniedzot caurlaidi, personas var tieši identificēt.

Nemot vērā minēto, ja tiek saglabāti Sistēmas uzņemtie attēli, to uzņemšanas laiks, tiek veikta personu videonovērošana (saglabājot videoierakstus) un izsniedzot caurlaidi tiek identificētas personas, ir iespējams identificēt konkrētu personu ar Sistēmas iegūto datu palīdzību. Tādējādi šādā gadījumā ar Sistēmu iegūtie dati attiecas uz identificējamām personām un saskaņā ar FPDAL 2.panta 3.punktu tie ir uzskatāmi par personas datiem (tikai saistībā ar videonovērošanas sistēmu un/vai caurlaižu izsniegšanas sistēmu), kā arī atbilstoši FPDAL 2.panta 4.punktam ar Sistēmas palīdzību tiek veikta personas datu apstrāde.

Par personas datu apstrādi interneta portālā „draugiem.lv”

DVI izskatīja privātpersonas lūgumu sniegt viedokli par vārda un fotogrāfijas pieejamību jebkurai personai interneta portālā „draugiem.lv”.

Attiecībā uz personas datu apstrādi interneta portālā „draugiem.lv”, personas datu apstrādes tiesiskais pamats ir FPDAL 7.panta 1.punkts – datu subjekta piekrišana, ar kuru datu subjekts atļauj apstrādāt savus personas datus atbilstoši pārziņa sniegtajai informācijai saskaņā ar šā likuma 8.pantu. FPDAL 8.panta pirmās daļas 2.punkts un otrās daļas 1.punkts nosaka, ka iegūstot personas datus no datu subjekta, pārzinim ir pienākums sniegt datu subjektam informāciju par paredzēto personas datu apstrādes mērķi un pamatojumu, kā arī par iespējamajiem personas datu saņēmējiem. Vienlaicīgi FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punkts nosaka, ka personas datu apstrādi tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā. Tādējādi interneta portāls „draugiem.lv” ir tiesīgs apstrādāt personas datus tikai tādā apmērā un veidā, kādam persona ir devusi savu piekrišanu.

FPDAL 16.panta pirmā daļa nosaka, ka datu subjektam ir tiesības pieprasīt, lai viņa personas datus papildina vai izlabo, kā arī pārtrauc to apstrādi vai iznīcina tos, ja personas dati ir nepilnīgi, novecojuši, nepatiesi, pretlikumīgi apstrādāti vai arī tie vairs nav nepieciešami vākšanas mērķim. Ja datu subjekts var pamatot, ka personas dati ir nepilnīgi, novecojuši, nepatiesi, pretlikumīgi iegūti vai arī tie vairs nav nepieciešami vākšanas mērķim, pārziņa

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

00 10 11 001 0 00111 01 111 110 0001 0 1 00 1101 00 11
11 0 111 01 01 01 00 01 01 0 1 0 10 001 110 0110 1 0 1

pienākums ir nekavējoties novērst šo nepilnību vai pārkāpumu un par to paziņot trešajām personām, kas iepriekš ir saņēmušas apstrādātos datus. Tādējādi, ja sākotnēji reģistrējoties vai kādā citādākā veidā persona nav devusi savu piekrišanu, ka personas dati būs redzami arī citām personām, kuras nav reģistrējušas interneta portālā „draugiem.lv”, saskaņā ar FPDAL 16.panta pirmo daļu persona ir tiesīga lūgt interneta portālam „draugiem.lv”, lai tas pārtrauc personas datu apstrādi, kurai persona nav devusi savu piekrišanu.

Par komercsabiedrību valdes locekļu vārdu un uzvārdu pārpublicēšanu

Komersants lūdza DVI sniegt viedokli par publiski pieejamu informāciju no laikraksta „Latvijas Vēstnesis” elektroniskās versijas www.lv.lv par komercsabiedrību valdes locekļiem (norādot konkrētā uzņēmuma valdes locekļa vārdus un uzvārdus, bet nenorādot adreses un personas kodus) pārpublicēšanu citā interneta portālā, kas pieder minētajam komersantam.

DVI norādīja, ka personas datus ir atļauts apstrādāt tikai FPDAL 7.pantā minētajos gadījumos. Saskaņā ar FPDAL, kas ir uzskatāmi par personas datu apstrādes tiesiskajiem pamatiem. Vienlaicīgi FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punkts nosaka, ka personas datu apstrādi var veikt tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā.

Laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” publicētie komercsabiedrību valdes locekļu vārdi un uzvārdi tiek publicēti Komerclikumā noteiktajiem mērķiem un saskaņā ar FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktu šo personas datu izmantošana citiem mērķiem nav pieļaujama. Kā arī inspekcija norādīja, ka minēto personas datu pārpublicēšanai no laikraksta „Latvijas Vēstnesis” citos interneta portālos bez datu subjektu piekrišanas nepastāv personas datu apstrādes tiesiskais pamats saskaņā ar FPDAL 7.pantu.

Par juridiskās palīdzības sniedzēju personas datu publiskošanu internetā

Juridiskās palīdzības administrācija vērsās DVI ar lūgumu sniegt viedokli vai informācija par juridiskās palīdzības sniedzējiem izmaksātajām atlīdzībām no valsts budžeta līdzekļiem par juridiskās palīdzības sniegšanu bez juridiskās palīdzības sniedzēju rakstiskas piekrišanas ir publicējama Juridiskās palīdzības administrācijas interneta vietnē (www.jpa.gov.lv), norādot personas vārdu, uzvārdu un norīkojumu skaitu, un, vai publicējot šādus personas datus un norīkojumu skaitu, pēc kā var secināt katram juridiskās palīdzības sniedzējam individuāli izmaksāto atlīdzību, netiks pārkāptas FPDAL normas.

Lūgumu publiskot minētos personas datus bija izteikuši vairāki juridiskās palīdzības sniedzēji, izsakot priekšlikumu publiskot juridiskās palīdzības sniedzēju saņemto administrācijas norīkojumu skaitu un valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniedzējiem izmaksāto atlīdzību, lai nodrošinātu atklātību juridiskās palīdzības sniedzēja izvēlē un norīkošanā.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

DVI secināja, ka atklātības nodrošināšana attiecībā uz personas datiem ir darbība, lai sasniegtu kādu konkrētu mērķi, kā rezultātā atklātības nodrošināšana nevar būt personas datu apstrādes mērķis. Tādējādi nav sniegta atbilde uz jautājumu, kādam mērķim ir nodrošināma atklātība, publicējot tikai juridiskās palīdzības sniedzēju saņemto Juridiskās palīdzības administrācijas norīkojumu skaitu un valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniedzējiem izmaksāto atlīdzību.

Nemot vērā minēto DVI konstatēja, ka juridiskās palīdzības sniedzēju saņemto Juridiskās palīdzības administrācijas norīkojumu skaita un valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniedzējiem izmaksātās atlīdzības publicēšanai internetā bez juridiskās palīdzības sniedzēju piekrišanas nepastāv tiesiskais pamats saskaņā ar FPDAL 7.pantu, kā rezultātā nav pieļaujama minēto personas datu publicēšana internetā.

Par personas datu sniegšanu apdrošinātājiem sakarā ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras uzdevumu izpildi

DVI izskatīja Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – VSAA) lūgumu sniegt atzinumu, vai, nodrošinot valsts pārvaldes uzdevumu izpildi, VSAA ir tiesīga no ārstniecības personām saņemto informāciju (vairums gadījumos ārstniecības personas izziņas forma 027/u) nodot apdrošinātājiem.

DVI konstatēja, ka saskaņā ar Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 24.panta otro daļu apdrošinātājs vai Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs atlīdzina valsts budžeta un pašvaldību budžetu izdevumus, kas radušies, nodrošinot pensiju un pabalstu izmaksu. Šī paša panta trešā daļa nosaka, ka minēto valsts budžeta un pašvaldību budžetu izdevumu atlīdzināšanas apmēru un kārtību nosaka Ministru kabinets.

Nemot vērā minēto, Ministru kabineta 2006.gada 31.javāra noteikumu Nr.92 „Noteikumi par valsts budžeta un pašvaldību budžetu izdevumu atlīdzināšanas apmēru un kārtību, nodrošinot ārstēšanu, rehabilitāciju, tehniskos palīglikumus un pensiju un pabalstu izmaksas” 23.punkts un 24.punkts paredz konkrētu kārtību, sniedzamās informācijas apjomu un dokumentus, kas nepieciešami Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 24.panta otrajā daļā paredzētā mērķa sasniegšanai.

Minēto Ministru kabineta noteikumu 23.punktā un 24.punktā, izņemot 24.4.apakšpunktā, norādītā informācija ir uzskatāma par personas datiem FPDAL 2.panta 3.punkta izpratnē. Savukārt minēto Ministru kabineta noteikumu 24.4.apakšpunktā norādītā informācija un Jūsu vēstulē minētā no ārstniecības personām saņemtā informācija (t.sk. ārstniecības personas izziņas

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

forma 027/u) ir uzskatāma par sensitīvajiem personas datiem FPDAL 2.panta 8.punkta izpratnē.

Personas datus un sensitīvos personas datus ir atļauts apstrādāt tikai 7.pantā un 11.pantā norādītajos gadījumos, kas ir uzskatāmi par personas datu apstrādes tiesiskajiem pamatiem. Valsts iestādēm, kuras veic personas datu apstrādi pamatojoties uz speciāli izdotu ārējo normatīvo aktu, personas datu apstrādes tiesiskais pamats ir FPDAL 7.panta 3.punkts, kas nosaka, ka datu apstrāde ir atļauta, ja tā nepieciešama pārzinim likumā noteikto pienākumu veikšanai. Savukārt sensitīvo personas datu apstrādes tiesiskais pamats ir FPDAL 11.panta 11.punkts, kas nosaka, ka sensitīvo personas datu apstrāde ir aizliegta, izņemot, ja tā ir nepieciešama, pildot valsts pārvaldes funkcijas. Vienlaicīgi saskaņā ar FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktu personas datu apstrādi var veikt tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā.

Nemot vērā minēto DVI secināja, ka minētajos Ministru kabineta noteikumos, jau ir noteikta konkrēta personas datu apstrādes kārtība un konkrēti personas datu veidi, kas nepieciešami Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 24.panta otrajā daļā paredzētā mērķa sasniegšanai, VSAA nav tiesīga no ārstniecības personām saņemto informāciju (t.sk. ārstniecības personas izziņas forma 027/u) nodot apdrošinātājiem.

Par apdrošinātāju tiesībām apstrādāt sensitīvos personas datus

DVI sniedza viedokli privātpersonai par apdrošinātāju tiesībām apstrādāt sensitīvos personas datus.

DVI konstatēja, ka likuma „Par apdrošināšanas līgumu” 21.panta otrā daļa nosaka, ka apdrošinātais nevar iebilst pret apdrošinātāja prasību konstatēt un novērtēt zaudējumu apjomu, to rašanās apstākļus, kā arī pret prasību iesniegt apdrošinātājam visus pie sevis esošos dokumentus, kas raksturo apdrošinātā riska iestāšanos un tā izraisītos zaudējumus, tai skaitā dokumentus, kas satur sensitīvos personas datus par trešajām personām un komercnoslēpumu. Apdrošinātais sniedz arī citu savā rīcībā esošo informāciju, kuru pieprasījis apdrošinātājs, kā arī pilda citus apdrošināšanas līgumā paredzētos pienākumus. Šī tiesību norma nosaka vispārējo pienākumu apdrošinātājam iesniegt dokumentus apdrošinātājam, taču attiecībā uz sensitīvo datu pieprasīšanu un datu subjekta tiesībām tos sniegt apdrošinātājam ir piemērojamas FPDAL prasības, proti, FPDAL 11.pantā noteiktajos gadījumos.

Savukārt likuma „Par apdrošināšanas līgumu” 21.panta otrajā daļā minētie sensitīvie dati attiecas uz tām apdrošinātājām personām, kuras pieprasa apdrošināšanas atlīdzību saistībā ar tādu apdrošināšanas gadījumu, kad citai personai ir nodarīti zaudējumi, piemēram, ārsta profesionālās

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

00 10 11 001 0 00111 01 111 110 0001 0 1 00 1101 00 11
11 0 111 01 01 01 00 01 01 0 1 0 10 001 110 0110 1 0 1

darbības apdrošināšanas gadījumā. Šādas sensitīvo personas datu apstrādes tiesiskais pamats ir FPDAL 11.panta 12.punkts, kas nosaka, ka sensitīvu personas datu apstrāde ir atļauta, ja personas datu apstrāde nepieciešama fiziskās vai juridiskās personas tiesību vai likumisko interešu aizsardzībai, pieprasot atlīdzību saskaņā ar apdrošināšanas līgumu. Arī likuma „Par apdrošināšanas līgumu” pārejas noteikumu 7.punkts nosaka, ka grozījumi šā likuma 21.panta otrajā daļā attiecībā uz sensitīvo personas datu un komercnoslēpumu saturošu dokumentu iesniegšanu apdrošinātājam, kā arī likuma 21.panta trešā daļa ir piemērojama pēc attiecīgu grozījumu spēkā stāšanās Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumā un FPDAL 11.pantā, kura 12.punkts nosaka, ka sensitīvo personas datu apstrādi var veikt, ja personas datu apstrāde nepieciešama fiziskās vai juridiskās personas tiesību vai likumisko interešu aizsardzībai, pieprasot atlīdzību saskaņā ar apdrošināšanas līgumu. Tādējādi apdrošinātājiem nav tiesību pieprasīt, lai apdrošinātie (datu subjekti) sniegtu sensitīvos personas datus par sevi, pamatojot šādu prasību ar likuma „Par apdrošināšanas līgumu” 21.panta otro daļu. Savukārt apdrošinātājam ir tiesības pieprasīt, lai apdrošinātais (datu subjekts) sniegtu sensitīvos personas datus par sevi, ja par to apdrošinātais un apdrošinātais ir vienojušies līgumā.

Vienlaicīgi FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punkts nosaka, ka personas datu apstrādi var veikt tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā. Tas nozīmē, ja apdrošinātais tiesiski apstrādā sensitīvos personas datus, kurus ir iesniedzis apdrošinātais konkrētam mērķim, apdrošinātājam sensitīvie dati ir jāiznīcina, kad ir sasniegts personas datu apstrādes mērķis, piemēram, izmaksāta apdrošināšanas atlīdzība, kuras izmaksāšanai bija nepieciešami sensitīvie personas dati, lai konstatētu apdrošināšanas gadījuma iestāšanos.

Par personas datu un fotogrāfijas publicēšanu laikrakstā bez datu subjekta piekrišanas

DVI sniedza viedokli privātpersonai vai ir atļauts publicēt laikrakstā personas datus un personas fotogrāfijas bez datu subjekta atļaujas.

DVI norādīja, ka FPDAL nosaka, ka personas datus ir atļauts apstrādāt FPDAL 7.pantā, 11.pantā un 13.¹ pantā minētajos gadījumos. Savukārt FPDAL 5.panta pirmā daļa nosaka, ka FPDAL 7., 8., 9. un 11.pants netiek piemērots, ja personas dati ir apstrādāti žurnālistiskām vajadzībām saskaņā ar likumu „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem”, mākslinieciskām vai literārām vajadzībām un ja likumā nav noteikts citādi. Saskaņā ar likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 24.panta pirmās daļas 1.un 2.punktu žurnālistam ir tiesības vākt informāciju jebkādā ar likumu neaizliegtā veidā un

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

no jebkura ar likumu neaizliegta informācijas avota, kā arī izplatīt ziņas, izņemot tās, kas nav izplatāmas saskaņā ar šā likuma 7.pantu.

Saskaņā ar FPDAL 5.panta otro daļu, pirms personas datu publikācijas, masu informācijas līdzekļiem ir uzlikts pienākums izvērtēt, kura no tiesībām (tiesība uz privātās dzīves neaizskaramību vai vārda brīvību) ir prioritāra un šī tiesību norma ir jāskata kopsakarā ar FPDAL 32.pantu, kas nosaka – ja, pārkāpjot šo likumu, personai nodarīts kaitējums vai radīti zaudējumi, tai ir tiesības saņemt atbilstīgu atlīdzinājumu. Tādējādi morālā kaitējuma konstatēšanas pamatā ir personas subjektīvā attieksme pret publicētās informācijas apjomu, veidu un saturu, kas vai nu sakrīt ar masu informācijas līdzekļa viedokli par privātās dzīves neaizskaramības samērojamību ar tiesībām uz vārda brīvību, vai arī nesakrīt.

Nemot vērā FPDAL 29.panta trešās daļas 2.punktā noteikto, DVI kompetencē ir pieņemt lēmumus un izskatīt sūdzības, kas saistītas ar personas datu aizsardzību un tā nav tiesīga izvērtēt, vai masu informācijas līdzekļi, publicējot informāciju, ir ievērojuši personas privātās dzīves neaizskaramības un vārda brīvības samēru. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments 2007.gada 9.jūlija spriedumā lietā Nr.SKA-346/2007 arī ir atzinis, ka personas privātās dzīves, goda un cieņas aizskārums ir privāto tiesību joma un ka situācijā, kad personas dati ir izmantoti, iespējams aizskarošā veidā, tas, vai līdz ar to pieļauts personas privātās dzīves, goda un cieņas aizskārums, nav DVI, bet gan vispārējās jurisdikcijas tiesas kompetences jautājums. DVI nebija arī tiesīga iegūt informāciju par to, kā laikraksts ir ieguvis personas datus, kā arī personas fotogrāfiju, jo pamatojoties uz likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 22.pantā noteikto, masu informācijas līdzeklis var nenorādīt informācijas avotu, bet uzdot norādīt informācijas avotu var tikai tiesa. Tādējādi, ja laikrakstā publicētās informācijas rezultātā ir aizskarta personas cieņa vai nodarīts kaitējums (arī morālais kaitējums), personai ir iespēja savu aizskarto interešu aizstāvībai vērsties tiesā.

Par kriminālprocesā iegūtās informācijas publicēšanu neidentificējot datu subjektu

Privātpersona lūdza DVI sniegt viedokli par pirmstiesas iestādes un pirmstiesas kriminālprocesa virzītāja rīcību izpaužot un publicējot kriminālprocesā iegūto informāciju pēc kuras ir iespējams identificēt datu subjektu, un minētās informācijas, kas ļauj identificēt datu subjektu, publicēšanu. Iestādes preses relizē tika publicēta informācija par aizdomās turamās valsts amatpersonas transportlīdzekļu nosaukumiem un modeļiem.

DVI norādīja, ka FPDAL 2.panta 3.punkts nosaka, ka personas dati ir jebkāda informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisko personu. Tas nozīmē, ka informācijai ir jāattiecas uz fizisko personu tādā mērā,

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

ka pēc tās ir iespējams identificēt konkrētu fizisko personu, kuru var uzskatīt par identificētu, ja personu grupā tā ir atšķirama no visiem pārējiem grupas locekļiem. Lai noteiktu, vai persona ir identificējama un konkrēta informācija ir personas dati, ir jāņem vērā līdzekļi, kurus, iespējams, pamatoti izmantotu vai nu pārzinis, vai jebkura cita persona, lai identificētu konkrētu personu.

Attiecībā uz iestādes preses relizē minētajiem transportlīdzekļu nosaukumiem un modeļiem, DVI konstatēja, ka informācija par transportlīdzekļu īpašniekiem tiek uzturēta Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā. Saskaņā ar Ceļu satiksmes likuma 14.¹panta pirmo daļu informācija par fiziskajai personai piederošu transportlīdzekli, identificējot personas datus, ir ierobežotas pieejamības informācija, un to var iegūt tiesībaizsardzības iestādes, valsts un pašvaldību iestādes, kā arī Ministru kabineta noteiktas personas, kurām informācija nepieciešama darba vai dienesta funkciju veikšanai. Tādējādi masu informācijas līdzekļiem ir liegta iespēja saņemt transportlīdzekļu īpašnieku personas datus no minētā reģistra. Turklāt bija jāņem vērā, ka saikni starp konkrēto transportlīdzekli un tā īpašnieku identificē transportlīdzekļa valsts reģistrācijas numurs, kas nav norādīts minētajā preses relizē. Transportlīdzekļu nosaukumi un modeļi paši par sevi neidentificē tā īpašniekus. Jāņem vērā arī, ka lielākoties transportlīdzekļi ir ar vienādiem nosaukumiem un modeļiem.

Saskaņā ar likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 24.panta pirmās daļas 6.punktu valsts amatpersonai informācija par piederošajiem reģistrējamajiem transportlīdzekļiem, kā arī tiem transportlīdzekļiem, kuri ir tās valdījumā, lietošanā vai kurus tā iegādājusies uz līzings līguma pamata, ir jānorāda valsts amatpersonas deklarācijā. Atbilstoši likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 26.panta pirmajai daļai, lai nodrošinātu personu datu aizsardzību, deklarācijās ir publiski pieejamā un publiski nepieejamā daļa. Saskaņā ar minētā likuma 26.panta trešo daļu publiska pieejamība šā likuma izpratnē ir masu saziņas līdzekļu darbinieku, kā arī citu personu tiesības iepazīties ar jebkuras valsts amatpersonas deklarācijām, kā arī publicēt tajās ietvertās ziņas. Savukārt minētā likuma 26.panta sestā daļa nosaka, ka valsts amatpersonu deklarācijās norādītos publiskojamos datus publicē elektroniskā veidā. Tādējādi minētā informācija tiek publiskota arī VID interneta mājas lapā un jebkura persona var iepazīties ar amatpersonas deklarācijas publisko daļu.

VID interneta mājas lapā netiek nodrošināta iespēja sameklēt konkrētu amatpersonu pēc tai piederoša transportlīdzekļa, amatpersonas amata nosaukuma vai iestādes, kurā tā strādā. Tika konstatēts, ka VID interneta mājas lapā publiski pieejamajās valsts amatpersonas deklarācijās norādītā informācija par transportlīdzekļiem nesakrīt ar iestādes preses relizē norādītajiem transportlīdzekļu nosaukumiem un modeļiem.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

Nemot vērā minēto DVI secināja, ka iestādes preses relizē norādītie transportlīdzekļu nosaukumi un modeļi nav uzskatāmi par personas datiem FPDAL izpratnē, kā rezultātā minētās preses relizes publicēšana nav uzskatāma par personas datu apstrādi FPDAL izpratnē.

Par pieteikšanos komerciālu paziņojumu saņemšanai

DVI sniedza viedokli elektronisko sakaru komersantam par iespēju savu pakalpojumu lietotājiem pieteikties komerciālo paziņojumu saņemšanai, izsūtot īsziņu ar informāciju, atbildot uz kuru, pakalpojumu lietotājs varēs pieteikties komerciālas informācijas saņemšanai.

DVI informēja elektronisko sakaru komersantu, ka Informācijas sabiedrības pakalpojumu likuma 9.panta pirmā daļa nosaka, ka aizliegts izmantot komerciāla paziņojuma sūtīšanai automātiskās zvanīšanas (galiekārtu) sistēmas, kas darbojas bez cilvēka līdzdalības (automātiskās izsaukumierīces), elektronisko pastu vai faksa aparātus (faksimilus), kurus izmantojot iespējams individuāls kontakts ar pakalpojuma saņēmēju, ja pakalpojuma saņēmējs iepriekš nav devis brīvu un nepārprotamu piekrišanu. Tādējādi elektronisko sakaru komersants ir tiesīgs sūtīt komerciālus paziņojumus, ja ir saņēmis brīvu un nepārprotamu pakalpojuma saņēmēja piekrišanu.

Informācijas sabiedrības pakalpojumu likuma 1.panta 3.punkts nosaka, ka komerciāls paziņojums ir jebkāds paziņojums elektroniskā veidā, kas paredzēts tiešai vai netiešai preču vai pakalpojumu reklamēšanai vai arī tāda komersanta, organizācijas vai personas tēla reklamēšanai, kas veic komercdarbību, saimniecisku darbību vai reglamentēto profesionālo darbību. Par komerciālo paziņojumu neuzskata informāciju, kas dod iespēju tieši piekļūt vispārējai informācijai par pakalpojuma sniedzēju un tā darbību. Tādējādi, ja elektronisko sakaru komersants plāno pakalpojuma saņēmēja piekrišanu iegūt ar mobilā tālruņa īsziņas palīdzību, pirms tam nosūtīt informatīvu īsziņu, atbildot uz kuru, pakalpojuma saņēmējs varēs pieteikties komerciālu paziņojumu saņemšanai, un lai minētā īsziņa nebūtu uzskatāma par komerciālu paziņojumu, šajā īsziņā iekļaujamajai informācijai būtu jāattiecas tikai uz pakalpojuma saņēmēja informēšanu par piekrišanas sniegšanas iespēju, vienlaicīgi arī norādot informāciju par iespēju un kārtību, kā atteikties no komerciālu paziņojumu saņemšanas.

Par personas datu, kas saistīts ar informācijas par būvniecības iecerēm publicēšanu

DVI sniedza privātpersonai un pašvaldībai atzinumu par personas datu apstrādi, ko veic pašvaldība savā interneta mājas lapā, publicējot fizisko

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

personu vārdus, uzvārdus, tiem piederošo nekustamo īpašumu adreses, to kadastra numurus u.c. informāciju.

DVI konstatēja, ka Būvniecības likuma 7.panta pirmās daļas 5.punkts un citas šī likuma normas, kā arī citi normatīvie akti precīzi nenosaka publicējamās informācijas apjomu. Tādējādi publiskojot Būvniecības likuma 7.panta pirmās daļas 5.punktā noteikto informāciju ir jāņem vērā šīs informācijas publiskošanas mērķis saskaņā ar FPDAL prasībām.

Ņemot vērā Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumu Nr.238 „Ekonomikas ministrijas nolikums” 5.3.4.apakšpunktā un Būvniecības 4.panta pirmajā daļā noteikto, DVI lūdza Ekonomikas ministrijai sniegt informāciju par personas datu publiskošanu, kas tiek veikta pamatojoties uz Būvniecības likuma 7.panta pirmās daļas 5.punktu.

Ekonomikas ministrija norādīja, ka būvniecība ir saistīta ne tikai ar personas tiesībām izmantot savu īpašumu, bet arī skar sabiedrības intereses, jo var ietekmēt apkārtējo vidi, iedzīvotājus un viņu likumiskās intereses, kā arī būvniecības procesā tiek izdoti administratīvie akti, kas var ietekmēt trešo personu tiesības vai tiesiskās intereses, tādējādi dodot tiesības trešajām personām būvniecības procesā pieņemt administratīvos aktus apstrīdēt un pārsūdzēt Administratīvā procesa likuma noteiktajā kārtībā. Ekonomikas ministrija informēja, ka informācijas par būvniecības iecerēm publiskošana ir saistīta arī ar Latvijas Republikas Satversmes 115.pantā valstij uzlikto pienākumu sniegt ziņas par vides stāvokli, jo jebkura būvniecības iecere lielākā vai mazākā mērā ietekmē vidi. Vienlaicīgi Ekonomikas ministrija norādīja, ka normatīvie akti precīzi nenosaka publicējamās informācijas apjomu, taču no tās galvenokārt ir nepieciešams identificēt paredzētās būvniecības veidu un norises vietu.

Ņemot vērā minēto un Būvniecības likuma 7.panta pirmās daļas 5.punktā paredzētās informācijas publiskošanas mērķi, DVI konstatēja, ka, publiskojot informāciju saskaņā ar Būvniecības likuma 7.panta pirmās daļas 5.punktu, nebija tiesiska pamata publiskot personu datus.

7. Komerčiālu paziņojumu sūtīšanas uzraudzība

Saskaņā ar Informācijas sabiedrības pakalpojumu likuma (turpmāk - ISPL) 12.pantu DVI ir pienākums uzraudzīt komerčiālu paziņojumu sūtīšanu.

2009.gadā DVI saņēma vairāk kā 60 rakstiskas sūdzības par komerčiālu paziņojumu sūtīšanu, iespējams pārkāpjot ISPL noteikumus. Sūdzības galvenokārt tika iesniegtas par komerčiālu paziņojumu sūtīšanu, izmantojot elektronisko pastu, tomēr salīdzinoši ar 2008.gadu 2009.gadā pieauga arī sūdzību skaits par komerčiālu paziņojumu sūtīšanu uz mobilajiem tālruniem īsziņu (SMS) veidā.

Pārbaūžu rezultātā DVI 2009.gadā piemēroja 6 administratīvos sodus – 2 brīdinājumus un 4 naudas sodus apmērā no Ls 500 līdz Ls 2500. Tomēr ne visos gadījumos DVI piemēro administratīvos sodus par ISPL pārkāpšanu, sūtīt komerčiālus paziņojumus – 2009.gadā DVI gandrīz 200 reizes rakstiski informēja komerčiālo paziņojumu sūtītājus par ISPL noteikto komerčiālo paziņojumu sūtīšanas kārtību un nosacījumiem un skaidroja tos. Komerčiālo paziņojumu sūtītājiem ir iespēja arī pašiem vērsties DVI un saņemt konsultāciju par komerčiālo paziņojumu sūtīšanas nosacījumiem un kārtību, tomēr vairāk DVI ir vērsušies komerčiālo paziņojumu saņēmēji ar jautājumiem par iespēju izvairīties no nevēlamu komerčiālo paziņojumu saņemšanu.

DVI 2009.gadā vairākkārt ir konstatējusi, ka, sūtīt komerčiālus paziņojumus, tiek pārkāpts gan ISPL, gan FPDAL. Piemēram, viesnīca saviem bijušajiem apmeklētājiem nosūtīja elektroniskā pasta vēstules ar informāciju par viesnīcas jaunumiem. Šādi rīkojoties viesnīca pārkāpa ISPL 9.pantu (komerčiāla paziņojuma nosūtīšana bez pamata un nedodot iespēju saņēmējiem atteikties no turpmāku komerčiālu paziņojumu saņemšanas), kā arī FPDAL 7.pantu – komerčiālais paziņojums tika nosūtīts, visiem tā saņēmējiem atklājot visu saņēmēju elektroniskā pasta adreses, tādējādi viesnīca bez FPDAL 7.pantā noteiktā tiesiskā pamata izpauda trešajām personām fizisku personu vārdus, uzvārdus, darba vietas, elektroniskā pasta adreses un informāciju, ka šīs personas ir izmantojušas konkrētās viesnīcas pakalpojumus.

Vairākās pārbaudes lietās DVI 2009.gadā bija jāpamato, ka konkrētais paziņojums ir atzīstams par komerčiālo paziņojumu ISPL 1.panta 3.punkta izpratnē. Piemēram, elektronisko sakaru komersants (turpmāk - Komersants), nosūtīt ar elektronisko pastu saviem klientiem rēķinus par elektronisko sakaru pakalpojumiem, elektroniskā pasta vēstulēm pievienoja informāciju par jaunākajiem Komersanta piedāvātajiem pakalpojumiem un precēm. Komersants neatzina, ka šie sūtījumi ir komerčiāli paziņojumi ISPL izpratnē un līdz ar to, ka to nosūtīšanai bija nepieciešams ISPL 9.pantā noteiktais tiesiskais pamats.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

ISPL 1.panta 3.punkts nosaka – „Komerčiāls paziņojums - jebkāds paziņojums elektroniskā veidā, kas paredzēts tiešai vai netiešai preču vai pakalpojumu reklamēšanai vai arī tāda komersanta, organizācijas vai personas tēla reklamēšanai, kas veic komercdarbību, saimniecisku darbību vai reglamentēto profesionālo darbību, ir komerčiāls paziņojums. Par komerčiālo paziņojumu neuzskata informāciju, kas dod iespēju tieši piekļūt vispārējai informācijai par pakalpojuma sniedzēju un tā darbību (domēna vārds vai elektroniskā pasta adrese)”.

Saskaņā ar Reklāmas likuma 1.pantu reklāma ir ar saimniecisko vai profesionālo darbību saistīts jebkuras formas vai jebkura veida paziņojums vai pasākums, kura nolūks ir veicināt preču vai pakalpojumu (arī nekustamā īpašuma, tiesību un saistību) popularitāti vai pieprasījumu pēc tiem.

DVI konstatēja, ka uz Komersanta sūtījumiem neattiecas ISPL 1.panta 3.punkta 2.teikums, kas nosaka, kāda informācija nav komerčiāls paziņojums, un ka Komersanta sūtījumi ietvēra informāciju, kuras nolūks bija veicināt Komersanta pakalpojumu un preču popularitāti un pieprasījumu pēc tiem, tādējādi Komersanta sūtījumi bija paredzēti Komersanta pakalpojumu un preču reklamēšanai.

Komersants DVI paskaidroja: „Sūtījumi nav uzskatāmi par komerčiāliem paziņojumiem, jo to ietvaros informācija par precēm un pakalpojumiem tika nosūtīta kopā ar klienta pasūtīto un klientam nepieciešamo informāciju – rēķinu. Tāpēc nevar uzskatīt, ka klients ir nepamatoti traucēts ar komerčiālu informāciju, jo pamatsūtījums ir informācija par rēķinu. Rēķinu par elektronisko sakaru pakalpojumiem nosūtīšanu regulē Elektronisko sakaru likums un Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas izdotie noteikumi. Nevienam no iepriekš minētajiem normatīvajiem aktiem neaizliedz rēķinam pievienot informāciju par citām precēm un pakalpojumiem.”.

DVI konstatēja, ka saskaņā ar Elektronisko sakaru likuma 3.panta trešo daļu Elektronisko sakaru likums neattiecas uz informācijas sabiedrības pakalpojumu sniegšanu. Savukārt saskaņā ar ISPL 1.panta 2.punktu un 2.panta pirmo daļu komerčiālu paziņojumu sūtīšana ir viens no informācijas sabiedrības pakalpojumiem, kuru sniegšanu nosaka ISPL. Tādējādi Komersantam ir pienākums ievērot Elektronisko sakaru likumu un, ja tiek sniegti informācijas sabiedrības pakalpojumi, piemēram, tiek sūtīti komerčiāli paziņojumi, ir jāievēro arī ISPL. Līdz ar to nav pamatots Komersanta arguments, ka Elektronisko sakaru likums vai Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas noteikumi neaizliedz rēķinam pievienot informāciju par citām precēm un pakalpojumiem.

Papildus tam DVI konstatēja, ka ISPL 1.panta 3.punkts nosaka minimālās informācijas pazīmes, kurām pastāvot informācija ir atzīstama par komerčiālu paziņojumu. Komersanta sūtījumos ietvertā informācija atbilda visām ISPL

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

1.panta 3.punktā minētajām pazīmēm, tādējādi tie ir atzīstami par komerciāliem paziņojumiem, neskatoties uz to, ka sūtījumi ietvēra arī citu informāciju, kura atsevišķi neatbilst ISPL 1.panta 3.punktā minētajā pazīmēm. Ņemot vērā iepriekš minēto, DVI atzina par nepamatotu Komersanta argumentu, ka sūtījumi nav uzskatāmi par komerciāliem paziņojumiem, jo to ietvaros informācija par Komersanta precēm un pakalpojumiem tika nosūtīta kopā ar klienta pasūtīto un klientam nepieciešamo informāciju – rēķinu.

DVI papildus tam Komersantam paskaidroja, ka, pievienojot rēķinam papildu informāciju, kas neattiecas uz rēķinu, palielinās kopējais elektroniskā pasta vēstules apjoms, kas var radīt traucējumus elektronisko sakaru tīklos un gala iekārtās, kā arī šāda rīcība apgrūtina rēķina saņēmējam iespēju uztvert elektroniskā pasta vēstulē ietvertu informāciju – ir jāiepazīstas ar visu informāciju, lai spētu izvērtēt, vai un kura informācija ir nepieciešama, vai un kura informācija attiecas uz rēķinu. Ņemot vērā iepriekš minēto, DVI atzina par nepamatotu Komersanta argumentu, ka klients nav nepamatoti traucēts ar komerciālu informāciju, jo tā tika nosūtīta kopā ar rēķinu.

Ņemot vērā iepriekš minēto, DVI konstatēja, ka Komersanta sūtījumi bija komerciāli paziņojumi ISPL 1.panta 3.punkta izpratnē un ka līdz ar to bija nepieciešams ISPL 9.pantā noteiktais tiesiskais pamats to nosūtīšanai.

Grozījumi ISPL, kuri stājās spēkā 2009.gada 1.jūlijā, būtiski ietekmēja DVI darbu 2009.gadā un to ietekmēs arī turpmāk.

Grozījumi ISPL 9.pantā noteica atšķirīgu komerciālo paziņojumu sūtīšanas kārtību atkarībā no tā, vai komerciālā paziņojuma saņēmējs ir fiziska vai juridiska persona. Šobrīd spēkā esošā ISPL 9.panta redakcija nosaka, ka fiziskai personai komerciālu paziņojumu ir atļauts sūtīt, ja saskaņā ar ISPL 9.panta pirmo vai trešo daļu tā iepriekš ir devusi piekrišanu komerciālā paziņojuma saņemšanai („opt in” princips) vai ja pastāv visi ISPL 9.panta otrās daļas nosacījumi („soft opt in” princips) - komerciāls paziņojums tiek sūtīts bijušajiem klientiem par līdzīgām precēm/pakalpojumiem, tiek nodrošināta atteikšanās iespēja no turpmāku komerciālu paziņojumu saņemšanas, kā arī jau sākotnēji klients nav iebildis komerciālu paziņojumu saņemšanai. Savukārt juridiskai personai komerciālu paziņojumu var sūtīt, nesaņemot tās piekrišanu, bet nodrošinot tai iespēju atteikties no turpmāku komerciālu paziņojumu saņemšanas un šo atteikšanos ņemot vērā („opt out” princips). Tādējādi būtiski palielinājās tiešā mārketinga īstenošanas iespējas, kam ir liela nozīme apstākļos, kad komersantu finanšu iespējas ir ierobežotas.

Grozījumi ISPL 9.pantā plašāk ir skaidroti DVI rekomendācijā „Komerciālu paziņojumu sūtīšana”, kura ir pieejama DVI mājas lapā un kura tika izstrādāta 2008.gadā, bet, ņemot vērā grozījums ISPL, papildināta 2009.gadā.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

0010 110010 0011101111 11000010100 11010011
1101110101 0100010101010001110011101

Grozījumi tika veikti arī ISPL 13.pantā – tas tika papildināts ar sesto daļu, saskaņā ar kuru uzraudzības iestādei, tai skaitā DVI, ir pienākums veikt pārbaudi par ISPL 9.panta ievērošanu, ja viena gada laikā viens pakalpojuma saņēmējs ir saņēmis vismaz 10 komerciālus paziņojumus no viena pakalpojuma sniedzēja, kas nosūtīti iespējams neatbilstoši ISPL 9.pantam, un ja pakalpojuma saņēmējs ir iesniedzis uzraudzības iestādei par to sūdzību. Līdz ar to DVI vairs nav pienākums, bet ir tiesības veikt pārbaudi par viena vai pāris aizliegtu komerciālu paziņojumu nosūtīšanu. Tādējādi DVI ir iespēja lielāku uzmanību veltīt masveida un regulāru komerciālo paziņojumu sūtītājiem, kuru rīcība būtiski aizskar komerciālo paziņojumu saņēmējus, nevis ir pienākums veikt pārbaudi un piemērot sodu personai, kura ir nosūtījusi vienu vai pāris komerciālos paziņojumus vienai vai pāris personām.

8. Uzticama sertifikācijas pakalpojumu sniedzēja darbības uzraudzība

2009.gada 27.maijā ar DVI lēmumu tika akreditēts jauns uzticama sertifikācijas pakalpojuma sniedzējs (USPS) – VAS „Latvijas Valsts Radio un Televīzijas centrs” (turpmāk – LVRTC), kurš pārņēma USPS VAS „Latvijas Pasts” saistības, un VAS „Latvijas Pasts” pārtrauca uzticama sertifikācijas pakalpojuma sniegšanu.

LVRTC pārņemot pakalpojuma sniegšanu nodrošināja VAS „Latvijas Pasts” iepriekš izsniegto sertifikātu (e-parakstu) darbību pilnā apjomā bez traucējumiem lietotājiem un sertifikātu darbībā. Visi VAS „Latvijas Pasts” iepriekš izsniegtie sertifikāti ir derīgi līdz to derīguma termiņa beigām, kā arī LVRTC nodrošina šo sertifikātu lietošanu un pārbaudi izmantojot interneta pārlūkprogrammu vai uz datora instalējamu lietojumprogrammu tādā pašā apjomā kā LVRTC izsniegtajiem sertifikātiem. LVRTC arī tupināja nodrošināt sertifikātu pieteikšanu un saņemšanu VAS „Latvijas Pasts” pasta nodaļās.

Par LVRTC sniegtajiem uzticamajiem sertifikācijas pakalpojumiem un to drošību eksperti, kas ir iekļauti DVI apstiprinātajā sarakstā, veica sertifikācijas pakalpojumu sniegšanas informācija sistēmu, iekārtu un procedūru drošības pārbaudes un atzinumu iesniedza DVI atbilstoši Ministru kabineta 2003.gada 1.jūlija noteikumu Nr.358 „Sertifikācijas pakalpojumu sniegšanas informācija sistēmu, iekārtu un procedūru drošības pārbaudes kārtība un termiņi” prasībām. Ekspertu atzinumā tika konstatēts, ka LVRTC nodrošina pakalpojumu sniegšanu atbilstoši Elektronisko dokumentu likuma 13.panta un Ministru kabineta 2005.gada 12.jūlija noteikumu Nr.514 „Noteikumi par tehniskajām un organizatoriskajām prasībām, kādām atbilst kvalificēts sertifikāts, uzticams sertifikācijas pakalpojumu sniedzējs, droši elektroniskā paraksta radīšanas līdzekļi, kā arī kārtību, kādā veicama droša elektroniskā paraksta verificēšana” prasībām.

Sūdzības par USPS darbību 2009.gadā DVI netika saņemtas.

9. Datu aizsardzības uzraudzība elektronisko sakaru nozarē

Saskaņā ar Elektronisko sakaru likuma 4.panta ceturto daļu datu aizsardzību elektronisko sakaru nozarē uzrauga DVI. Lai nodrošinātu minēto uzraudzību, DVI ir FPDAL noteiktās tiesības. Papildus FPDAL noteiktajam, DVI Ministru kabineta noteiktajā kārtībā un apjomā reizi gadā apkopo statistisko informāciju par pirmstiesas izmeklēšanas iestāžu, operatīvās darbības subjektu, valsts drošības iestāžu, prokuratūras un tiesas pieprasījumiem saņemt no elektronisko sakaru komersantiem saglabājamus datus un par šo datu izsniegšanu.

DVI 2009.gadā tika saņemtas 10 iedzīvotāju sūdzības par elektronisko sakaru komersantu rīcību. No tām 1 sūdzība bija par to, ka komersants iespējams neatbilstoši Elektronisko sakaru likumam (ESL) un FPDAL nodod mobilo tālruņu numurus un 1 sūdzība par to, ka elektronisko sakaru komersants iespējams pārkāpj FPDAL un ESL - abos gadījumos ESL un FPDAL pārkāpumi netika konstatēti. Vairākas sūdzības bija par to, ka komersanti sūta nevēlamus komerciālus paziņojumus, pārkāpjot Informācijas sabiedrības pakalpojumu likumu. Šajās lietās DVI piemēroja divus administratīvos sodus. Pārējās sūdzībās bija norādīts, ka komersanti neievēro FPDAL, nosūtot uz nepareizu adresi, kopējot pasēs, nepamatoti nododot klienta parādsaistību piedziņas tiesības trešajām personām, kur DVI konstatēja vienu pārkāpumu un piemēroja vienu administratīvo sodu.

DVI 2009.gada ietvaros veica pārbaudes nacionālā līmenī saskaņā ar Direktīvas 95/46/EK par personas datu aizsardzību 29.panta darba grupas iniciatīvu, lai izvērtētu elektronisko sakaru komersantu un informācijas pakalpojumu sniedzēju pienākumu īstenošanu, kas izriet no Elektronisko sakaru likuma (balstoties uz e-Privātuma Direktīvu 2002/58/EK un Noslodzes datu Direktīvu 2006/24/EK) un nosūtīja Eiropas Komisijai pārskatu par pārbaužu rezultātiem. Informāciju par pārbaudēm pēc DVI iniciatīvas elektronisko komersantu veiktajā personas datu apstrādē skatīt pārskata 5.nodaļā – Pārbaudes uz iestādes iniciatīvas pamata.

Veicot pārbaudes elektronisko sakaru komersantu veiktajā personas datu apstrādē tika pārbaudīti 24 komersanti un papildus pārbaudes uz vietas tika veiktas 8 lielāko komersantu telpās, pārbaužu veikšanai izvēloties komersantus no visiem elektronisko sakaru pakalpojumu veidiem – fiksētā telefonija, mobilā telefonijas un interneta pakalpojumi. Minētās pārbaudes tika veiktas pēc tirgus daļas lielāk elektronisko sakaru komersantu veiktajā personas datu apstrādē. Pārbaužu ietvaros vienam komersantam tika piemērots naudas sods par informācijas nesniegšanu.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

Konstatējot dažādu ESL un FPDAL interpretāciju attiecībā uz DVI tiesībām piekļūt saglabājamiem datiem, 2009.gadā DVI izstrādāja likumprojektu „Grozījumi Elektronisko sakaru likumā”, kas paredz DVI tiesības iegūt informāciju, kas satur saglabājamus datus, no elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzējiem, lai varētu pilnvērtīgi realizēt savas funkcijas uzraugot datu aizsardzību elektronisko sakaru nozarē saskaņā ar ESL 4.panta ceturto daļu un veicot pārbaudes saglabājamo datu apstrādē, kā arī saskaņā ar Informācijas sabiedrības pakalpojumu likuma 12.panta pirmo daļu un Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 236.10 un 204.16 pantu izskatot administratīvā pārkāpuma lietas, kas saistītas ar aizliegtu komerciālu paziņojumu sūtīšanu elektroniskā veidā. Likumprojektu plānots pieņemt 2010.gadā.

DVI pienākums ir reizi gadā apkopot statistisko informāciju par noslodzes datu pieprasījumiem elektronisko sakaru komersantu veiktajā datu apstrādē. Latvija ir viena no tām Eiropas Savienības valstīm, kas ir ieviesusi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2006/24/EK, grozot Elektronisko sakaru likumu un pieņemot Ministru kabineta 2007.gada 4.decembra noteikumus Nr.820 "Kārtība, kādā pirmstiesas izmeklēšanas iestādes, operatīvās darbības subjekti, valsts drošības iestādes, prokuratūra un tiesa pieprasa un elektronisko sakaru komersants nodod saglabājamus datus, kā arī kārtība, kādā apkopo statistisko informāciju par saglabājamo datu pieprasījumiem un to izsniegšanu". Noteikumu 12.punkts nosaka elektronisko sakaru komersanta pienākumu līdz kārtējā gada 1.februārim iesniegt DVI statistisko informāciju par saglabājamo datu pieprasījumiem, kurus iepriekšējā gadā atbilstoši Elektronisko sakaru likuma 71.1 panta pirmajai daļai iesniegušas institūcijas, prokuratūra vai tiesa. Šāda statistiskās informācijas ievākšana un apkopošana ir noteikta kā instruments Eiropas Parlamenta un Padomes 2002.gada 12.jūlija Direktīvas 2002/58/EK par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē izvērtēšanai, jo ieviešot noslodzes datu saglabāšanas prasību tiesībsargājošo iestāžu vajadzībām, lielas bažas radīja privātuma jautājums, tādēļ ar Direktīvu 2006/24/EK tika noteikts pienākums dalībvalstīm nodrošināt, ka Eiropas Komisijai katru gadu tiek iesniegta statistika par saglabājamo datu, kuri iegūti vai apstrādāti saistībā ar publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanu vai publiski pieejamu komunikāciju tīklu nodrošināšanu, pieprasījumiem tiesībsargājošo iestāžu vajadzībām. Komisija, ņemot vērā elektronisko komunikāciju tehnoloģiju attīstību un statistiku, ne vēlāk kā līdz 2010.gada 15. septembrim iesniegs Eiropas Parlamentam un Padomei Direktīvas 2006/24/EK piemērošanas izvērtējumu un izvērtējumu par tās ietekmi uz ekonomiskā procesa dalībniekiem un patērētājiem, lai noteiktu, vai ir nepieciešams grozīt Direktīvas 2006/24/EK noteikumus, jo

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

īpaši attiecībā uz apstrādātajiem datu veidiem un saglabāšanas periodiem. Jāņem vērā, ka šādu noslodzes datu uzglabāšana, kas nav nepieciešama telekomunikācijas pakalpojumu nodrošināšanai, ir uzskatāma par būtisku iejaušanos personas privātajā dzīvē, taču patreiz ir atzīta par nepieciešamu smagu noziegumu izmeklēšanā.

2009.gadā DVI veica iepriekš minēto statistikas datu apkopošanu par saglabājamo datu pieprasījumiem un par šo datu izsniegšanu. Statistikas datus iesniedza 88 komersanti kopumā par 26 096 pieprasījumiem. Sagatavotā informācija saskaņā ar Direktīvas 2006/24/EK 10.pantu tika nosūtīta Eiropas Komisijai.

10. Dalība tiesvedības procesos

10.1. DVI lēmumu un faktiskās rīcības pārsūdzēšana un 2009.gadā izskatītās lietas

FPDAL 29.pants nosaka DVI tiesības likumā noteiktajā kārtībā uzlikt administratīvos sodus par pārkāpumiem personas datu apstrādē. Saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 236.¹⁰ pantu DVI izskata administratīvo pārkāpumu lietas par:

- 1) nelikumīgām darbībām ar fiziskās personas datiem,
- 2) informācijas nesniegšanu datu subjektam,
- 3) fiziskās personas datu apstrāde bez reģistrēšanas,
- 4) informācijas nesniegšanu Datu valsts inspekcijai,
- 5) personu neakreditēšanos Datu valsts inspekcijā,
- 6) komerciāla paziņojuma sūtīšanas aizlieguma pārkāpšanu.

Atbilstoši FPDAL 29.pantam DVI ir arī tiesīga pieņemt lēmumus par:

- 1) personas datu apstrādes reģistrēšanu,
- 2) datu bloķēšanu, kļūdainu vai nelikumīgi iegūtu datu izdzēšanu vai iznīcināšanu,
- 3) noteikt pastāvīgu vai pagaidu aizliegumu datu apstrādei,
- 4) personas datu apstrādes reģistrācijas apliecības anulēšanu, ja pārbaudot personas datu apstrādi, konstatēti pārkāpumi.
- 5) Saskaņā ar Elektronisko dokumentu likuma 20.un 21. pantu Datu valsts inspekcijai pienākums pieņemt lēmumus par:
  - 6) sertifikācijas pakalpojumu sniedzēju akreditēšanu,
  - 7) neatbilstību šim likumam, citiem normatīvajiem aktiem, uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniedzēju reģistrā iekļautajiem sertifikācijas pakalpojumu sniegšanas noteikumiem vai sertifikācijas pakalpojumu sniegšanas informācijas sistēmu, iekārtu un procedūru drošības aprakstam, novēršanu,
  - 8) sertifikācijas pakalpojumu sniedzēja akreditācijas anulēšanu.

Minētos lēmumus un DVI faktisko rīcību var pārsūdzēt tiesā saskaņā ar FPDAL 20.pantu, Elektronisko sakaru likuma 21.panta astoto daļu, Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksu un Administratīvā procesa likumu.

2009.gadā četri DVI lēmumi no 58 lēmumiem, ar kuriem tika uzlikts administratīvais sods, tika apstrīdēti Administratīvajā rajona tiesā.

Administratīvajā rajona tiesa 2009.gadā tika skatītas kopumā deviņas lietas, kurās tika pārsūdzēti iepriekšējo gadu DVI lēmumi:

- 1) trijās lietās tika atstāti spēkā DVI pieņemtie lēmumi;

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

2) četrās lietās tika atstāti spēkā DVI pieņemtie lēmumi, nosakot mazāku soda mēru;

3) divās lietās tika apmierināti prasītāju pieteikumi.

No 2009.gadā tiesā skatītajām lietām piecas lietas bija saistībā ar DVI pieņemtajiem lēmumiem par nelikumīgām darbībām ar fiziskās personas datiem (Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 204.⁷ pants) un divas lietas tika skatītas saistībā ar DVI pieņemtajiem lēmumiem par informācijas nesniegšanu DVI (Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 204.¹⁰ pants), kā arī divas lietas tika skatītas par DVI atteikšanos ierosināt administratīvās lietas.

Rīgas rajona tiesā skatīja DVI pieteikumu par tiesu izpildītāja atteikumu uzsākt DVI lēmuma par uzliktā administratīvā naudas soda piespiedu izpildi. Rīgas rajona tiesa noraidīja DVI pieteikumu, taču DVI pārsūdzot šo lēmumu, Rīgas Apgabaltiesa nolēma apmierināt DVI pieteikumu un atzina par prettiesiskām tiesu izpildītāja darbības, ar kurām tiesu izpildītājs atteica uzsākt DVI lēmuma piespiedu izpildi.

10.2. Tiesas spriedumu apskats

10.2.1. Par krimināllietas informācijas iegūšanu un nodošanu

Administratīvā rajona tiesa skatīja DVI lēmumu ar kuru pieteicējam bija uzlikts naudas sods par nelikumīgām darbībām ar fiziskās personas datiem. Pieteicējs, kurš vienlaicīgi bija arī privātdetektīvs, bija ieguvis no sava bijušā kolēģa policijas darbinieka krimināllietas informāciju par konkrētu personu un tālāk šo informāciju rakstiskas izziņas formā bija nodevis tālāk savam klientam, kurš šo izziņu bija iesniedzis tiesā kā pierādījumu civillietā.

Administratīvajā rajona tiesa 2009.gada 21.jūnija spriedumā lietā Nr.A42638207 skatīja jautājumu, vai pieteicēja darbībās ir saskatāmas pārkāpuma pazīmes atbilstoši Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 204.7 pantam. Tiesa secināja, ka Fizisko personu datu aizsardzības likuma 12.pants paredz, ka personas datus, kuri attiecas uz noziedzīgiem nodarījumiem, sodāmību krimināllietās (...), kā arī uz tiesas nolēmumu vai tiesas lietas materiāliem, drīkst apstrādāt tikai likumā noteiktās personas un likumā noteiktajos gadījumos. Kriminālprocesa likuma (turpmāk arī - KPL) 375.panta pirmā daļa paredz, ka kriminālprocesa laikā krimināllietā esošie materiāli ir izmeklēšanas noslēpums un ar tiem drīkst iepazīties amatpersonas, kuras veic kriminālprocesi, kā arī personas, kurām minētās amatpersonas attiecīgos materiālus uzrāda šajā likumā paredzētajā kārtībā. Savukārt šī panta otrā daļa noteic, ka pēc kriminālprocesa pabeigšanas un galīgā nolēmuma stāšanās spēkā ar krimināllietas materiāliem drīkst iepazīties tiesu, prokuratūras un izmeklēšanas iestāžu darbinieki, personas, kuru tiesības bija aizskartas konkrētajā kriminālprocesā, kā arī personas, kuras veic zinātnisko

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

darbību. Visi galīgie nolēmumi krimināllietās, nodrošinot ar likumiem noteiktās informācijas aizsardzību, ir pieejami publiski. Turklāt KPL 375.panta pirmā daļa skaidri paredz, ka ar kriminālprocesa materiāliem var iepazīties, tātad arī iegūt informāciju par personas vārdu, uzvārdu un kriminālprocesa numuru var: 1) amatpersonas, kuras veic kriminālprocesu; 2) citas personas, kurām šie materiāli tiek uzrādīti likumā noteiktā kārtībā. Tātad, gan pirmstiesas izmeklēšanas, gan tiesvedības laikā kriminālprocesā informācija par personas privāto dzīvi ir aizsargāta un tās iegūšanai ir paredzēta specifiska kārtība. Izvērtējot lietas materiālus kopsakarā ar tiesību normām tiesai nebija izdevies iegūt pierādījumus tam, ka pieteicējs būtu uzskatāms par personu, kura veic kriminālprocesu vai arī kurai būtu likumā noteiktajā kārtībā uzrādīti kriminālprocesa materiāli.

Pieteicējs tiesai bija norādījis, ka informāciju par kriminālprocesa ierosināšanas faktu pret konkrētu personu un šī kriminālprocesa numuru ieguvis no saviem bijušajiem kolēģiem tiesību aizsardzības iestādēs veicot tiesiskas darbības, kuras paredzētas Detektīvdarbības likuma 10.pantā. Uz minēto tiesa norādīja, ka vērtējot minēto tiesību normu kopsakarā ar publisko tiesību principiem „atļauts ir tikai tas, kas ir atļauts” tiesa konstatē, ka detektīvam šajā tiesību normā nav noteiktas tiesības iejaukties personas privātajā dzīvē, tajā skaitā apstrādāt fiziskas personas datus.

Tādējādi izvērtējot visu iepriekšminēto kopsakarā tiesa nodibināja, ka konkrētajā gadījumā attiecībā uz pieteicēju nepastāvēja neviens tiesību normās noteikts priekšnosacījums, saskaņā ar kuru pieteicējam būtu tiesības apstrādāt konkrētas personas datus - informāciju par kriminālprocesa ierosināšanas faktu pret konkrētu personu un šī kriminālprocesa numuru.

10.2.2. Par skolnieku personas datu izmantošanu skolas uzdevumos valsts ieskaitei informātikā

Administratīvajā rajona tiesa 2009.gada 16.aprīļa spriedumā lietā Nr.A42579107 par reālu skolnieku personas datu izmantošanu skolas uzdevumos valsts ieskaitei informātikā arī skatīja jautājumu, vai pieteicēja darbībās ir saskatāmas pārkāpuma pazīmes atbilstoši Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 204.⁷ pantam.

Tiesā konstatēja, ka pieteicēja piedalījās darba grupā, kura sagatavoja uzdevumus valsts ieskaitei informātikā. Darba grupā piedalījās četri grupas dalībnieki un pieaicināts eksperts. Grupas dalībnieki sadalīja savā starpā uzdevumu sagatavošanu. Viens no grupas dalībniekiem sagatavoja uzdevumu meklēšanai Word programmā savas skolas skolēnu personas datus. Citi pārjautāja, vai uzdevumā nav fizisko personu dati, saņemot atbildi, ka skolēnu dati ir pamatīgi samaisīti. Pieteicējai radās aizdomas un viņa daļēji savu iespēju

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

robežās pārbaudīja informāciju, konstatējot, ka cita darba grupas locekļa iesniegtie dati atbilst reālām fiziskajām personām.

Tiesas ieskatā pieteicēja varēja atteikties parakstīt cita darba grupas locekļa sastādītos uzdevumus vai ziņot Izglītības satura un eksaminācijas centram vai DVI par iespējamu fiziskas personas datu aizsardzības pārkāpumu.

Nemot vērā minēto, tiesa secināja, ka, pārbaudot un ar savu parakstu apliecinot sagatavotos uzdevumus, pieteicēja ir piekritusi šo uzdevumu publicēšanai (nodošanai skolēniem izpildei). Tādējādi, pieteicēja ir prettiesiski pieļāvusi fiziskas personas nelikumīgu datu apstrādi un pamatoti saukta pie administratīvās atbildības saskaņā ar LAPK 204.7 panta pirmo daļu.

10.2.3. Par policijā reģistrēto notikumu, kas attiecas uz konkrētām personām, informācijas iegūšanu, uzglabāšanu un nodošanu komerciālos nolūkos

Administratīvajā rajona tiesa 2009.gada 25.novembra spriedumā lietā Nr.A42568906 skatīja jautājumu, vai pieteicējs pamatoti ir saukts pie administratīvās atbildības saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 204.7 pantu.

Tiesa konstatēja, ka pieteicējs ir regulāri ieguvis no policijas darbinieka personas datus no policijas notikumu reģistrācijas datu bāzes, šos personas datus apkopojis, ievadījis datu bāzē, uzglabājis un nodevis citām personām komerciāliem nolūkiem. Pieteicējs apstrīdēja, ka ir sodīts par nelikumīgām darbībām ar personas datiem kā fiziskā persona, bet bija jāsoda juridiskā persona, kurā pieteicējs ir strādājis. Savukārt tiesa secināja nav nozīmes, ka pieteicējs fizisko personu datus no policijas darbinieka faktiski saņēma juridiskās personas ofisa telpās un pieteicējs minēto datu ievākšanai izmantoja personiskos kontaktus, neslēdzot tiesiskus darījumus kā juridiskās personas pārstāvis, kas apstiprinās ar lietā esošajiem pierādījumiem. Tādējādi pieteicējs veica nelikumīgu personas datu apstrādi LAPK 204.7 panta pirmās daļas izpratnē.

10.2.4. Par informācijas nesniegšanu Datu valsts inspekcijai

Administratīvajā rajona tiesa 2009.gada 19.novembra spriedumā lietā Nr.A42502208 skatīja jautājumu, vai pieteicējs pamatoti ir saukts pie administratīvās atbildības saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 204.¹⁰ pantu.

Tiesa konstatēja, ka DVI lūdza sniegt pieteicējam informāciju, taču pieteicējs norādītajā termiņā informāciju nesniedza, bet bija sniedzis informāciju citā lietā, kurā pieteicējs pārstāvēja juridisko personu. Tiesa secināja, ka personai ir pienākums sadarboties ar iestādi un ierasties norādītajā laikā, vai arī lūgt pārcelt ierašanos uz citu piemērotāku laiku. Tiesas

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

ieskatā nav pamatots pieteicēja pārstāvja tiesas sēdē minētais, ka vainīgā persona ir sodīta un papildus informācija nav nepieciešama. Saskaņā ar LAPK 272.pantu institūcijai, izskatot administratīvā pārkāpuma lietu, jānoskaidro lietas apstākļi, kam ir nozīme pareizā lietas izlemšanā. LAPK 264.panta noteic, ka par liecinieku administratīvā pārkāpuma lietā var izsaukt jebkuru personu, kurai var būt zināmi apstākļi, kas jānoskaidro lietā. Lieciniekam ir pienākums ierasties norādītajā laikā dot patiesas liecības. Ņemot vērā minēto, tiesa secināja, ka, neskatoties uz to, ka pieteicējs jau bija sniedzis paskaidrojumu lietā, viņam bija pienākums ierasties iestādē mutvārdu paskaidrojumu sniegšanai. Līdz ar to, tiesa atzina, ka pieteicējs pamatoti saukts pie administratīvās atbildības saskaņā ar LAPK 204.¹⁰ pantu. Vienlaicīgi tiesa secināja, ka pieteicējs ir izrādījis vēlmi sadarboties, sniedzot informāciju uz citu DVI pieprasījumu, bet nav sniedzis informāciju uz nākamo DVI pieprasījumu, tādējādi tiesa secināja, ka noteiktais sods LS 100 apmērā nav samērīgs un tas ir grozāms minimālajā sankcijā ietvertajā naudas soda apmērā Ls 25.

10.2.5. Par tiesu izpildītāja atteikumu uzsākt DVI lēmuma par uzliktā administratīvā naudas soda piespiedu izpildi

Rīgas apgabaltiesa 2009.gada 9.novembra spriedumā lietā Nr.C33306808 konstatēja, ka 2008.gada 21.februārī DVI pieņēmusi lēmumu par administratīvā naudas soda uzlikšanu individuālajam komersantam, kuru 2008.gada 9.oktobrī un atkārtoti 2008.gada 28.oktobri nosūtījusi piespiedu izpildei zvērinātam tiesu izpildītājam.

Tiesu izpildītājs ar 2008.gada 16.oktobra vēstuli un atkārtoti ar 2008.gada 13.novembra vēstuli atteicies pieņemt izpildei minēto lēmumu, norādot, ka, tā kā lēmums nav nodots izpildei triju mēnešu laikā no pieņemšanas dienas, tas saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk tekstā - LAPK) 296.panta pirmo daļu vairs nav izpildāms.

2008.gada 26.novembrī DVI iesniedza Rīgas rajona tiesā sūdzību, kurā, pamatojoties uz Civilprocesa likuma (turpmāk tekstā - CPL) 632.panta pirmo daļu, lūdza atzīt par nelikumīgu tiesu izpildītāja rīcību, atgriežot bez izpildes lēmumu, un uzlikt par pienākumu tiesu izpildītājam nodrošināt lēmuma piespiedu izpildi.

DVI sūdzībā norādīja, ka tiesu izpildītājs ir rīkojies neatbilstoši APL un LAPK normām. Saskaņā ar APL 358.pantu un LAPK 299., 300.pantu administratīvā akta izpilde iespējama divos veidos: labprātīga izpilde un piespiedu izpilde, turklāt piespiedu izpilde uzsākama tad, ja administratīvais akts nav izpildīts labprātīgi. Ar LAPK 296.panta pirmajā daļā minēto lēmuma nodošanu izpildei pirmkārt saprotama lēmuma nodošana labprātīgai izpildei. DVI 2008.gada 21.februāra lēmumu nodeva labprātīgai izpildei 2008.gada 29.februārī, kad to ierakstītā sūtījumā nosūtīja individuālajam komersantam uz

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

0010 110010 0011101111 11000010100 11010011
1101110101 010001010101000111001100110101

tā juridisko adresi, tas ir LAPK 296.panta pirmajā daļā paredzētajā termiņā. Tā kā sūtījums tika atgriezts atpakaļ ar pasta atzīmi, ka beidzies glabāšanas laiks, 2008.gada 15.aprīlī DVI lēmumu nosūtīja atkārtoti. Saskaņā ar LAPK 299.panta pirmo daļu lēmums par naudas soda uzlikšanu labprātīgi izpildāms 30 dienu laikā no lēmuma izsniegšanas dienas. Tā kā lēmums labprātīgi netika izpildīts, kā arī netika apstrīdēts vai pārsūdzēts, 2008.gada 15.augustā DVI nosūtīja individuālajam komersantam vēstuli, ar kuru saskaņā ar APL 361.pantu brīdināja par lēmuma piespiedu izpildi, bet pēc tam lēmumu nodeva piespiedu izpildei tiesu izpildītājam. Līdz piespiedu izpildes uzsākšanai nebija pagājuši APL 360.panta ceturtajā daļā paredzētie trīs gadi no administratīvā akta spēkā stāšanās, kuru laikā pieļaujama administratīvā akta piespiedu izpilde.

Tiesu izpildītājs savā rakstveida paskaidrojumā sūdzību nav atzinis. Norādījis, ka, izpildot administratīvos aktus par administratīvajiem pārkāpumiem, saskaņā ar APL 3.panta pirmo daļu piemērojams speciālās LAPK normas, tajā skaitā LAPK 296.panta pirmā daļa, kas ir speciālā norma attiecībā pret APL 360.panta ceturto daļu. LAPK 296.panta pirmajā daļā norādītais termiņš attiecināms uz piespiedu izpildi un tas ir saprātīgs, atbilstošs labas pārvaldības principam.

Rīgas rajona tiesa ar 2009.gada 5.marta lēmumu DVI sūdzību noraidījusi.

Pirmās instances tiesa konstatējusi, ka 2008.gada 21.februāra lēmums par administratīvā naudas soda uzlikšanu individuālajam komersantam pieņemts bez tā klātbūtnes. Lēmuma noraksts individuālajam komersantam uz tā juridisko adresi ierakstītā sūtījuma nosūtīts 2008.gada 29.februārī un atkārtoti 2008.gada 15.aprīlī, savukārt brīdinājums par lēmuma piespiedu izpildi tam nosūtīts 2008.gada 15.augustā. Lēmuma noraksts tiesu izpildītājam piespiedu izpildei nosūtīts 2008.gada 28.oktobrī. DVI tiesu izpildītāja atteikumu pieņemt izpildei lēmumu saņēmusi 2008.gada 20.novembrī, sūdzību par tiesu izpildītāja darbībām tiesā iesniegusi 2008.gada 26.novembrī, tādējādi ievērojot CPL 632.panta pirmajā daļā noteikto desmit dienu termiņu sūdzības iesniegšanai.

Tiesa secinājusi, ka tiesu izpildītājs DVI lēmumu izpildei atteicies pieņemt pamatoti, jo tā nokavējusi termiņu, kādā lēmums nododams izpildei. Administratīvo aktu par administratīvajiem pārkāpumiem izpildē ir piemērojams LAPK 296.panta pirmajā daļā noteiktais izpildes termiņš, kas ir attiecināms uz piespiedu izpildi. Minētā tiesību norma ir speciālā norma attiecībā pret APL 360.panta ceturto daļu. Norādījusi arī, ka DVI, individuālajam komersantam atkārtoti nosūtot lēmuma norakstu un nosūtot brīdinājumu par piespiedu izpildi, ir rīkojusies nesaprotami un neatbilstoši LAPK noteikumiem.

DVI par minēto lēmumu iesniedza blakus sūdzību, kurā lūdza Rīgas apgabaltiesu atcelt pirmās instances tiesas lēmumu un izskatīt sūdzību pēc

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

būtības, norādot, ka tiesa nav pareizi interpretējusi APL un LAPK normas, un izsakot sūdzībā jau minētos apsvērumus par tiesību normu piemērošanu. Paskaidrojusi, ka lēmums par administratīvā soda piemērošanu komersantam nosūtīts atkārtoti, lai pievērstu tā uzmanību soda maksāšanas pienākumam, savukārt brīdinājums par lēmuma nodošanu piespiedu izpildei nosūtīts atbilstoši APL 361.panta pirmajai daļai.

Civillietu tiesas kolēģija atzina, ka DVI blakus sūdzība ir pamatota sekojošu motīvu dēļ.

CPL 632.panta pirmā daļa paredz parādnieka un piedzinēja tiesības pārsūdzēt tiesu izpildītāja darbības institūcijas nolēmuma izpildīšanā vai viņa atteikumu izpildīt šādas darbības tiesā 10 dienu laikā no pārsūdzamās darbības izdarīšanas dienas vai dienas, kad sūdzētājam kļuvis par to zināms. Kā izriet no CPL 447.panta pirmās daļas, blakus sūdzību par tiesas lēmumu izskata tādā kārtībā, kāda šajā likumā noteikta lietu izskatīšanai apelācijas instances tiesā. Saskaņā ar minēto tiesību normu un CPL 426.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar blakus sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā.

Lietā nav apstrīdēti sūdzības iesniedzēja norādītie un pirmās instances tiesas konstatētie fakti par DVI 2008.gada 21.februāra lēmuma virzību - ka tā noraksts individuālajam komersantam uz tā juridisko adresi ierakstītā sūtījumā nosūtīts 2008.gada 29.februārī un atkārtoti 2008.gada 15.aprīlī, ka brīdinājums par tā piespiedu izpildi individuālajam komersantam nosūtīts 2008.gada 15.augustā, ka tā noraksts tiesu izpildītājam piespiedu izpildei nosūtīts 2008.gada 28.oktobrī. Tāpat nav strīda par to, ka DVI sūdzību par tiesu izpildītāja atteikumu pieņemt lēmumu tiesā ir iesniegusi CPL 632.panta pirmajā daļā noteiktajā termiņā.

Tiesu izpildītājs atteicis pieņemt lēmumu piespiedu izpildei, norādot vienu pamatu - ka nokavēts LAPK 296.panta pirmajā daļā paredzētais termiņš, kādā lēmums nododams izpildei.

Lietā bija strīds par to, kas jāsaprot ar jēdzienu „lēmuma par administratīvā soda uzlikšanu nodošana izpildei”, vai DVI lēmumu par administratīvā soda uzlikšanu ir nodevusi izpildei LAPK 296.panta pirmajā daļā noteiktajā termiņa un vai tiesu izpildītājam bija pamats, atsaucoties uz LAPK 296.panta pirmo daļu, atteikt pieņemt minēto lēmumu.

APL 3.panta pirmajā daļā noteikts, ka šo likumu piemēro administratīvajā procesā iestādē, ciktāl citu likumu speciālajās tiesību normās nav noteikta cita kārtība.

Kā pareizi norādījis sūdzības iesniedzējs, no APL 358.panta, LAPK 299.panta un 300.panta izriet, ka administratīvajās tiesībās tiek nošķirta administratīvā akta labprātīga un piespiedu izpilde. Tā, saskaņā ar APL 358.panta pirmo daļu administratīvo aktu adresāts izpilda labprātīgi, savukārt

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

saskaņā ar minētā panta otro daļu, ja administratīvais akts nav izpildīts labprātīgi, to izpilda piespiedu kārtā. Attiecībā uz naudas sodu LAPK 299.pants noteic tā labprātīgas izpildes termiņu, savukārt 300.pants paredz piespiedu izpildi, ja tas nav samaksāts labprātīgai izpildei noteiktajā termiņā.

Civillietu tiesas kolēģija uzskatīja, ka, lai administratīvais akts varētu tikt izpildīts, tas jānodod izpildei - vispirms labprātīgai izpildei, tiesību normās noteiktajā kārtībā nosūtot akta norakstu adresātam, tad piespiedu izpildei, nosūtot akta norakstu tiesu izpildītājam.

LAPK 296.panta pirmajā daļā noteikts, ka lēmums par administratīvā soda uzlikšanu nav jāizpilda, ja tas nav nodots izpildei triju mēnešu laikā no pieņemšanas dienas.

Tulkojot minēto tiesību normu gramatiski un sistēmiski, tajā skaitā, ņemot vērā iepriekš noskaidroto par lēmuma par administratīvā soda uzlikšanu izpildes diviem posmiem un to secību, to, ka tiesību norma iekļauta pantā, kura nosaukums ir „Par administratīvo sodu uzlikšanu pieņemto lēmumu izpildes noilgums” un kurā nav norādes, ka tas attiecas uz piespiedu izpildi, secināms, ka likumdevējs LAPK 296.pantā ir gribējis noteikt, ka lēmums par administratīvā soda uzlikšanu nav izpildāms, ja tas nav nodots labprātīgai izpildei triju mēnešu laikā no pieņemšanas dienas.

Kā noteikts APL 70.panta otrajā daļā, ja adresātam nelabvēlīgs administratīvais akts tiek sūtīts pa pastu, tas noformējams kā ierakstīts pasta sūtījums.

DVI 2008.gada 21.februāra lēmuma norakstu adresātam individuālajam komersantam ierakstītā sūtījumā nosūtījusi 2008.gada 29.februārī, tātad LAPK 296.panta pirmajā daļā paredzētajā termiņā, līdz ar to Civillietu tiesas kolēģija secina, ka tiesu izpildītājs nepamatoti atteicies pieņemt lēmumu piespiedu izpildei, atsaucoties uz minēto pantu.

APL 360.panta ceturtajā daļā noteikts, ka administratīvais akts nav izpildāms, ja kopš tā spēkā stāšanās pagājuši vairāk nekā trīs gadi.

Tā kā minētā panta nosaukums ir „Piespiedu izpildes priekšnoteikumi”, secināms, ka tas nosaka administratīvo aktu piespiedu izpildes noilgumu, kas konkrētajā gadījumā nav konstatējams. Nav konstatējama pretruna starp šo tiesību normu un LAPK 296.panta pirmo daļu, kas, kā noskaidrots iepriekš, nosaka termiņu, kādā lēmums par administratīvā naudas soda uzlikšanu nododams labprātīgai izpildei.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Civillietu tiesas kolēģija secina, ka pirmās instances tiesa ir nepareizi tulkojusi LAPK 296.panta pirmo daļu, kā rezultātā pieņēmusi nepamatotu lēmumu, kas atceļams.

DVI sūdzība izlemjama pēc būtības, atzīstot, ka tiesu izpildītājs, atsakoties pieņemt lēmumu piespiedu izpildei, rīkojies nelikumīgi. Pārējā daļā

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

sūdzība noraidāma, jo CPL neparedz tiesai tiesības uzlikt tiesu izpildītājam pienākumu pieņemt lēmumu piespiedu izpildei.

Civillietu tiesas kolēģija piekrīt pirmās instances tiesas secinājumam, ka nebija nepieciešamība lēmuma norakstu adresātam nosūtīt atkārtoti, jo, kā izriet no Komerclikuma 12.panta ceturtās daļas, APL 70.panta otrās daļas, ja rakstveida administratīvo aktu komersantam sūta pa pastu uz komercreģistrā ierakstīto tā juridisko adresi, uzskatāms, ka tas sūtījumu ir saņēmis septītajā dienā pēc tā nodošanas pastā. Taču fakts, ka tas ir darīts, neietekmē šīs lietas izskatīšanas rezultātu. Brīdinājuma par lēmuma piespiedu izpildīšanu nosūtīšanu paredz APL 3 61.pants.

Ņemot vērā minēto, Civillietu tiesu kolēģija nolēma atcelt Rīgas rajona tiesas 2009.gada 5.marta lēmumu civillietā Latvijas Republikas DVI sūdzībā par zvērināta tiesu izpildītāja darbībām un atzīt par nelikumīgu zvērināta tiesu izpildītāja rīcību, atgriežot bez izpildes DVI 2008.gada 21.februāra lēmumu.

11. Personas datu apstrādes audits un auditori

FPDAL 26.panta otrā daļa nosaka, ka valsts un pašvaldību institūcijas reizi divos gados iesniedz DVI audita atzinumu par personas datu apstrādi, ietverot tajā riska analīzi, un pārskatu par informācijas drošības jomā veiktajiem pasākumiem.

2009.gadā līdz grozījumu pieņemšanai FPDAL, kas stājās spēkā 2009.gada 1.jūlijā, DVI akreditēja personas, kas vēlas veikt personas datu apstrādes auditu valsts un pašvaldību institūcijās. Ievērojot to, ka auditoru akreditācija ne vienmēr nodrošināja kvalitatīva audita veikšanu un audita atzinuma sagatavošanu, DVI izvērtēja šīs funkcijas efektivitāti un, ņemot vērā finansējuma un darbinieku skaita samazinājumu, ar 2009.gada 12.jūnija grozījumiem FPDAL DVI turpmāk vairs neveic auditoru akreditāciju, audita veikšanu un atbildību par audita kvalitāti atstājot pārziņa kompetencē. Tādējādi netiek tērēts auditoru laiks akreditējoties DVI, kā arī netiek noslogoti DVI darbinieki, izskatot iesniegtos auditoru dokumentus un vērtējot to atbilstību Ministru kabineta noteikumiem.

Papildus iepriekš minētajam 2009.gada 12.jūnija likums „Grozījumi Fizisko personu datu aizsardzības likumā” (stājas spēkā 2009.gada 1.jūlijā) papildināja Fizisko personu datu aizsardzības likuma 26.panta otro daļu ar deleģējumu Ministru kabinetam noteikt prasības audita atzinumam par personas datu apstrādi, lai efektīvāk nodrošinātu personas datu apstrādes auditu un to atzinumu kvalitāti. DVI izstrādāja attiecīgos Ministru kabineta noteikumus un tie tika apstiprināti Ministru kabinetā 2009.gada 17.novembrī. Ministru kabineta noteikumi nosaka skaidrus kritērijus audita atzinumam, piemēram, atspoguļot personas datu apstrādes auditā konstatētos secinājumus vai nepilnības katram personas datu apstrādes mērķim atsevišķi, tādējādi uzlabojot pārskatu par audita laikā konstatētajiem trūkumiem un veikto audita apjomu. Lai uzlabotu audita atzinumu kvalitāti ar minētajiem Ministru kabineta noteikumiem ir noteikta personas datu apstrādes audita atzinuma forma, kas auditoram kalpo arī kā vadlīnijas, nosakot kuras personas datu aizsardzības prasības, kas noteiktas Fizisko personu datu aizsardzības likumā, ir nepieciešams auditēt. Ministru kabineta noteikumi paredz, ka atzinums sastāv no ievaddaļas, personas datu apstrādes riska analīzes un personas datu apstrādes atbilstības izvērtējuma atbilstoši personu datu apstrādi regulējošiem normatīvajiem aktiem. Atbilstības izvērtējumu sastāda atbilstoši šo noteikumu pielikumam atsevišķi katram personas datu apstrādes mērķim.

Līdz minēto grozījumu pieņemšanai 2009.gada vidū DVI akreditējās 2 ārējie un 14 iekšējie personas datu apstrādes auditori.

2009.gadā personas datu apstrādes audita atzinumus par 2009.gadā veiktajiem auditiem ir iesniegušas 165 valsts un pašvaldību institūcijas, no

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

kurām pusei ir konstatētas dažādas nepilnības, kas lielākoties saistītas ar dažādiem institūciju organizatoriskiem procesiem, neizstrādājot atbilstošus personas datu aizsardzības iekšējos noteikumus un citus dokumentus, ko likums paredz nodrošināt pārzinim. Nevienā audita atzinumā netika konstatētas būtiskas personas datu aizsardzības nepilnības.

12. Sabiedrības informēšana

Personas datu aizsardzība ir tiesību joma, kas ir aktuāla un svarīga ikvienam indivīdam un jo īpaši tai sabiedrības daļai, kas ir ekonomiski aktīvi un iesaistās sociāli ekonomiskajos procesos. Tādēļ būtiski ir nodrošināt sabiedrības informētību par personas datu aizsardzības jautājumiem un skaidrot datu subjektam (indivīdam) viņa tiesības datu aizsardzības jomā, kā arī pienākumus attiecībā pret citu personu personas datu apstrādi. DVI viens no darbības mērķiem ir veicināt sabiedrības informētību par personas datu aizsardzības aspektiem, tādejādi sekmējot labas personas datu aizsardzības prakses ieviešanu publiskajā un privātajā sektorā, kā arī sekmējot indivīdu, institūciju un uzņēmēju informētību par personas tiesībām uz savu datu aizsardzību un par personas datu aizsardzības pienākumu, kas tiek īstenots izmantojot dažādus komunikācijas kanālus.

Sabiedrības informēšanā nozīmīga loma ir sadarbībai ar masu medijiem. Ņemot vērā lietas, kuru izskatīšanas procesiem seko līdzīgi masu informācijas līdzekļi, kā arī jautājumus par kuriem iedzīvotāji vēršas DVI, tiek saņemta atgriezeniskā saite un identificēti tie jautājumi, par kuriem iedzīvotājiem nepieciešams papildu informatīvs skaidrojums. Televīzijas, radio un preses pārstāvji vēršas DVI lielākoties par konkrētiem pārkāpumiem personas datu aizsardzības jomā – piemēram, 2009.gadā mediju uzmanību piesaistīja internetā publiski pieejamā informācija par picērijas klientiem un to kontaktinformāciju, zobārstniecības pacientu kartiņu atrašana uz ielas, amatpersonu dzīvesvietas un citu datu publicēšana internetā, iedzīvotāju datu iegūšana Rīgas Satiksmes informācijas nosūtīšanai par e-talonu. Jautājumi par personas datu aizsardzību 2009.gadā tika publicēti visos Latvijas centrālajos laikrakstos, kā arī reģionālajos periodiskajos izdevumos un DVI direktore ir uzstājusies televīzijā un sniegusi intervijas radio par būtiskākajiem personas datu aizsardzības jautājumiem.

Informācijas pieejamībai par DVI funkcijām un pienākumiem, normatīvo regulējumu, aktualitātēm datu aizsardzības jomā u.c. regulāri tiek papildināta DVI interneta mājas lapa, kā arī tiek sagatavoti un publicēti gada pārskati, kas atspoguļo DVI paveikto.

Par personas datu aizsardzības jautājumiem informēta sabiedrība ir ES un starptautiska mēroga prioritāte, par ko liecina arī Datu aizsardzības dienas atzīmēšana katra gada 28.janvārī ES dalībvalstīs un arī ASV. Datu aizsardzības institūciju aicinājums ir atzīt šo dienu par starptautisko personas datu aizsardzības dienu, tādejādi vienojoties aizsargāt indivīda privātumu starptautiskā līmenī. 2009.gada 24.janvārī atzīmējot Eiropas datu aizsardzības dienu Latvijā, DVI piedalījās plenārā, kurā fotogrāfiem bija iespēja noklausīties

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

lekciju *"Likums un tiesības fotogrāfa darbā"* un informēja par personas datu aizsardzības nosacījumu ievērošanu fotogrāfu darbā. Fotogrāfija ir viens no personas datu veidiem, jo fotogrāfijas, kurās ir attēlotas identificējamas personas, satur personas datus un tas fotogrāfam uzliek īpašu atbildību attiecībā uz fotogrāfiju publicēšanu un turpmāku izmantošanu.

Ņemot vērā informācijas tehnoloģiju un interneta straujo attīstību, kas piedāvā indivīdiem neskaitāmas iespējas, pieaug jautājumu skaits, kurus nepieciešams analizēt un izvērtēt no personas datu aizsardzības viedokļa. ES līmenī tiek diskutēts par iespēju, noteikt privātam draudzīgu pieeju jaunu informācijas tehnoloģiju un programmatūru izstrādē kā obligātu priekšnosacījumu, tādējādi nodrošinot augstāku personas datu aizsardzības līmeni un informējot indivīdus ne tikai par iespējām, bet arī par riskiem, kas izriet no personas datu apstrādes, izmantojot informāciju tehnoloģijas.

Sabiedrības izpratnes veicināšanai DVI ir izstrādājusi un aktualizējusi saistībā ar izmaiņām likumdošanā šādas rekomendācijas:

- „Personas datu nodošana uz citām valstīm” - lai skaidrotu personas datu aizsardzības principu ievērošanu nododot personas datus pārziņiem citās valstīs ārpus Eiropas Savienības un Eiropas ekonomikas zonas;
- Aktualizēta rekomendācija „Komerciālu paziņojumu sūtīšana” - ņemot vērā grozījumus Informācijas sabiedrības pakalpojumu likumā, kas stājās spēkā 2009.gada 1.jūlijā, DVI precizēja 2008.gadā izstrādāto rekomendāciju, kurā skaidroti un analizēti komerciāla paziņojuma tiesiskas sūtīšanas priekšnoteikumi.

2010.gadā plānots izstrādāt rekomendāciju par tiešsaistes sociālajiem tīkliem, kuru lietošana pēdējo gadu laikā ieguvusi popularitāti īpaši jauniešu vidū. Šīs rekomendācijas izstrādes procesā plānots piesaistīt sociālo tīklu pakalpojumu sniedzējus, lai kopīgi rastu risinājumus drošākas vides nodrošināšanai sociālajos tīklos personas datu aizsardzības kontekstā.

Sabiedrības informēšanas un atsevišķu mērķgrupu izglītošanas nolūkos, 2009.gadā DVI darbinieki novadīja 7 seminārus uzņēmumu un valsts iestāžu darbiniekiem par datu aizsardzības, tiešā mārketinga un SPAM jautājumiem. Šo semināru mērķgrupas bija komersanti, privātā un publiskā sektora administratīvie darbinieki, skolotāji, skolu sociālie darbinieki un skolēni.

Lai sniegtu skaidrojumu par grozījumiem FPDAL (stājās spēkā 2009.gada 1.jūlijā), kas attiecas uz personas datu apstrādes reģistrāciju, DVI izstrādāja informatīvi paskaidrojošu materiālu „Vadlīnijas personas datu apstrādes reģistrācijai Datu valsts inspekcijā”, kas publicēts DVI interneta mājas lapā un paredzēts personas datu apstrādes pārziņiem, ar mērķi veicināt izpratni par personas datu apstrādes reģistrāciju – palīdzēt izvērtēt nepieciešamību

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

reģistrēt personas datu apstrādi DVI un skaidrot, kā aizpildāmas reģistrācijas iesniegumu veidlapas.

DVI ir izstrādājusi iesniegumu paraugus informācijas pieprasīšanai no personas datu apstrādes pārziņa un pieprasījumam par personas datu labošanu, papildināšanu vai datu apstrādes pārtraukšanu (atbilstoši FPDAL 15.pantam datu subjektam ir tiesības iegūt no pārziņa informāciju, kas attiecas uz šo datu subjektu). Savukārt saskaņā ar FPDAL 15., 16., 19. un 20.pantu datu subjektam pirms vērsšanās DVI konkrēta situācija vai problēma, kas attiecas uz datu subjekta personas datu apstrādi, vispirms ir jācenšas atrisināt, vērstoties pie pārziņa - rakstiski iesniedzot tam pieprasījumu par informācijas sniegšanu vai pieprasījumu par personas datu labošanu, papildināšanu vai datu apstrādes pārtraukšanu. Šīs iesnieguma formas datu subjekts var izmantot, iesniedzot pārzinim pieprasījumu par informācijas sniegšanu vai pieprasījumu par viņa personas datu labošanu, papildināšanu vai datu apstrādes pārtraukšanu.

Minētās veidlapas pieejamas:

- [Pieprasījuma par informācijas sniegšanu paraugs \(MS Word\)](#)
- [Pieprasījuma par datu labošanu, papildināšanu vai datu apstrādes pārtraukšanu paraugs \(MS Word\)](#)

13. Informācijas atklātības likuma uzraudzība

No 2004.gada līdz 2009.gada 1.jūlijam DVI veica Informācijas atklātības likuma ievērošanas uzraudzību, saskaņā ar Informācijas atklātības likuma 19.pantu.

Informācijas atklātības mērķis ir nodrošināt, lai sabiedrībai būtu pieejama informācija, kura ir iestādes, kas īsteno pārvaldes funkcijas un uzdevumus, rīcībā vai kuru iestādei atbilstoši tās kompetencei ir pienākums radīt. Ar Informācijas atklātības likumu tiek noteikta vienota kārtība, kādā privātpersonas ir tiesīgas iegūt informāciju iestādē un to izmantot. Atbilstoši Informācijas atklātības likuma 10.panta otrajai daļai, ievērojot labas pārvaldības principu, iestādes pēc savas iniciatīvas nodrošina piekļuvi noteikta veida vispārpieejamai informācijai.

Ņemot vērā DVI finansējuma samazinājumu un nelielo ienākošo sūdzību skaitu (vidēji 3 iesniegumi gadā, skatīt 1.tabulu) Informācijas atklātības likuma kontekstā, DVI izstrādāja Grozījumus Informācijas atklātības likumā, nosakot, ka kopš 2009.gada 1.jūlija DVI vairs neīsteno minētā likuma uzraudzības funkciju. Līdz minētajiem grozījumiem Informācijas atklātības likuma 19.pantā, DVI savas kompetences ietvaros izskatīja privātpersonu iesniegumus, vēstules un veica pārbaudes par iestāžu rīcību, kā arī nodrošināja sadarbību ar citām informācijas atklātības likumdošanas uzraugošajām institūcijām un sniedza informatīvu atbalstu ikvienam interesentam par informācijas atklātības jautājumiem.

1. tabula
Iedzīvotāju iesniegumi par Informācijas atklātības likumu

Gads	Iesniegumi par Informācijas atklātības likumu	Iesniegumi par FPDAL un Informācijas atklātības likumu (iesniegumos par piekļuvi informācijai, kas satur personas datus DVI skatīja saskaņā ar abiem minētajiem likumiem)
2006	4	39
2007	2	44
2008	3	35

Šo uzdevumu īstenošanai bija nepieciešami DVI finanšu līdzekļi un cilvēkresursi, tādēļ ņemot vērā nepieciešamību izvērtēt valsts pārvaldes īstentās funkcijas valsts budžeta resursu samazinājuma kontekstā, tika

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

pieņemts lēmums pārtraukt īstenot šo DVI funkciju, lai nodrošinātu adekvātu fizisko personu datu aizsardzības uzraudzību Latvijā.

Turklāt informācijas atklātības jomu un tai skaitā tās uzraudzību neparedz Eiropas Savienības tiesību aktu normas un līdz ar to dalībvalstis izvēlas savus uzraudzības mehānismus. Tā kā DVI līdz šim likumā nav bijušas noteiktas procedūras likuma uzraudzībai, kā arī sankcijas, ko varētu piemērot likumpārkāpējiem, līdzšinējais likuma uzraudzības mehānisms tika vērtēts kā neefektīvs. Uzraudzības mehānisms ir noteikts Informācijas atklātības likuma 15.pantā, kas nosaka iestādes lēmuma un rīcības kontroli, paredzot, ka iestādes izdoto administratīvo aktu par atteikumu sniegt informāciju vai izpildīt informācijas pieprasījumu, kā arī faktisko rīcību, kas izpaudusies kā informācijas nesniegšana vai nepienācīga sniegšana, var apstrīdēt un pārsūdzēt Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā.

00 10 11 001 0 00111 01 111 110 0001 0 1 00 1101 00 11
11 0 111 01 01 01 00 01 01 0 1 0 10 001 110 0110 1 0 1
00 1 1 1 1100 0 0 011 00 0 1 100 110 00 01 0
0 10 111 0 01 0 1 0 011 01 000 1 01 001
0101 00 1 0 1 1011 000 1 1 00 11 0 0

14. Starptautiskās aktivitātes

DVI kā nacionālā personas datu aizsardzības uzraudzības institūcija, nodrošina sadarbību ar citām ES un Eiropas Padomes datu aizsardzības uzraudzības institūcijām personas datu aizsardzības jautājumu ietvaros. ES līmenī personas datu aizsardzības uzraudzības institūciju savstarpējo sadarbību paredz Direktīva 95/46/EK, ar mērķi nodrošināt harmonizētu datu aizsardzības normu ieviešanu praksē visās ES dalībvalstīs.

2009.gada ietvaros, ņemot vērā valsts budžeta finansējuma ierobežojumus, DVI pārstāvji klātienē piedalījās tikai tajās aktivitātēs, kurās dalību nosaka ES Direktīvas, Konvencijas un Eiropas Padomes Konvencija attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi. Sadarbība ar citām ES dalībvalstu datu aizsardzības uzraudzības institūcijām, starptautiskajiem un ES mēroga pētniecības institūtiem un nevalstiskajām organizācijām, kā arī individuāliem interesentiem tika nodrošināta izmantojot informācijas tehnoloģiju piedāvātās iespējas.

2009.gada ietvaros DVI sniedza savu ieguldījumu, piedaloties:

- Direktīvas 95/46/EK 29.panta Darba grupā;
- Eiropola Apvienotās uzraudzības iestādē;
- Eiropola Apelāciju komitejā;
- Vienotā Šengenas informācijas sistēmas uzraudzības institūcijā;
- Vienotajā muitas informācijas sistēmas uzraudzības institūcijā;
- Eiropas Padomes Konvencijas par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi Konsultatīvai komitejā.

14.1. Direktīvas 95/46/EK 29.panta Darba grupa

Direktīvas 95/46/EK* 29.panta Darba grupa (turpmāk – Darba grupa) ir izveidota pamatojoties uz šīs Direktīvas 29.pantu - personu aizsardzībai attiecībā uz personas datu apstrādi. Darba grupai ir padomdevējas statuss un

* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK (1995.gada 24.oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti. (Skatīt : <http://www.dvi.gov.lv/likumdosana/>).

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

tās darbība ir neatkarīga, tā ir konsultatīva institūcija, kuru pārstāv Eiropas Savienības dalībvalstu personas datu aizsardzības institūciju vadītāji (vai to pilnvarotas personas) kopā ar pārstāvjiem no Eiropas Komisijas. Latviju šajā darba grupā pārstāv DVI direktore un direktores vietniece.

Darba grupai valstis regulāri sniedz pārskatus par notiekošo katrā valstī fizisko personu datu aizsardzības jomā - par praktisko lietu izskatīšanu, būtiskiem grozījumiem normatīvajos aktos, par nozīmīgiem pārkāpumiem, par sadarbību ar privātā sektora kompānijām un valsts un pašvaldību institūcijām, ar mērķi identificēt izaicinājumus personas datu aizsardzības jomā un apmainīties ar viedokļiem par labākiem problēmjaudājumu risinājumiem. (piemēram, pirms Latvijā, Rīgā tika ieviests e-talons braucieniem ar sabiedrisko transportu, savu pieredzi šajā jautājumā Darba grupai bija sniegušas citas ES dalībvalstu datu aizsardzības institūcijas, kas palīdzēja DVI savlaicīgi identificēt problēmjaudājumus šajā kontekstā.)

Darba grupa pieņem lēmumus ar uzraudzības iestāžu pārstāvju vienkāršu balsu vairākumu (t.sk. noteiktos gadījumos paredzēta rakstiskā balsošanas procedūra) par Darba grupas izstrādātajiem atzinumiem un izstrādātajiem dokumentiem. Darba grupa izskata jautājumus, kurus tās dienas kārtībai nosaka Darba grupas priekšsēdētājs pēc savas iniciatīvas vai pēc nacionālo dalībvalstu datu aizsardzības uzraudzības iestāžu pārstāvju vai pēc Eiropas Komisijas pieprasījuma. Lai nodrošinātu Darba grupas darbību, izveidotas vairākas Darba grupas apakšgrupas, kuru uzdevums ir padziļināti analizēt dažādus ar personas datu aizsardzību saistītus jautājumus.

Darba grupas uzdevumi noteikti Direktīvas 95/46/EK 30.pantā:

- izskatīt jebkuru jautājumu, kas attiecas uz attiecīgās valsts pasākumu piemērošanu, kuri pieņemti saskaņā ar šo Direktīvu, lai veicinātu šādu pasākumu vienveidīgu piemērošanu;
- sniegt atzinumu Eiropas Komisijai par aizsardzības līmeni Kopienā un trešās valstīs;
- sniegt Eiropas Komisijai padomu par jebkuru ierosinātu šīs Direktīvas grozījumu, jebkuriem papildus vai speciāliem pasākumiem, lai aizsargātu fizisku personu tiesības un brīvības attiecībā uz personas datu apstrādi, un jebkuriem citiem Kopienas ierosinātiem pasākumiem, kas ietekmē šādas tiesības un brīvības;
- sniegt atzinumu par Kopienas līmenī izstrādātiem profesionālās ētikas kodeksiem.

Ja Darba grupa konstatē, ka starp dalībvalstu likumiem vai praksi rodas atšķirības, kuras var ietekmēt personu līdzvērtīgu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienā, tā attiecīgi informē Eiropas Komisiju. Turklāt

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

Darba grupa pēc savas iniciatīvas var sniegt ieteikumus par visiem jautājumiem, kas saistīti ar personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi.

Darba grupa izstrādā gada ziņojumu par situāciju attiecībā uz fizisku personu datu aizsardzību un apstrādi ES ietvaros un trešajās valstīs, un to nosūta Eiropas Komisijai, Eiropas Parlamentam un Padomei. Šis ziņojums ir publiski pieejams. Latvija sagatavoja ikgadējo informatīvo ziņojumu par situāciju 2009.gadā Latvijā attiecībā uz fizisku personu datu aizsardzību.

Dalība Darba grupā DVI ir viena no būtiskākajām ES mēroga aktivitātēm, jo tādejādi tiek nodrošināta gan likumdošanas harmonizācija, gan pieredzes apmaiņa ar citām ES dalībvalstīm, kā arī Latvijai ir iespēja sniegt viedokli un ietekmēt nozīmīgu jautājumu risināšanu personas datu aizsardzības jomā. DVI nacionālajā līmenī nodrošina izpēti veikšanu par Darba grupas aktuālajiem jautājumiem un sniedz informāciju Darba grupas sekretariātam, kā arī sniedz viedokli un nodrošina balsojumu par Darba grupas izstrādātajiem dokumentiem.

Darba grupas izstrādātos atzinumus, vadlīnijas un citus darba dokumentus praksē izmanto ne tikai ES dalībvalstu personas datu aizsardzības uzraudzības institūcijas, bet arī datu pārziņi, kuri savu darbību veic ES ietvaros. Šādas vadlīnijas palīdz sasniegt harmonizētāku Direktīvas 95/46/EK ieviešanu Eiropas Savienības ietvaros un plašākai sabiedrībai sniedz skaidrojumu par dažādiem personas datu aizsardzības jautājumiem.

2009.gada ietvaros Darba grupa pieņēmusi šādus dokumentus[†]:

Dokumenta nosaukums	Pieņemšanas datums	Dokumenta numurs
Privātuma nākotne: kopējais ziņojums konsultācijām ar Eiropas Komisiju par personas datu aizsardzības kā pamattiesību juridisko ietvaru	01.12.2009.	WP 168
Atzinums Nr.8/2009 par lidostu un ostu beznodokļu veikalos iegūto un apstrādāto pasažieru datu aizsardzību	01.12.2009.	WP 167
Atzinums Nr. 7/2009 par personas datu aizsardzības līmeni Andoras Firstistē	01.12.2009.	WP 166

[†] Skatīt minētos dokumentus -

http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/workinggroup/wpdocs/2009_en.htm.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

Atzinums Nr. 6/2009 par personas datu aizsardzības līmeni Izraēlā	01.12.2009.	WP 165
29.panta Darba grupas ziņojums saistībā ar publiskajām konsultācijām ar Iekšējā tirgus un pakalpojumu ģenerālsekretariātu par ekspertu grupas ziņojumu par kredītvēsturi	01.12.2009.	WP 164
Atzinums 5/2009 par tiešsaistes sociālajiem tīkliem	12.06.2009.	WP 163
Otrais atzinums 4/2009 par Pasaules Antidopinga aģentūras (WADA) Starptautisko Privātuma un personas datu aizsardzības standartu, ar to saistītajiem WADA kodeksa noteikumiem un citiem privātuma jautājumiem kontekstā ar WADA un (nacionālo) antidopinga organizāciju cīņu pret dopingu sportā	06.04.2009.	WP 162
Atzinums 3/2009 par Komisijas lēmuma projektu par līguma standartklauzulām attiecībā uz personas datu nosūtīšanu trešās valstīs reģistrētiem pārziniem saskaņā ar Direktīvu 95/46/EK (personas datu apstrādes pārzinis – personas datu operatoram)	05.03.2009.	WP 161
Atzinums 2/2009 par bērnu personas datu aizsardzību (Vispārējas pamatnostādnes un personas datu aizsardzība skolās)	11.02.2009.	WP 160
Atzinums 1/2009 par priekšlikumiem, ar ko groza Direktīvu 2002/58/EK par privātumu un elektronisko komunikāciju (e-privātuma direktīva)	10.02.2009.	WP 159
Darba Dokuments Nr. 1/2009 par starpvalstu pirmstiesas izmeklēšanu civillietās	11.02.2009.	WP 158

Pēc Darba grupas izstrādāto dokumentu apstiprināšanas, DVI informē darbiniekus, iepazīstinot ar Darba grupas skatījumu konkrētajā jautājumā – un

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

darbinieki līdzīgu jautājumu risināšanā nacionālā mērogā izmanto Darba grupas pieņemtos dokumentus kā palīgīdzekli normatīvo aktu interpretācijā. Nozīmīgākie dokumenti tiek publicēti DVI mājas lapā.

Darba grupā skatīto jautājumu ietvaros DVI veic nacionālo normatīvo aktu izvērtēšanu. Praktiskā darba pieredze, kas iegūta Darba grupā un informācijas apmaiņa palīdz saskatīt problēmjautājumus un savlaicīgi veikt nepieciešamos pasākumus nacionālajā līmenī, kā arī sniedz iespēju DVI iesaistīties ES līmeņa pārbaudēs. 2009.gadā, pamatojoties uz Darba grupas iniciatīvu, ES dalībvalstu datu aizsardzības institūcijas veica vienotu pārbaudi par noslodzes datiem (saistībā ar Noslodzes datu Direktīvu 2006/24/EK), kas ir elektronisko sakaru komersantu rīcībā (skatīt Gada pārskata sadaļu – Datu aizsardzība elektronisko sakaru nozarē).

14.2. Eiropola Apvienotās uzraudzības iestāde

Eiropola izveidošana tika apstiprināta 1992.gada 7.februāra Māstrihtas līgumā par Eiropas Savienību. Eiropols, ar mītni Hāgā, Nīderlandē, uzsāka ierobežotas operācijas cīņā ar narkotikām 1994.gada 3.janvārī kā Eiropola Narkotiku apkarošanas vienība (EDU). Pakāpeniski tika pievienotas citas svarīgas noziedzības jomas. Kopš 2002.gada 1.janvāra Eiropola uzdevumi tika paplašināti, lai cīnītos ar starptautiskās noziedzības smagiem veidiem, kuri minēti Eiropola konvencijas pielikumā (nelikumīgu narkotiku tirdzniecība, nelikumīgi imigrācijas tīkli, terorisms, nelikumīgu transporta līdzekļu tirdzniecība, cilvēku tirdzniecība, ieskaitot bērnu pornogrāfiju, naudas un citu maksāšanas līdzekļu viltošana, naudas atmazgāšana).

Apvienotās uzraudzības iestādes (EAUI) uzdevums, saskaņā ar Eiropola Konvenciju, neatkarīgi pārskatīt Eiropola darbības, lai nodrošinātu, ka personu tiesības netiek pārkāptas, glabājot, apstrādājot un izmantojot Eiropola rīcībā esošos datus. Turklāt EAUI uzrauga to datu pārsūtīšanas pieļaujamību, kuru izcelsme ir Eiropolā. Saskaņā ar Eiropola konvenciju EAUI pienākums ir arī pārliecināties par to, ka Eiropols ievēro datu aizsardzības principus vairākās konkrētās jomās. Šie konkrētie uzdevumi paredz, ka tā pārbauda un sniedz atzinumu par atsevišķu analīzes datņu atvēršanu, uzrauga Eiropolā iegūto datu tālāk nodošanas pamatotību, izskata jautājumus saistībā ar Eiropola konvencijas īstenošanu un interpretāciju, analizē Eiropola noteikumus par personas datu tālāk nodošanu citām iestādēm un ārpuskopienas valstīm, kā arī sagatavo saskaņotus priekšlikumus, meklējot kopīgus risinājumus esošajām problēmām.

Ikvienai personai ir tiesības lūgt EAUI nodrošināt, ka Eiropols vāc, glabā, apstrādā un izmanto personas datus likumīgi un precīzi. Tādējādi EAUI darbojas kā drošs personas un Eiropola starpnieks.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

EAUI veicina sadarbības pieeju, izskatot jautājumus par Eiropola Konvencijas normu saskaņotu interpretāciju un piemērošanu, kā arī izstrādājot saskaņotus priekšlikumus pašreizējo problēmu kopīgiem risinājumiem saistībā ar personas datu apstrādi un izmantošanu, ko veic Eiropols. Augstā līmeņa datu aizsardzības standartu sasniegšana Eiropolā ir daļēji atkarīga no personas informācijas, ko sniedz dalībvalstis un citas puses.

EAUI pienākums ir sekot līdzi Eiropola darbībai un nodrošināt, lai netiktu pārkāptas privātpersonu tiesības, glabājot, apstrādājot un izmantojot Eiropola rīcībā esošos datus. Viens no veidiem, kā EAUI veic šo pamatuzdevumu, ir pārbaudīt Eiropola darbu. Nacionālo valstu datu aizsardzības iestādēm viens no uzdevumiem ir veikt pārbaudi Eiropola vienībās nacionālajā mērogā.

2009.gada ietvaros EAUI sanāksmēs tika skatīti jautājumi par dažādiem Eiropola projektiem saistībā uz informācijas apmaiņu un analīzi, kas ir Eiropola rīcībā, kā arī tika skatīti jautājumi par trešo valstu sadarbību ar Eiropolu un šo valstu datu aizsardzības režīmiem.

2010.gadā attiecībā uz Eiropola uzraudzības iestādi spēkā stāsies grozījumi, kas nosaka Eiropola darbības juridisko ietvaru, tie saistīti ar Eiropas Padomes Lēmumu (2009. gada 6. aprīlis), ar ko izveido Eiropas Policijas biroju (Eiropolu), kas stājas spēkā 2010.gada 1.janvārī.

14.3. Eiropola Apelācijas komiteja

Saskaņā ar Eiropola konvenciju, Eiropola Apelāciju komitejas pienākums ir izskatīt Eiropola lēmumu pārsūdzības. Šī komiteja ir neatkarīga un objektīva, un EAUI norādījumi tai nav saistoši. Pārsūdzība Eiropola Apelāciju komitejai jāiesniedz rakstveidā trīs mēnešu laikā pēc Eiropola atbildes saņemšanas. Individīdam ir tiesības vērsties arī Eiropola Apelāciju komitejā tad, ja iesniedzot piekļuves pieprasījumu Eiropolam vai pieprasījumu pārbaudīt, izlabot vai izdzēst informāciju, pēc trim mēnešiem nav saņemta atbilde no Eiropola.

Eiropola Apelāciju komitejai adresētajā vēstulē indivīdam īsumā jāpamato sava sūdzība, jāpievieno apliecināšie dokumenti, piemēram, piekļuves pieprasījuma kopija un Eiropola atbildes vēstules kopija.

Saņemot indivīda sūdzību, četru nedēļu laikā Eiropola Apelāciju komiteja nosūta indivīdam atbildi, kurā apliecina vēstules saņemšanu un sniedz vispārīgu informāciju par pārsūdzēšanas procedūru. Individīdam ir tiesības jebkurā laikā atsaukt savu pārsūdzību.

2009.gada DVI pārstāvji nodrošināja dalību Eiropola Apelācijas komitejas sanāksmē, kur tika skatīta apelācijas lieta par Eiropola pieņemto lēmumu.

14.4. Vienotā Šengenas informācijas sistēmas uzraudzības institūcija

Vienotā Šengenas informācijas sistēmas uzraudzības institūcija (VŠISUI) ir neatkarīga institūcija, ar mītni Briselē, Beļģijā, kurā darbojas nacionālo datu aizsardzības uzraudzības institūciju pārstāvji, kā noteikts 1990.gada Konvencijā par Šengenas 1985.gada Līguma ieviešanu (turpmāk tekstā – Šengenas Konvencija).

Institūcijas pastāvēšanas laikā VŠISUI ir izskatījusi daudzus svarīgus jautājumus un dažos gadījumos tika pieņemts lēmums, kā to nosaka Šengenas Konvencija – lai uzsvērtu nepieciešamās izmaiņas Šengenas informatīvās sistēmas (SIS) vadībā un/vai identificējot nepilnības darbībā.

Latvija pievienojās Šengenas līguma telpai 2007.gada 21.decembrī, līdz ar to pilnībā kļūstot piederīga Eiropas Savienības tieslietu, brīvības un drošības telpai bez iekšējām robežām, nodrošinot personu brīvu pārvietošanos Šengenas līguma telpā. Sākotnēji (2007.gada 21.decembrī) tika atcelta robežkontrole uz sauszemes robežām ar Lietuvu un Igauniju un sākot ar 2008.gada 30.martu robežkontrole tika atcelta arī lidostā Šengenas terminālī. Šengenas līguma telpa ir teritorija, kur atceltas iekšējās robežu pārbaudes starp Šengenas līguma valstīm. Robežu kontroles pārbaudes tiek veiktas tikai ieceļojot Šengenas teritorijā. Par pamatu Šengenas līguma telpas izveidei kalpo 1985.gada 14.jūnija Šengenas līgums un 1990.gada 19.jūnija Konvencija, ar kuru īsteno Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdību, Vācijas Federatīvās Republikas valdības un Francijas Republikas valdības 1985.gada 14.jūnija Šengenas Līgumu par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgām robežām. Šengenas informācijas sistēma (turpmāk - SIS) ir viens no galvenajiem kompensācijas pasākumiem, lai samazinātu negatīvo ietekmi uz sabiedrības drošību, kas rodas atsakoties no iekšējās robežkontroles starp Šengenas valstīm. SIS nodrošina tiesībsargājošām institūcijām piekļuvi vienotajai Šengenas dalībvalstu datu bāzei par meklējamām un pazudušām personām, zagtiem transportlīdzekļiem, nozaudētiem un nederīgiem dokumentiem un ieročiem.

SIS tiek izmantota, lai uzturētu sabiedrisko kārtību un drošību, ieskaitot valsts drošību Šengenas līguma telpā, kā arī lai piemērotu Šengenas Konvencijas noteikumus par personu brīvu pārvietošanos Šengenas dalībvalstu teritorijā.

Pirms Latvijas pievienošanās Šengenas zonai, 2006.gadā Eiropas Komisijas eksperti ieradās Šengenas novērtēšanas vizītē Latvijā, lai izvērtētu Latvijas gatavību ieviest Šengenas Acquis prasības, tai skaitā attiecībā uz personas datu aizsardzību. Atkārtota novērtēšana ir plānota 2013.gadā, šādas novērtēšanas tiek periodiski veiktas visās Šengenas zonas valstīs, lai nodrošinātu adekvātu Šengenas Konvencijas ieviešanas uzraudzību.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

0010 110010 0011101111 11000010100 11010011
11011101010100010101010001110011001101101

Saistībā ar Latvijas pievienošanos Šengenas valstu zonai, DVI pienākums ir nodrošināt neatkarīgu uzraudzību nacionālajā Šengenas informācijas sistēmas daļā. Šengenas informācijas sistēmas darbības likums nosaka Latvijas tiesībsargājošās iestādes (policija, vēstniecības un konsulāti, robežsardze, muiža, u.c.), kurām ir tiesības piekļūt SIS un iekļaut SIS ziņojumus. Ziņu izsniegšanu par Latvijas iekļautajiem datiem citu valstu tiesībsargājošām iestādēm veic nacionālais SIRENE birojs. DVI uzrauga kā kompetentās iestādes apstrādā datus un kādus tehniskus un organizatoriskus pasākumus izmanto datu aizsardzības nodrošināšanai, kā arī uzrauga, lai iekļaujot personas datus SIS netiktu pārkāptas datu subjekta tiesības.

SIS funkcionē atbilstoši personas datu aizsardzības principiem un neatkarīgi no valstiskās piederības fiziskām personām ir tiesības saņemt informāciju par sevi, ja vien šo informāciju izpaust nav aizliegts ar likumu nacionālās drošības, aizsardzības un krimināltiesību jomā, kā arī ja datu izsniegšanas ierobežojumus nav noteikusi cita dalībvalsts. Individam ir tiesības pieprasīt, lai viņa personas datus papildina vai izlabo, kā arī pārtrauc to apstrādi vai iznīcina tos, ja personas dati ir nepilnīgi, novecojuši, nepatiesi, pretlikumīgi iegūti vai arī tie vairs nav nepieciešami vākšanas mērķim. Turklāt datu subjekts var vērsties DVI ar sūdzību vai informācijas pieprasījumu.

Šengenas Konvencijas 114.pants un FPDAL 30¹.pants nosaka DVI pienākumu veikt neatkarīgu datu bāzes kontroli SIS valsts nodaļā un pārbaudīt, vai SIS iekļauto personas datu apstrādē netiek pārkāptas datu subjekta tiesības. Katrai personai ir tiesības lūgt DVI veikt pārbaudi ar viņu saistīto datu apstrādei SIS. Papildus saskaņā ar Šengenas Konvencijas 109.pantu un Fizisko personu datu aizsardzības likuma 29.panta ceturtās daļas 7.punktu DVI lemj par to, vai informācija, ko pieprasa par sevi datu subjekts, ir jāsniedz, un saskaņā ar kādiem nosacījumiem tas jādara.

2009.gadā DVI veica pārbaudi par ziņojumu ievadīšanu SIS saskaņā ar Šengenas Konvencijas 96., 97. un 98.pantu. Minētie Šengenas konvencijas panti nosaka informācijas iekļaušanu SIS par ārvalstniekiem, par kuriem ziņots nolūkā atteikt iecelšanu, par pazudušām personām vai personām, kas aizsardzības vai draudu novēršanas nolūkā ir uz laiku jāapsargā, un par lieciniekiem, personām, kurām sakarā ar krimināllietu ir jāgriežas tiesu varas iestādēs, lai atbildētu par nodarījumu, kura dēļ lieta ierosināta, vai personām, kurām jāpaziņo spriedums krimināllietā vai kurām nosūtīta pavēste ierasties, lai izciestu brīvības atņemšanas sodu. Pārbaudēs tika akcentēti jautājumi par datu precizitāti attiecībā uz ievadītajiem brīdinājumiem un par iestāžu rīcību attiecībā uz informācijas aktualizēšanu gadījumos, kad trešo valstu iedzīvotāji iegūst pilsonību kādā no Šengenas zonas valstīm.

2009.gada ietvaros daļēji tika nodrošināta DVI pārstāvju dalība VŠISUI sanāsmēs, jo DVI bija ierobežoti resursi ārvalstu komandējumu finansēšanai.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

00 10 11 001 0 00111 01 111 110 0001 0 1 00 1101 00 11
11 0 111 01 01 01 00 01 01 0 1 0 10 001 110 0110 1 0 1

Tika skatīti aktuālie jautājumi un koordinētas pārbaudes nacionālā līmenī par ziņojumu ievadīšanu SIS saskaņā ar Šengenas Konvencijas 96., 97. un 98.pantu. VŠISUI ir izstrādājusi vadlīnijas par datu subjekta tiesību īstenošanu piekļuvei informācijai par sevi SIS. Vadlīnijas paredzētas kā palīdzība datu subjektam īstenot piekļuves tiesības un tās satur praktisku informāciju par iestādēm, kurās indivīds var saņemt profesionālu konsultāciju savu tiesību realizēšanā - piemēram, visu Šengenas dalībvalstu datu aizsardzības iestādes, policija un citas ar migrācijas jautājumiem saistītās iestādes.

14.5. Vienotā muitas informācijas sistēmas uzraudzības iestāde

Eiropas Savienības vienotā Muitas informācijas sistēmas (VMIS) datu uzraudzības iestāde ir neatkarīga institūcija, kas uzrauga Eiropas Savienības Vienoto muitas informācijas sistēmu. VMIS mērķis ir veicināt un paātrināt informācijas apmaiņu starp sadarbības institūcijām. Sistēmā ir centrālā datu bāze, kurai var piekļūt tikai Eiropas Savienības dalībvalstis un Eiropas Komisija. Datu bāzē ir tikai tādi dati (ieskaitot personas datus), kas nepieciešami, lai ieviestu ar muitu saistītos noteikumus. Ir skaidri noteikts, kādus personas datus sistēma šajā nolūkā uzkrāj. Šo datu uzkrāšanai un apstrādei ir saistoši personas datu aizsardzības principi.

ES dalībvalstu nacionālās datu aizsardzības institūcijas veic uzraudzību par MIS, nodrošinot, ka to personas datu izmantošana un apstrāde, kas ievadīti MIS, notiek nepārkāpjot datu subjekta tiesības uz datu aizsardzību. Šī uzdevuma veikšanai ES nacionālās MIS uzraudzības iestādes sadarbojas.

Vienotā Muitas informācijas sistēmas datu uzraudzības institūciju sanāksmes notiek 4 reizes gadā. 2009.gada sanāksmēs galvenokārt tika skatīts jautājums, kas saistīts ar pārbaudi veikšanu nacionālajās Muitas informācijas sistēmas vienībās, lai veiktu šo iestāžu pašnovērtējumu, attiecībā uz sistēmu drošību. Arī Latvija 2009.gadā uzsāka veikt šo pārbaudi Valsts ieņēmuma dienesta Muitas kriminālpārvaldē.

14.6. Eiropas Padomes Konvencijas par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi Konsultatīvā komiteja

Saskaņā ar likumu "Par Eiropas Padomes Konvenciju par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi", Latvijas Republika ir ratificējusi Eiropas Padomes 1981.gada 28.janvāra konvenciju Nr.108. Konvencijas 18.pantā noteikts, ka pēc konvencijas stāšanās spēkā tiek izveidota Konsultatīvā komiteja (angliski saīsinājumā – T-PD), kurā pārstāvētas visas valstis, kas minētas kā Konvencijas dalībvalstis. Konvencija stājās spēkā 1985.gada 1.oktobrī un no šī datuma regulāri notikušas Konsultatīvās

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

komitejas plenārsēdes. To starplaikos notikušas šīs komitejas darba grupas, kuru uzdevums izvērtēt T-PD izvirzītos prioritāros jautājumus.

Pamatojoties uz 2003.gada lēmumu par nepieciešamību konsolidēt tās aktivitātes datu aizsardzības jomā, kas norisinās Eiropas Padomē, nodrošinot lielāku efektivitāti, tika pārstrukturizētas datu aizsardzības komitejas, panākot vienošanos ar Eiropas Padomes Konvencijas par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi Konsultatīvo komitejas darba grupu izveidot T-PD kā vienotu datu aizsardzības komiteju. Tādēļ 2004.gada T-PD sēde bija pirmā, kuras izskatītie un apstiprinātie dokumenti vairs netiks apspriesti Eiropas Padomes Datu aizsardzības projektu grupas sēdēs, kurās tika aicināti eksperti no visām Eiropas Padomes dalībvalstīm, arī tām, kuras nav parakstījušas vai ratificējušas konvenciju. Vienlaicīgi Eiropas Padomes ietvaros ir izveidota jauna T-PD darba grupa – T-PD-BUR (vai T-PD- birojs), kas sagatavo dokumentu projektus apspriešanai ikgadējās T-PD plenārsēdēs.

2009.gada 2.-4.septembrī Strasbūrā, Francijā notika Eiropas Padomes Konvencijas par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi Konsultatīvās komitejas (T-PD) 25.sanāksmē.

T-PD 2009.gada plenārsēdē skatītie jautājumi:

- Konsultatīvās komitejas pasākumu plāns, kurā noteiktas T-PD prioritātes turpmākajam darbam;
- Starptautisko organizāciju uzdotie ar personas datu aizsardzību saistītie jautājumi;
- Starptautiskā datu aizsardzības standarta projekts;
- Eiropas Datu aizsardzības dienai veltītie pasākumi;
- Rekomendācijas projekts „Personas datu aizsardzība personas datu automātiskajā apstrādē profilēšanas ietvaros”.

Latvija T-PD sanāksmē informēja par Eiropas datu aizsardzības dienas ietvaros īstenoto pasākumu, kā arī informēja par aktualitātēm datu aizsardzības jomā un izmaiņām likumdošanā.

14.7. Moldovas Republikas vēstnieka Dr.Eduarda Melnika vizīte DVI

2009.gada 19.oktobrī viesojās Moldovas Republikas vēstnieks Latvijā Dr.Eduards Melniks (Eduar Melnic) un vēstniecības padomniece Natalija Visanu (Natalia Visanu). Vizīte DVI tika organizēta pamatojoties uz Moldovas Republikas jaunizveidotās datu aizsardzības institūcijas lūgumu.

Moldovas vēstniecības un DVI pārstāvju tikšanās ietvaros tika skatīti personas datu aizsardzības jautājumi – normatīvo aktu piemērošana un ar to saistītās problēmas, administratīvo lietu izskatīšanas procedūras, personas

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

00 10 11 001 0 00111 01 111 110 0001 0 1 00 1101 00 11
11 0 111 01 01 01 00 01 01 0 1 0 10 001 110 0110 1 0 1
00 1 1 1 1100 0 0 011 00 1 1 100 110 00 01 0
0 10 111 01 0 1 0 011 01 000 1 0 101
0 00 11 10 1 10 11 00 0011 10
00 1 101 0 111 0 111 11 0
001 11 01
011 11 0
1 01
001
1 1
0
1

datu apstrādes reģistrācija, sadarbība ar masu saziņas līdzekļiem, kā arī tika izskatīts jautājums par savstarpējo sadarbību starp DVI un Moldovas Republikas personas datu aizsardzības institūciju personas datu aizsardzības jomā.

DVI ir paudusi gatavību nodrošināt informatīvo atbalstu Moldovas Republikas datu aizsardzības institūcijai un izvērtēt iespēju nākotnē ieviest sadarbības projektus.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

15. Budžets un tā izlietojums

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2009.gadam” DVI budžetu 2009.gadā veidoja Tieslietu ministrijas budžeta programma „Datu aizsardzība”. Piešķirtā finansējuma ietvaros, kurš, salīdzinot ar plānoto, tika samazināts par 108 405 LVL, DVI nodrošināja funkcijas, kas noteiktas Fizisko personu datu aizsardzības likumā, Elektronisko dokumentu likumā, Informācijas atklātības likumā, Informācijas sabiedrības pakalpojumu likumā un Elektronisko sakaru likumā.

DVI finansējumu veido divi ieņēmumu avoti:

- Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem;
- Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi.

Kopējais budžeta līdzekļu izlietojums un rādītāju izpilde 2009.gadā un to salīdzinājums ar iepriekšējo gadu apkopots 2. tabulā.

2. tabula

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums (latos)

Nr.p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	511457	355542	333889
1.1.	dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem	503552	323672	323672
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	7905	31870	10217
2.	Izdevumi (kopā)	511438	354745	333889
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	503518	352945	332089
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	7920	1800	1800

16. Personāls un tā kvalifikācijas celšana

2009.gada ietvaros notikušās izmaiņas, kas saistītas ar valsts ekonomisko krīzi, lielā mērā ietekmēja DVI personālpolitiku, ņemot vērā nepieciešamību valsts budžeta resursu samazinājuma kontekstā izvērtēt DVI īstenotās funkcijas un samazināt DVI nodarbināto skaitu. Lielākoties izmaiņas DVI personālsastāvā bija saistītas ar to darbinieku atbrīvošanu no amata, kuri pildīja administratīvās funkcijas (darba tiesiskās attiecības tika izbeigtas ar 2 darbiniekiem).

Arī turpmāk viens no nosacījumiem efektīvai DVI funkciju īstenošanai ir atkarīgs no darbiniekiem, viņu iniciatīvām veikt darba pienākumus pēc iespējas apzinīgāk. Vienlaicīgi šis aspekts būs arī viens no lielākajiem DVI darbības izaicinājumiem – pārmaiņu laikā motivēt darbiniekus nodrošināt darba efektivitāti, neskatoties uz ierobežotajiem finanšu resursiem, kas ierobežo arī darbinieku kvalifikācijas celšanas iespējas. DVI darbības specifika ir datu aizsardzības uzraudzības komplicētība, jo personas dati sastopami ikvienā sfērā, tādēļ nav iespējams profesionāli attīstīties un sevi pilnveidot tikai vienā konkrētā jautājumā. Arī citi DVI kompetencē esošie sektori – informācijas atklātības, elektronisko sakaru un komerciālu paziņojumu uzraudzības jomas – ir ļoti specifiski un prasa specializēšanos, kas ne vienmēr ir iespējama nelielā darbinieku skaita dēļ.

Vidējais nodarbināto skaits DVI 2009.gadā bija 16 darbinieki, štata vietu skaits - 19. Vidēji štata vietu aizpildījums gada laikā bija 84%.

Vairāk kā 7 gadus DVI ir nostrādājuši 3 darbinieki (17%), savukārt vairāk kā 3 gadus inspekcijā ir nostrādājuši 4 darbinieki (22%), pārējo darbinieku darba stāžs DVI ir 1-2 gadi vai mazāks (61% darbinieku).

DVI katru gadu veic darbinieku darba rezultātu novērtēšanu, vērtējot katra individuālo sniegumu profesionālā jomā un iespēju robežās nodrošinot apmācības, ar mērķi uzlabot DVI sniegto pakalpojumu kvalitāti.

Darbinieku darba rezultātu novērtējums 2009.gadā:

- Vērtējums A – 29% darbinieku
- Vērtējums B – 35% darbinieku
- Vērtējums C – 18% darbinieku
- Netika vērtēti (nebija beidzies pārbaudes termiņš – 18% darbinieku)

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

1.attēls DVI darbinieku darbības rezultātu novērtējums

DVI darbinieki tiek motivēti papildināt savas iegūtās zināšanas, ņemot vērā darbinieku esošo izglītību, jau apgūtās zināšanas un veicamā amata pienākumu izpildei papildus nepieciešamās zināšanas. 2009.gada ietvaros tika organizēti gan DVI iekšējie semināri, gan DVI darbinieki piedalījās dažādu institūciju organizētajos semināros savas kompetences ietvaros. DVI tika organizēti iekšējie semināri darbiniekiem par datu aizsardzības aktuālajiem juridiskajiem aspektiem, par darbu ar klientiem, kā arī seminārs korupcijas apkarošanas jomā. Darbinieki norādīja, ka šāda semināru organizēšana uzskatāma par lietderīgu, tādēļ 2010.gadā šī prakse tiks turpināta. DVI 2009.gadā turpināja veicināt darbinieku zināšanu līmeņa celšanu un kapacitātes paaugstināšanu, apzinoties, ka sevi pilnveidojošs darbinieks pilnveido un uzlabo arī institūcijas darbu kopumā.

DVI strādājošo darbinieku iedalījums pēc vecuma:

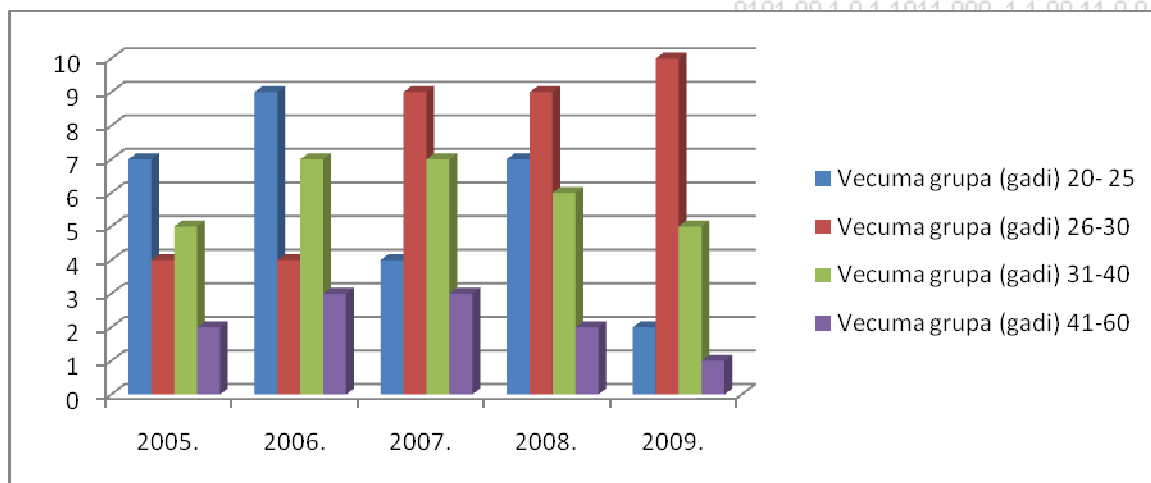
- 20 - 25 g.v. – 2 darbinieki;
- 26 – 30 g.v. – 10 darbinieki;
- 31 – 40 g.v. – 5 darbinieki;
- 41 – 60 g.v. – 1 darbinieks.

Salīdzinājumā ar 2009.gadu, darbinieku vidējais vecums ir pieaudzis par 1 gadu - vidēji tas ir 31 gads. Ir samazinājies darbinieku skaits vecuma grupā no 20 -25 gadiem (skatīt salīdzinājumam 1.attēlu) un ir pieaudzis darbinieku skaits vecuma grupā no 26 -30 gadiem.

Datu valsts inspekcijas 2009.gada publiskais pārskats

00 10 11 001 0 00111 01 111 110 0001 0 1 00 1101 00 11
11 0 111 01 01 01 00 01 01 0 1 0 10 001 110 0110 1 0 1
11 0 0 11 11 00111 001001 0 0 11 0011 0110 2. attēls

DVI darbinieku sadalījums pa vecuma grupām 2005.-2009.gadā

Augstākā izglītība bija 94% (visiem, izņemot 1 darbiniekam) no DVI strādājošo un maģistra grāds 39% (7 darbiniekiem) DVI darbiniekiem.

Kopš 2004.gada DVI piedāvā studentiem mācību prakses iespējas, kas ir pozitīvs aspekts, jo ļauj pilnveidoties ne tikai studentiem, bet arī DVI darbiniekiem saskatīt ar datu aizsardzību un informācijas atklātības saistītos jautājumus no citas perspektīvas. 2009. gadā praksi DVI veica 2 Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes studenti un 2 Rīgas Stradiņa universitātes Tiesību institūta studenti. Minēto studentu prakses darbs bija saistīts ar vienu no DVI veicamajām funkcijām – fizisko personu datu apstrādes reģistrāciju. Tika sagatavoti dokumentu projekti, izvērtēta pārziņu veiktā personas datu apstrāde un nepieciešamība to reģistrēt DVI saskaņā ar grozījumiem likumdošanā attiecībā uz personas datu apstrādes reģistrāciju.

17. 2010.gadā veicamie nozīmīgākie uzdevumi un plānotie pasākumi

DVI 2010.gada ietvaros nodrošinās adekvātu personas datu aizsardzības uzraudzību Latvijā. Ņemot vērā ievērojamu finanšu resursu samazinājumu salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, DVI 2010.gadā turpinās uzsāktu darbu, izvērtējot, kuras funkcijas iespējams optimizēt un kuras iespējams īstenot privātās – publiskās partnerības ietvaros.

DVI ir noteikusi prioritāros uzdevumus ņemot vērā gan iedzīvotāju sūdzību apjomu un DVI konstatēto pārkāpumu skaitu noteiktās personas datu apstrādes jomās, gan izvērtējot valsts institūciju un iestāžu personas datu apstrādes problemātiku, gan starptautiski aktualizētos jautājumus,

DVI prioritātes 2010.gadam:

1. personas datu aizsardzības jautājumu attiecībā uz kredītpiedziņu un kredītvēstures datu bāzēm sakārtošana;
2. valsts reģistru datu aizsardzības prasību ieviešanas uzraudzība;
3. personas datu aizsardzības prasību ieviešanas uzraudzība attiecībā uz veselības informāciju;
4. tiesību aizsardzības iestāžu veiktās personas datu apstrādes kontrole;
5. datu aizsardzības speciālistu kontrole;
6. izstrādāt rekomendāciju „Personas datu apstrāde sociālajos tīklos”.